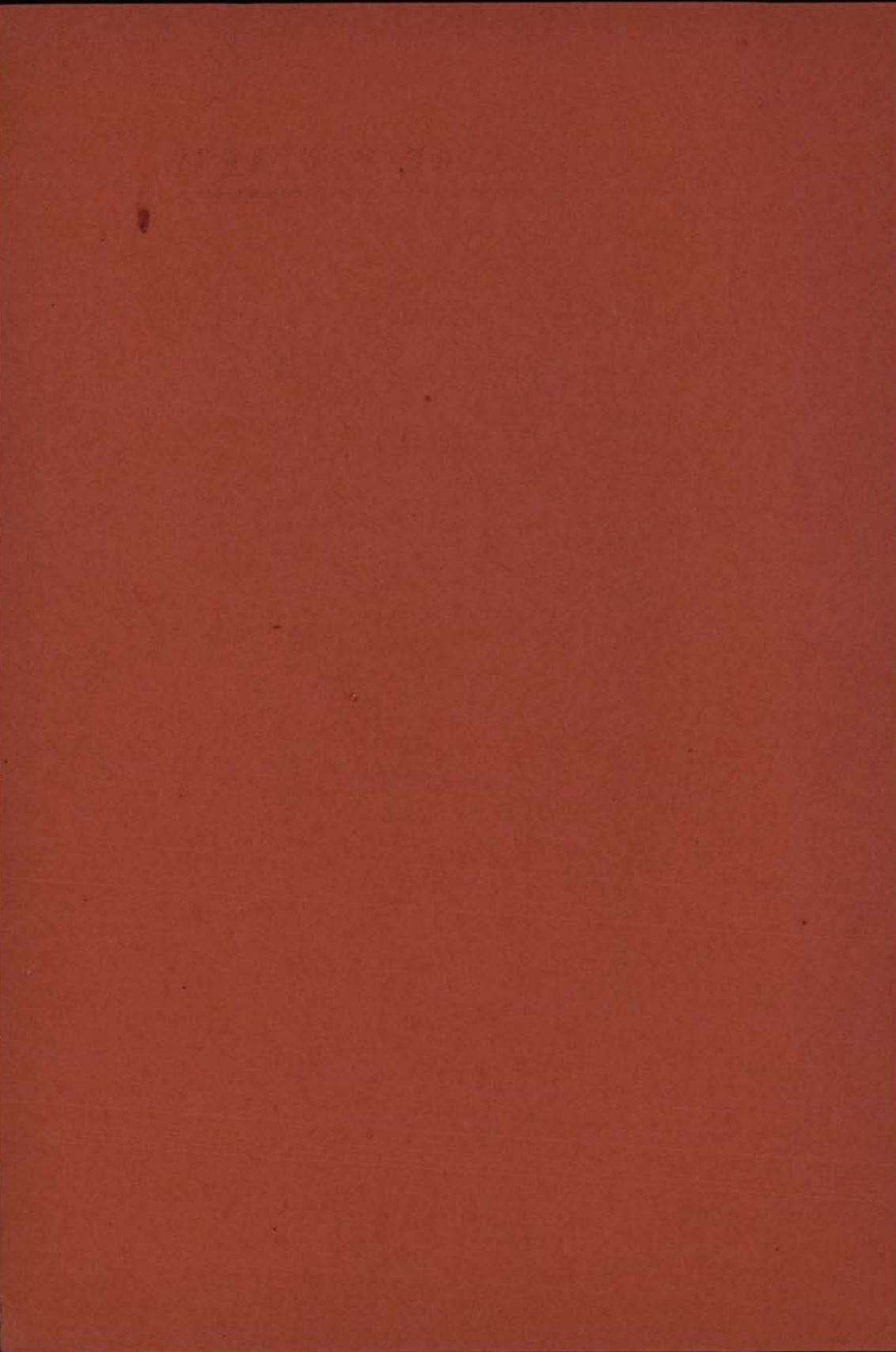

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

**BERETNING
1919**

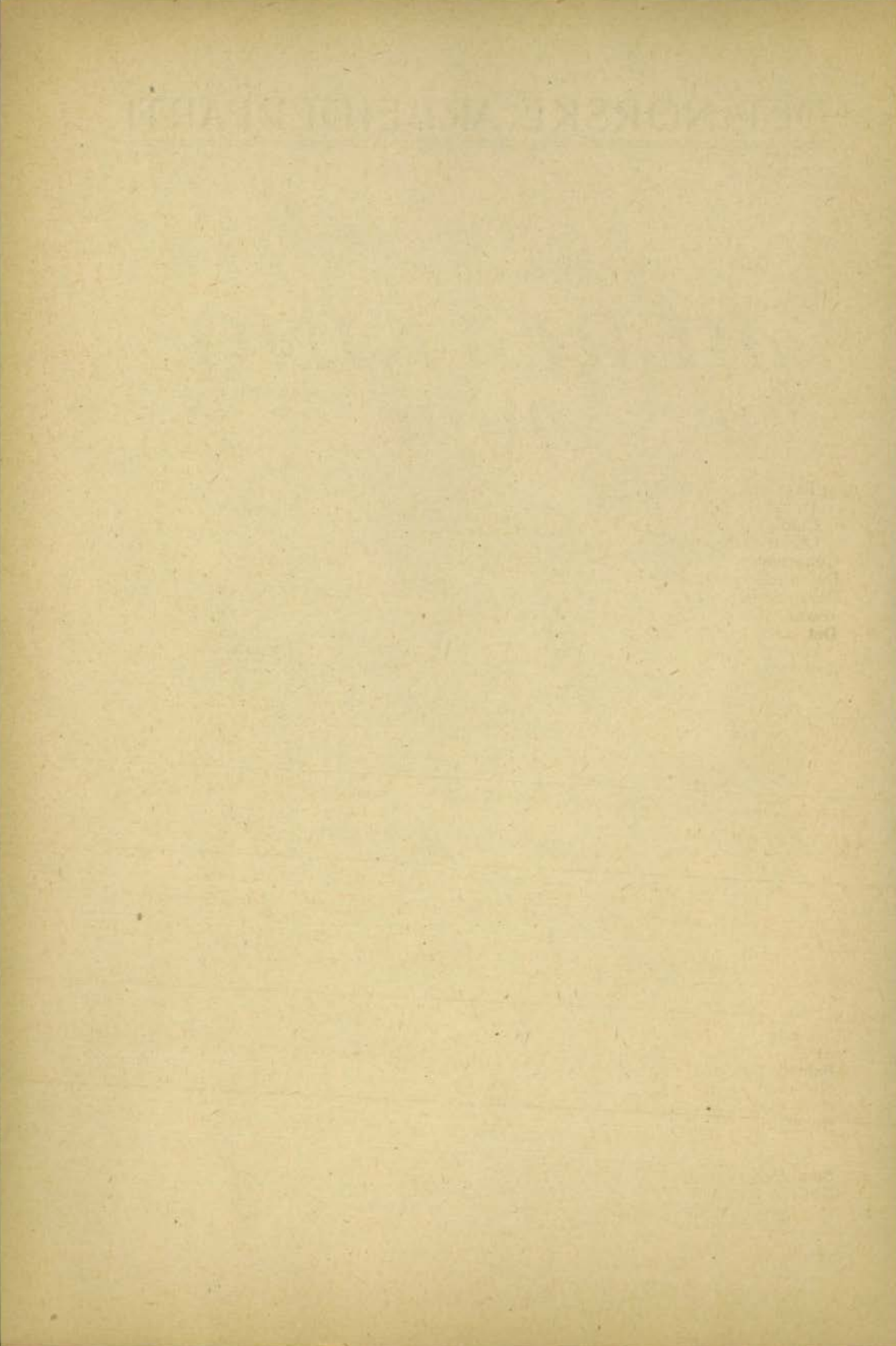
KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1920

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

BERETNING
1919

UTARBEIDET VED PARTIKONTORET

Indholdsfortegnelse.

	Side		Side
Indledning	1	Amnesti for politiske forbrydere.	
Det ekstraordinære landsmøde	2	— Utvisningerne	37
Landsstyret	3	Den intern. konferanse i Bern	41
Centralstyret	3	Den intern. konferanse i Moskva	47
Repræsentation	3	3. Internationale	47
Personalet ved partikontoret	4	International aktion for Sovjet-	
Nye organisationer	4	Rusland og Ungarn	47
Agitationen:		Indsamling til finner	48
Agitationsreiser	5	Aarsdagen for den russiske og	
Enkeltforedrag	9	tyske revolution	48
1. mai-demonstrationen	11	Soldatraadene	48
Generalstreiken 21. juli	13	Henvendelse til regjeringen om	
Det norske Arbeiderpartis forlag	15	valgkravene	49
Partipressen	18	Samlagsavstemningen og parti-	
«Social-Demokraten»	19	medlemmerne	49
Det socialdemokratiske presse-		Forbudsavstemningen	50
kontor	20	Vareimporten og priskontrollen	51
Arbeiderbevægelsens arkiv	21	Skandinavien og Estlands-spør-	
Arbeiderpartiets kvindeforbund	22	maalet	52
Bidrag til studiereiser	23	Det interskandinaviske samarbeide	54
Komiteer	23	Samarbeide mellom partierne	57
Pressefondet	24	Den skandinaviske arbeiderkon-	
Det antimilitære fond	24	gres i København	57
Mohrs Stipendium	24	Socialistisk jordbruksorganisation	58
Sekretærhjælp til stortingsgruppen	24	«Arbeiderbonden»	60
Socialiseringsspørsmålet	25	Randolf Arnesen	62
Bedriftsraad	25	Kommunevalgene	63
Socialistisk høiskole	33	Skolestyrevalgene	69

Partiets samorganisationer.

<i>Østfold fylke:</i>		<i>Opland fylke:</i>	
Idde og Marker	70	Nordre Gudbrandsdalen	73
Rygge	70		
Eidsberg	70	<i>Buskerud fylke:</i>	
Tune	70	Ringerike	74
<i>Akershus fylke:</i>		Hallingdal	74
Aker	71	Numedal	75
Bærum og Follo	71	<i>Vestfold fylke:</i>	
Mellem Romerike	72	Skoger	75
Øvre Romerike	72	Jarlsberg	75
Nedre Romerike	72	Sandefjord og Sandherred	76
<i>Hedmark fylke:</i>		Brunla	76
Søndre Østerdalen	73		
Nordre Østerdalen	73		

	Side		
<i>Telemark fylke:</i>		<i>Sør-Trøndelag fylke:</i>	
Øst-Telemarken	76	Uttrøndelagen	79
Bamle	76	<i>Nord-Trøndelag fylke:</i>	
Gjerpen	77	Indtrøndelagen	79
<i>Aust-Agder fylke:</i>		<i>Nordlands fylke:</i>	
Nedenes	77	Søndre Helgeland	80
Sætersdalen	78	Nordre Helgeland	80
<i>Møre fylke:</i>		Vesteraalen	80
Romsdal	78	<i>Troms fylke:</i>	
Møre og Rauma	78	Trondenes	81
Indre Nordmør	78		
Ytre Nordmør	79		

Byorganisationerne.

Aalesund	82	Molde	87
Bergen	83	Moss	88
Bodø	84	Narvik	88
Fredrikstad	85	Porsgrund	89
Horten	86	Sarpsborg	90
Kragerø	86	Skien	91
Kristiansand	86	Tromsø	91
Larvik	87	Trondhjem	91
Lillehammer	87	Tønsberg	92

Statistik og regnskaper.

Kommunevalgene	94	Arbeiderpartiets bokhandel	112
Det norske Arbeiderpartis regnskaper	106	Kvindeforbundet	114
Pressefondet	108	«Social-Demokraten»	116
Antimilitaristfondet	109	Det socialdem. pressekontor	118
Det norske Arbeiderpartis forlag	110	Arbeiderbevægelsens arkiv	120
		Skolestyrevalgene	121

1919.

Det dominerende spørsmål i den partimæssige diskussion i 1919 har været raadssystemet og socialiseringen. Arbeiderpartiets ekstraordinære landsmøde tok ogsaa stilling til raadsideen, forsaavidt landsmøtet besluttet at opfordre til dannelse av bedriftsraad, at masseaktionen blev anerkjendt som det centrale kampmiddel og at partiet traadte ut av den 2. og ind i den 3. Internationale. Spørsmålet om raadsforfatningens nærmere utforming blev derimot utsat til det paafølgende landsmøde i 1920.

Arbeiderpartiets centralstyre og Landsorganisationens sekretariat nedsatte efter sidste landsmøde en fælleskomité som fik i opdrag sammen at utrede raadsspørsmålet og socialiseringen. Komiteen fremla i november forslag om bedriftsraadsorganisationen. Og den 3. december sendte de to hovedorganisationer ut en fællesopfordring til arbeiderorganisationerne om at gaa til dannelse av bedriftsraad.

Arbeiderbevægelsen her i landet er derved kommet ind paa det centrale i sin kamp: socialismens gennemførelse, bygget paa nye forvaltningsorganer med rot i organisations- og arbejdslivet. Det gir fast grund under hele vort arbeide og har ført vor bevægelse ind paa de linjer som kan lede til måålet, en socialistisk produktions- og samfundsordning.

Dernæst har kommunevalgene i by og paa land og skolestyrevalgene i byerne lagt sterkt beslag paa Arbeiderpartiets kræfter. Desværre var det i flere landkommuner, hvor vi tidligere har staat ganske sterke, en beklagelig tilbagegang. Det samme var tilfældet i en række byer. De nye landvindinger, særlig i bygderne, er dog tilstrækkelig til mer end at gjenoprette tapene. Men beklagelig er det allikevel at det er tilbagegang i mange av de store kommuner.

Aarsakerne kan være flere. Paa sine steder kan vel meningsbrytningerne indad ha gjort noget. Men det er ikke den dypere-liggende grund. Det viser valgutfaldene i de forskjellige kommuner. De er aldeles ikke avhengig av de raadende opfatninger med hensyn til retningslinjer. Venstres utryddelse i de større byer er ogsaa et symptomatisk træk. Mens bondevenstre, som staar tilhøre for alle andre partigrupperinger, holder stillingen, gaar byvenstre, som i enkelte spørsmål skiller sig noget fra høre, voldsomt tilbake. Dette tiltrods for at byvenstre er likesaa antibolsjevikiske og utprægede skindemokrater som nogen av de øvrige borgerlige partier.

Den virkelige aarsak til valgutfaldet maa søkes i andre omstændigheter, i de sociale forhold. Det har været fuldt op med arbeide og forholdsvis gunstige tider. Store kredser av arbeidere har været likegyldige for dagens politiske spørsmål. Dekadansen fra oven, fra jobbetidens mange utvekster og al den sykелighet som følger med et kapitalistsamfund, har ætt sig nedover.

Derfor kunde høire spekulere i slike sidespørsmål som brændevinstørst, riksmal og kristendom. Saasnt der indtræder ædrueligere forhold i det økonomiske liv og de sociale forhold atter tilspidset, vil nok arbeiderne paany vaakne til forstaaelse av hvor deres sande interesse hører hjemme.

Stagnationen er saaledes bare av forbigaaende art. Antallet bevisste socialister er vokset, organisationerne er gaat fremover og socialiseringskravene har faat fast form. Socialismens gjennomførelse er ikke længere bare en teoretisk overlægning, men har faat praktisk betydning i dagens politik. Det betegner et overmaade mægtig fremstøt av grundlæggende betydning.

Den tyske og ungarske revolutions nederlag og de russiske arbeideres store og vanskelige kampe gav verdensreaktionen vind i seilene. Følgerne kunde vi merke ogsaa her hjemme. Attentaterne mot Sovjet-Rusland kulminerte med Judenitchs nederlag foran Petrograd. Det grundfæstet den russiske revolution og virket stimulerende paa den socialistiske bevægelse i alle land, ikke mindst hos os. Vi gik saaledes ut av aaret under gunstige utsigter for vore ideer.

Det ekstraordinære landsmøte.

Efter anmodning av en række distriktsmøter blev det i dagene 7.—10. juni holdt et ekstraordinært landsmøte til behandling av den politiske situation, Internationalen og raadsforfatningen. Paa kongressen møtte ialt 360 repræsentanter. Dertil kom indbudne (stortingsgruppen og sekretariatet). Det er utsendt protokol over møtets forhandlinger.

Landsstyret.

Paa grund av vakanser som skyldtes flytning, besluttet landsmøtet trods det var ekstraordinært at vælge nyt styre. De avtrædende landsstyremedlemmer var: Av centralstyret: Kyrre Grepp, formand, Emil Stang, næstformand, Olav Schefflo, redaktør, Martin Tranmæl, sekretær, Anna Johnsson, Johs. Ødegaard, Ingvald Rastad og Reinert Torgeirson. Som tilforordnet av Landsorganisationen Aksel Knudsen. Av landsstyret: Johan Nordvik, Johan Aalberg, Halvard Olsen, Daniel Vatne, Egede-Nissen, Ole Øisang, Henrik Berg, Torgeir Vraa, Eivind Reiersen og Oscar Torp. Som tilforordnede fra Landsorganisationen efter Aksel Knudsen som i februar avgik ved døden, Ole O. Lian.

Som nyt landsstyre blev paa landsmøtet valgt: Centralstyremedlemmer: Kyrre Grepp, formand, Emil Stang, næstformand, Martin Tranmæl, sekretær, Halvard Olsen, Johs. Ødegaard, frk. Tina Torleifsen og Chr. H. Knudsen. Desuten Scheflo som redaktør. Landsstyremedlemmer: Johan Nordvik, John Aalberg, Alfred Madsen, Daniel Vatne, Egede-Nissen, Aamodt-Mindrebo, Henrik Berg, Torgeir Vraa, Eivind Reiersen og Oscar Torp.

Varamænd til centralstyret: Kr. Aamot, Harry Nilsen, Hans Aas, Karl Kristiansen og Knut Eng. Til landsstyret: Sigurd Forbord, Ole Fremo, Ole Moen, Svend Haaland og Johs. Borchgrevink.

Til medlemmer av det *forsterkede* landsstyre: Fru Jeanette Olsen, Naftali Nilsen, Ole Ruud, Nic. Eggen, Olav Oksvik, Karl Bøthun, Søren Sørensen, A. Eines, Eugène Olaussen, Oscar Nilsen, K. M. Nordanger og Carl Simonsen.

Det er i 1919 holdt 4 landsstyremøter: Den 15. og 16. februar til behandling av budgetter, den politiske situation, Bernerkonferansen, arbeiderhøiskolen, pressefondet, partiforlaget, skoleposten, smaabrukerorganisationen m. m. Den 3., 4. og 5. mai til behandling av landsmøtets dagsorden, amnestikravet og et par organisationsmessige spørsmåal. Den 6. juni til behandling av jordspørsmålet, utformning av taktikindstillingen og arbeidsprogrammet for landsmøtet. Og 10. juni til behandling av innsamling til et valgfond og diverse organisationsanliggender.

I forbindelse med landsstyremøtet 15. og 16. februar blev det holdt en konferanse sammen med stortingsgruppens medlemmer og partibladenes redaktører til drøftelse av den politiske situation.

Situationen har ikke gjort det nødvendig at indkalde det forsterkede landsstyre til møte.

Centralstyret.

Chr. H. Knudsen har meldt forfald til styrets møter. Kr. Aamot har derfor deltatt uavbrutt som styremedlem.

Som medlemmer av de faste komiteer fungerte de som blev valgt efter det ordinære landsmøte. Likeledes Scheflo som tilforordnet til sekretariatet.

Centralstyret har i aarets løp holdt 46 møter og behandlet 244 saker.

Desuten er det holdt et fællesmøte med stortingsgruppen i anledning av frontaledebatten og et med sekretariatet om prisreguleringen.

Repræsentation.

Centralstyret har været repræsentert ved kreds-, amts- og kommunalmøter, hvor dets utsendinger samtidig har holdt indledende foredrag om politiske eller organisationsmessige spørsmåal og i de fleste tilfælder ogsaa talt ved offentlige møter eller fester arrangert i forbindelse med aarsmøterne.

Amtskommunalmøte i Holmestrand, Indrebø. Distriktsmøte paa Reinsvold, Tranmæl. Nedenes Amts aarsmøte, Tranmæl. Nordre Østerdalens Arbeiderpartis aarsmøte, Johs. Ødegaard. Uttrøndelagens Arbeiderpartis aarsmøte og distriktsmøte i Trondhjem, Tranmæl. Kommunalmøte i Skien, Scheflo. Ungdomsforbundets landsmøte, Grepp og Tranmæl. Kommunalmøte i Aalesund, Torgeirson. Ringerikes Kredspartis aarsmøte, Stang. Nedre Romerikes Arbeiderpartis kredsømte, Tranmæl. Indtrøndelagens Arbeiderpartis aarsmøte, Madsen. Søndre Østerdalens Arbeiderpartis kredsømte, Scheflo. Solør Arbeiderpartis kredsømte, Tranmæl. Mellem Romerikes Arbeiderpartis kredsømte, Tranmæl. Søndre Gudbrandsdalens kredsømte, Reiersen. Distriktsmøte i Kristiansand, Tranmæl. Sandefjords og Sandherreds Arbeiderpartis fællesmøte, Scheflo. Bamle Kredspartis aarsmøte, Tranmæl. Nordre Gudbrandsdalens kredsømte, Scheflo. Ide og Markers kredsømte, Kr. Aamot. Nordre Helgelands Kredspartis aarsmøte, Tranmæl. Amtsmøte i Nedenes, Stang. Faglig distriktsmøte i Haugesund, Kr. Aune. Søndre Østerdalens kredsømte, Vraa. Kommunal- og distriktsmøte i Trondhjem, Tranmæl. Leierboerlandsmøtet, frk. Torleifsen og Tranmæl. Kredsømte i Eidsberg, Grepp.

Ved utenlandske kongresser har Det norske Arbeiderparti været repræsentert som følger: Den internationale konferanse i Bern, Scheflo og Tranmæl. De svenske venstresocialisters kongres ved Tranmæl. De tyske uavhengige socialdemokraters kongres ved Scheflo. De danske venstresocialisters kongres ved Torgeirson. Ved den skandinaviske arbeiderkongres i Stockholm ved Grepp, Stang, frk. Torleifsen, Vraa, Madsen, Egede-Nissen, Vatne og Tranmæl.

Personale ved partikontoret.

Randolf Arnesen fratraadte 1. december som sekretær ved partikontoret. Som hans eftermand blev ansat Trygve Lie. Kontordamen, Ruud-Johanssen, gik ogsaa ved aarets utgang over i en anden stilling. Som ny kontordame blev ansat fru Olga Mørk.

Nye organisationer.

Av nye kredsorganisationer er der kun en, nemlig *Kinn Kreds-parti*. Av enkelte partiforeninger som er rapportert indmeldt direkte til partiet kan nævnes:

I Nordfjord kreds: *Nordfjords Partiavdeling*. Lyngdals kreds: *Rafoss socialdemokratiske Forening*. Desuten *Florø socialdemokratiske Forening* og *Honningsvaag socialdemokratiske Forening*.

Desuten er der selvsagt indmeldt en række enkelte foreninger som er indmeldt i de respektive kredsforeninger.

Agitationen.

Aarets agitation begyndte med fællesagitationen med Landsorganisationen. Der blev arrangeret en række turneer og mange enkeltforedrag for at skaffe tilslutning til de krav som blev formulert i fællesmanifestet.

Foran kommunevalget førtes en utstrakt agitationsvirksomhet. Til valgfondet er der iaar ikke indsamlet nogen penger.

Agitationsreiser.

Fællesagitation med Landsorganisationen.

Paa vaarparten blev der foretat en række reiser som et led i fællesagitationen.

Svend L. Skaardal i Helgeland, Gudbrandsdalen og Nordmør.

Svend L. Skaardal har hat 3 agitationsturneer. Han begyndte i januar i Helgeland og holdt følgende foredrag: Brønnøy 1, Velfjorden 2, Bindalen 10, Vennesund 1, Vik 1, Sandnessjøen 2, Alstadhaug 2, Mosjøen 2, Drivvatne 1, Hemnesberget 3, Mo 1, Baasnes 1, Skaanseng 1 og Korgen 2 foredrag.

Ialt 30 foredrag som var godt besøkt.

I Gudbrandsdalen talte Skaardal paa følgende steder: Faa-berg 2 foredrag, Gausdal 3, Trætten 1, Hundtorp 1, Myre 1, Sjøa, 1, Lalm 2, Vaaganes 2, Dombaas 2, Lesjevik 2, Mølmen 1, Løftvang 1, Jøramo 1, Dovre 1 og Brunthaugen 1 foredrag.

Ialt 22 foredrag i Søndre og Nordre Gudbrandsdalen. Og de fleste av møterne var godt besøkt.

I Indre Nordmøre besøkte han følgends steder: Enge 1 foredrag, Holse 1, Surendalen 2, Rindalen 2, Stangvik 1, Todalen 1, Ulvundfjorden 1, Tingvald 1 og Strømsneset 1 foredrag. Ialt 11. Alle møter var godt besøkt,

I Ytre Nordmør holdt han følgende foredrag: Karvøy, Ve-vaag, Lyngstad, Eide, Rena, Dahle, Smølna, Veiholmen og Tusna 2 foredrag. Tilsammen 12 foredrag.

Alt ialt har Skaardal paa sine reiser holdt 75 foredrag.

Waldemar Carlsen i Lofoten og Nordre Salten.

Carlsen paabegyndte i februar efter anmodning fra partikon-toret en agitationsreise i Nord-Norge.

Han talte i Svolvær for 150 tilhørere, Kabelvaag to foredrag for 80 og 165 tilhørere. Honningsvær 250, Ørsvaag 70, Stamsund to foredrag med henholdsvis 200 og 130 tilhørere, Balstad to foredrag med 500 og 350 tilhørere, Sørvaagen to foredrag med 150 og 225 tilhørere, Værøy to foredrag med 50 og 220 tilhørere. Kabelvaag for 165, Sermøen, Vaagan, for 100, Skroven to foredrag for 200 og 300 tilhørere, Risvær 60 tilhørere, Ramsund 100, Bjørkaasen 135, Narvik to foredrag for 250 og 200 tilhørere.

Ialt 22 foredrag for 4015 tilhørere.

Olav Oksvik paa Vestlandet.

Oksvik begyndte i Nordfjord. Her talte han paa Nordfjordeid, Hjelle, Naustdal, Sandene i Gloppen, Utviken, Indviken, Stryn, Sanden i Horningdal og Haugen i Horningdal. Ialt 13 foredrag paa 15 dage.

I Søndmøre holdt Oksvik foredrag paa Tryggestad, Hellesylt, Geiranger og Slingstad.

I Søndfjord talte han i Florø, Førde, Angedalen, Svanø Gruber og Kinn.

I Sogn blev der holdt møter paa følgende steder: Vadheim, Balestrand, Vik, Leikanger, Eitorn, Fondal, Amble, Flaam, Lærdal, Ljosne, Øvre Aardal, Aardalstangen, Seimsdal, Skjolden, Kroken, Hernes, Sogndal og Indre Kvanesøy.

Paa denne tur der varte 30 dage, holdtes 24 foredrag for en tilhørerskare som varierte fra 30 til 200.

Tilsammen 37 foredrag. 22 av møterne holdtes paa steder hvor der tidligere ikke hadde været nogen socialistisk tale.

Ialt 134 foredrag.

Enkeltforedrag.

Under fællesagitationen har følgende partifæller holdt foredrag:
Martin Tranmæl: Lillestrøm, Hamar, Storhamar og Vang.

Herman Haugerud: Ringsaker, Jeløen, Rygge, Eidsvold (2 foredrag), Lier og Muggerud.

Aksel Schultz: Enebak, Aremark, Oteid, Ørje, Mørkfos og Krøderen.

Gunnar Ousland: Fredrikstad, Østensjø (Aker), Greaaaker, Borgen ved Sarpsborg.

A. Bratvold: Sponviken, Fagerholt, Tistedalen, Slemmestad og Røken.

O. M. Gausdal: Borge ved Fredrikstad, Græsvik og Fredrikstad.

Ingvald Rastad: Mysen, Solbergfossen, Askim og Vestby.

G. E. Stubberød: Blaker, Urskog, Vikersund, Tyristranden og Elverhøi.

Randolf Arnesen: Spydeberg og Lørenskog.

Inge Debes: Hønefoss og Kjelsaas.

Bjarne Jullum: Brandvold og Strømmen.

P. O. Løkke: Jesseim og Gardermoen.

Carl Øien: Hakedal og Krokstadelven.

Martha Tynæs: Mysen.

Jacob Friis: Lillestrøm.

Reinert Torgeirson: Bryn.

Oscar Pedersen: Tønsberg.

Eugène Olaussen: Drøbak.

Henr. Lang: Hasle.

H. Berg: Larvik.

Ialt 55 foredrag.

Agitationsreiser for partiet.

Olav Vegheim i Vesteraalen.

Olav Vegheim foretok en reise i Vesteraalen i september og oktober. Alfred Madsen skulde ha reist, men han fik forfald.

Turneen omfatter 9 foredrag for ca. 800 tilhørere. Han talte paa Straum, Bøstrand, Stokmarknes, Melbo, Holmstad, Strand, Sortland, Fiskfjord og Kvitnes.

I sin beretning sier Vegheim at ruten var daarlig forberedt, saa 4 møtedage gik tapt.

Torgeir Vraa i Vest-Telemarken.

I juni reiste Vraa i Telemarken. Han talte paa Kviteseid for 800 tilhørere, Ytre Vraadal for 100, Veum 100, Fyrrisdal 150 og Ulefos 100 tilhørere.

Ialt 5 foredrag for 750 tilhørere.

P. O. Løkke paa Sørlandet.

P. O. Løkke foretok efter anmodning av partikontoret en turné til Sørlandet i begynnelsen av oktober. Desværre maatte flere møter opgives.

Løkke talte paa Evje, Homnes, Vennesla, Mandal, Kristiansand. Ialt 5 foredrag.

Waldemar Carlsen i Østerdalen.

I september foretok Carlsen et herjetog i Østerdalen. Han holdt foredrag i Alvdal for 80 tilhørere, Foldal 100, Os 20, Tynset 65, Kvikne 120, Røstvangen 200, Koppang 50 og Jømna 300 tilhørere. Ialt 8 foredrag for 935 tilhørere.

Emnet var alle steder: Arbeiderpartiets taktik, kommunevalget og forbudsavstemningen

Kr. Aune i Nordland.

Efter opdrag av Norsk Arbeidsmandsforbund og Det norske Arbeiderparti foretok Aune i august en agitationsreise i Helgeland og Søndre Salten.

Han talte paa følgende steder: Terok, Skogmo, Brønnøy, Sandnessjøen, Hemnesberget, Skonseng, Bosmo, Mo i Ranen, Sulitjelma, Fineide, Fauske, Grønaas, Vestby, Rognan, Bodø og Glomfjord.

Ialt 22 foredrag. Møterne har gjennomgaaende været godt besøkt.

Tilskud av partikassen kr. 105.00.

Martin Tranmæl i Nordre Helgeland.

I forbindelse med deltagelse i Nordre Helgelands Kredspartis aarsmøte, hvor Tranmæl deltok som representant for centralstyret,

foretok han en agitationsreise i Helgeland. Han holdt 3 foredrag i Mosjøen for 2000 tilhørere. Desuten talte han i Sandnessjøen for 600, paa Tildrummarken for 1000, Brønnøy 400.

Paa hjemveien talte han i Trondhjem i Smaabergene for 8000 tilhørere og paa Værnesmoen for soldaterne. Derfra reiste han til Kristiansund og holdt foredrag paa fylkesstevnet paa Furseteidet for 1000 tilhørere. Tilslut talte Tranmæl paa Dombaas for 400 tilhørere. Ialt 10 foredrag for 14 500 tilhørere.

Per Kviberg i Vestlandsbyerne.

I slutten av november foretok Kviberg en reise til Vestlandsbyerne. Han talte om kommunepolitikk og «offentlig barneforsorg».

Han talte i Bergen for 100 tilhørere, Haugesund for godt hus, Stavanger 2 foredrag. Derfra tilbake til Bergen, hvor der avholdtes foredrag, Aalesund 3 foredrag, Kristiansund 1 foredrag og Trondhjem 3 foredrag.

Ialt 12 foredrag.

Olav Oksvik i Møre og Rauma.

I september og oktober 1918 holdt Oksvik følgende foredrag i Møre og Rauma kreds:

Finnøy for 40 tilhørere, Sandø 50 tilhørere, Harø 100, Spjelkavik 60, Hjulundet 50, Rud 150, Husstad 40, Tornes 50, Gjendene 40, Sundebø 30 og Langevaagen 100 tilhørere. Tilsammen 11 foredrag for 710 tilhørere.

Alt ialt 80 foredrag.

Fællesagitation mellem Arbeidsmandsforbundet og partiet.

Alfred Madsens reiser.

For partiets og Arbeidsmandsforbundets regning foretok Madsen en agitationsreise paa Vestlandet i april.

Han begynte i Aalesund med 2 foredrag. Kristiansund 1 foredrag for 500 tilhørere. Ranheim 1 foredrag. Desuten 1 foredrag i Meraker og to foredrag paa distriktsmøte i Trondhjem. Røros 2 foredrag. I Smaalenene holdt han følgende foredrag: Moss 1, Fredrikstad 1, Fredrikshald 1, Askim 1, Sarpsborg 1. Desuten Kristiania 1. Ialt 17 foredrag paa Vestlandet, i Trøndelagen og i Smaalenene. Samlet tilhørertal ca. 3100.

I mai, juni og juli fortsatte Madsen i Trondhjem og omegn. Han talte da i Trondhjem, Leinstranden, Elverum, Malm, Rennebuskogen, Stenkjær, Stjørdalshalsen, Værnes, Hommelvik og Mostadmarken. Ialt 16 foredrag for ca. 3100 tilhørere.

Madsens foredrag har omfattet sosialiseringsspørsmålene, den politiske og faglige situation, den sociale revolution, industrielt selvstyre etc.

Utgifterne ved Madsens reiser er dekket av de 3000 kroner som partiet fik som bidrag fra Norsk Arbeidsmandsforbund.

Enkeltforedrag.

Foruden turneerne og fællesagitationen er der gennem parti-kontoret formidlet en mængde enkeltforedrag. Foruden de her nævnte er der ogsaa skaffet en række talere til Kristiania. Men disse kommer med i beretningen for Kristiania Arbeiderparti.

Martin Tranmæl: Trondhjem 11 foredrag, Bergen 3, Hauge-sund 2, Stavanger 3, Tønsberg 2, Sandefjord 2, Larvik 3, Kap, Reins-vold, Rjukan, Notodden, Skien 2, Porsgrund, Horten 3, Sandviken 2, Fredrikstad 2, Moss 6, Halsen, Modum, Vennesla, Kristiansand 2, Kirkhusverv i Aalen og ved Graftaas i Aalen, Lysaker, Flisa 2, Kjellmyra, Gjesaasen, Ski, Fetsund, Askim 2, Raanaasfoss 2, Tiste-dalen, Voss, Arne, Dale, Tørdal, Drangedal, Taalø, Jesseim, Rakke-stad, Raufoss, Enebakstranden, Ekebergdalen i Enebak, Krokstad-elven, Asker 2, Vinger, Skarnes, Stabæk, Tyristrand, Krøderen, Vit-tingfoss, Korsvold i Aker, Øvre Rendal, Ytre Rendal, Sjøli, Hommel-vik, Roverud i Brandval, Vaaler, Strømmen, Sandnes 2, Fredriks-hald, Gjeithus, Ringsaker, Moelven, Gaupen, Mysen 2, Sætre i Hurum Brummunddalen, Storhamar, Sole i Vang, Østre Vang, Tangen, Ræ-lingen, Sandherred, Tranby i Lier, Vestfossen, Haugsund i Eiker, Krapfoss, Sarpsborg, Tvedestrand 2, Lillehammer og Gjøvik.

Herman Haugerud: Lier, Eidsberg (2 foredrag), Kravik i Nore, Sande (2), Styrvold, Lardal, Hem, Spydeberg, Høvik, Askim (2), Hobøl, Gvarv, Rakkestad, Kraakerøy, Udnes, Tosebygden, Vaagemo, Lom, Kristiansand, Sundvold, Skarnes, Kjelsaas, Rasten, Kirkenes, Koppang, Aamot, Gjeithus, Volden i Asker, Drøbak, Mørkfoss, Sande-fjord, Larvik og Disenaen.

Randolf Arnesen: Røros, Aalesund (2), Langevaagen, Lille-strøm, Svindal, Jeløen, Dale, Kristiansand, Fredrikshald, Undrums-dal, Vestfossen, Aassiden, Skoge, Ottestad, Stange, Moss og Horten.

Arvid G. Hansen: Porsgrund, Skien (2 foredrag), Rjukan, Tistedalen, Fredrikshald, Sarpsborg, Borgenhaugen, Heggedal, Krok-stadelven og Solbergfossen.

Kr. Aune: Svindal, Valset, Drøbak, Haugesund, Høvik, Sætre, Hamar, Engene, Vestfossen, Sokna, Kraakerøy (2), Aalesund, Stav-anger, Haugesund, Nestun, Rygge og Kongsberg.

Sverre Hjertholm: Trøgstad (3 foredrag), Ørje, Tomter, Øy-mark, Mysen, Slitu, Askim og Skiptvedt.

G. E. Stubberød: Fjeldstrand, Tjølling, Østre Halsen, Aamot, Lier, Krøderen, Vaaler, Skoger og Rjukan.

Karl Bjurstrøm: Stabæk, Østre Halsen, Moelven, Jømna, Aas-nes, Lier, Vestfossen, Strømsgodset, Raufos og Sandviken.

Augusta Aasen: Sørumsand, Strømmen, Kongsberg, Vikesund, Aamot, Krøderen, Rygge, Fjeldstrand. Lillehammer og Fredrikstad.

Emil Stang: Tosebygden, Øvre Sandsvær, Høvik (2 foredrag), Arendal (2), Aasnes, Mesna, Faaberg og Brandbu (2).

Waldemar Carlsen: Skarnes, Hoff (3 foredrag), Vaaler (3), Flisa (2), Skotterud, Disenaen (2), Opstad, Grue (2), Sander, Trysil, Kongsvinger (2), Gjesaasen (2), Østmarken (3), Kirkenes, Navnaen, Strand, Magnor og Grinder.

O. H. Maurstad: Arendal (3), Froland, Dølemo, Eydehavn (3), Grimstad, Tromøy og Fevik.

Aksel Schultz: Nordre Odalen, Sand, Sørli i Mo, Østvatn og Mo (Odalen).

Haavard Langseth: Drammen (2 foredrag), Tomter, Gjøvik, Magnor, Hamar og Ringsaker (2).

Edv. Bull: Tønsberg, Lillestrøm, Stavanger, Sandnes, Hauge-sund, Hamar, Horten og Fredrikshald.

Ole J. Bakke: Skoppum, Eidsfos, Tønsberg, Skien og Horten.

Elias Volan: Slemmestad, Gjøvik, Nesodden og Molde.

Anna Johnson: Lørenskog, Skien, Høland og Løken.

Alfred Madsen: Larvik, Sandefjord og Skien.

Jacob Friis: Sørumsand, Lørenskog, Vaaler og Elverum (2 foredrag).

Reinert Torgeirson: Lysaker, Kjelsaas, Spydeberg, Huseby i Vestre Aker.

Kr. Aamot: Asker, Id, Jevnaker og Aamot.

L. Aslaksrud: Aasnes, Vinger og Elverhøi.

Arne Magnussen: Svindal, Brummunddalen, Bredsand og Rælingen.

Torgeir Vraa: Bryn, Elverum, Rena og Horten.

Edward Mørk: Rælingen, Løiten, Fet og Skien.

Alb. Raaen: Kirkenæs, Vestmarken, Skotterud, Brummund-dalen, Furnes og Matrand.

Per Kviberg: Stabæk og Hasle i Østre Aker.

Olaf Thorsen: Vinger og Sæterstøen.

O. M. Gausdal: Ilseng, Lillestrøm og Grue.

Martha Tynæs: Drammen, Skoppum og Rælingen.

Halvdan Koth: Gol og Aal.

Meyer Foshaug: Borre og Aas.

Carl Øien: Lillehammer, Flaskebæk og Taasen i Aker.

Ole Øisang: Nydalen og Kongsvinger.

Gunnar Ousland: Hønefoss og Tønsberg.

Eiv. Reiersen: Moelven og Aalesund (2 foredrag).

Aksel Zachariassen: Sæterstøen og Stabæk.

Olav Scheflo: Otta og Tønsberg.

Johan Evje: Bryn og Ski.

Egede-Nissen: Bryn.

Karl Johanssen: Sandviken.

Oskar Torp: Krapfoss.

Chr. H. Knudsen: Fetsund.

Halvdan Wigaard: Greaker.

Magnus Karlsson: Kristiansand.

H. Berg: Larvik.

A. Buen: Skoppum.

P. Moe-Johansen: Dale.

Bjarne Jullum: Aamot.

P. M. Trapnæs: Ski.

Ingjald Harstad: Lardal.

Terje Kjeldaas: Sandviken.
Johs. Steffensrud: Ørje.
Olav Sæter: Ranum.
Ole Ruud: Bergsiden.
 Ialt 298 foredrag.

Omvalgene.

I anledning omvalgene i Vinger og Odalen, Voss og Skien arrangertes en række foredrag. Herman Haugerud talte paa Sanne og Skarnes, O. M. Gausdal i Odalen, Buen i Odalen, Magnus Nilssen i Odalen, Arne Magnussen i Odalen, Gunnar Ousland i Skien, Sverre Krogh paa Bjørgum og Voss og Foshaug paa Tufterud, Sand og Trudvang i Odalen.

Ialt 12 foredrag.

1. maidemonstrationen.

1. maidemonstrationen fik vældig tilslutning. De centrale krav var: Effektive dyrtidsforanstaltninger og sympatiuttalelser for Rusland. Maisangene blev skrevet av *Kristen Gundelach* og *Arne Paasche Aasen*.

Gjennem partikontoret blev der formidlet talere til følgende steder:

Aakrene: Chr. Hansen.	Eydehavn: G. E. Stubberød.
Aalgaard: Oscar Pedersen.	Fetsund: Fattigforst. Andr. Bøe.
Aamot: Chr. Hornsrud.	Foldalen: Andreas Pedersen.
Agnæs: Ivar Jørgensen.	Fredrikshald: P. Moe-Johansen.
Arendal: A. Bratvold.	Fredrikstad: M. Puntervold.
Ask: Johannes Bø.	Flekkefjord: Otto Luihn.
Asker: Storm C. Strøm.	Florø: Olav Oksvik.
Askim: Johan Bondesen.	Gjeithus: Levor Pedersen.
Bagn i Valdres: M. Tynes.	Gjøvik: R. Torgeirson.
Bergen: H. Berg og Sverre Krogh.	Grimstad: Lærer O. H. Maurstad.
Berger i Rendalen: E. H. Brænd- holen.	Gvarv: Kr. Aamot.
Bjørkelangen: Aug. Iversen.	Haav i Land: O. Sporvind.
Blaker: L. Aslaksrud.	Hamar: Randolph Arnesen.
Brandbu: E. Rudlang.	Hakedal: Norman-Egeland.
Brumuddalen: A. Julseth.	Harpefoss: Colbjørnsen.
Bøn: Henrik Lang.	Hasle: G. Ousland.
Dombaas: Bestyrer P. O. Løkke.	Haugesund: Egede-Nissen.
Drammen: Edv. Bull.	Hougsund i Eker: Arne Paasche Aasen.
Drøbak: Kr. Tønder.	Herre pr. Porsgrud: S. Jensen.
Eidsfoss: Olaf Brustad.	Hof: H. Amundsen.
Eidsvold: Arvid G. Hansen.	Horten: Sverre Iversen.
Elverum: Red. Niels Ødegaard.	Holmestrand: Arne Magnussen
Enebakstrand: Johan Schwingel.	Hønefoss: Hans Amundsen.
Etne ved Bergen: Karl Bakke.	Hyggen: Th. Fraurud.

- Jesseim: M. Jul. Halvorsen.
 Jevnaker: Lærer K. M. Nord-
 anger.
 Jømna: Johan Ødegaard.
 Kap: Knut Thon.
 Kjelsaas: Bjarne Jullum.
 Kongsberg: A. Buen.
 Kongsvinger: Emil Stang.
 Koperaaen: Karl Bjurstrøm.
 Koppang: P. M. Trapnes.
 Kopervik: Einar Lund.
 Kristiania: Ole O. Lian, Martin
 Tranmæl, Elias Volan, Gunnar
 Ousland.
 Kristiansand: Wollnick.
 Kristiansund: Per Kviberg.
 Krødderen: Johan Rogne.
 Lalm: Arne Juland.
 Langesund: H. Wigaard.
 Larvik: Carl Bonnevie.
 Lesjeverk: Svend Skaardal.
 Levanger: M. Foshaug.
 Lier: Carl Gulbrandsen.
 Lilleelvedal: O. Torp.
 Lillehammer: Haavard Langseth.
 Lillestrøm: Johan Evje.
 Lørenskog: A. F. Løcken.
 Lysaker: M. Tranmæl.
 Mandal: Svein Svensen.
 Magnor: A. Juell.
 Mjøndalen: Gunstein Andersson.
 Moelven: Olav Kringen.
 Molde: Typ. Einar Henriksen.
 Moss: Johan Gjøstein.
 Mysen: Johan Bondesen.
 Nakkerud: Johannes Reiersen.
 Nomeland: Henry Lian.
 Notodden: A. Eines.
 Nystein Gruber: Lars Sæther.
 Odda: Edv. Jørstad.
 Otta: K. T. Sjøli.
 Porsgrund: C. S. Bentzen.
 Raanaasfoss: Alfr. M. Madsen.
 Rakkestad: Svend J. Dalen.
 Rasten: Johan Nordvik.
 Raufos: Inge Debes.
 Rena: Alf Hansen.
 Risør: Ole Øisang.
 Rjukan: Kr. Aune.
 Romedal: Kr. Jakobsen.
 Røros: Trygve Lie.
 Sande: I. Steinseth.
 Sandefjord: Eugène Olausen.
 Sandnes: Oscar Pedersen.
 Sandviken: O. G. Gjøsteen.
 Sarpsborg: Herm. Haugerud.
 Skarnes: Chr. H. Knudsen.
 Ski: I. Rastad.
 Skien: Eivind Reiersen.
 Skotfos: John A. Johnsen.
 Slemmestad: Math. Fredsti.
 Stange: Randolf Arnesen.
 Stavanger: Jac. Friis.
 Stenkjær: O. M. Gausdal.
 Stokke: T. Opsand.
 Strømmen: Magnus Nilssen.
 Svelvik: Ulrik Bunæs.
 Sylling: Hans Høglund.
 Sætre: Edw. Mørk.
 Tofte: Øistein Martinsen.
 Trondhjem: Alfr. Madsen.
 Trysil: Waldemar Carlsen.
 Tønsberg: Johan Jacobsen.
 Tønset: J. Nygaardsvold.
 Tvedestrand: Carl Hornli.
 Ulefos: Aksel Schultz.
 Urskog: Ludvig Hansen.
 Vaaler: Hans J. Engh.
 Vardal: H. Fjell.
 Veme: O. Rossow.
 Vennesla: Antonsen Nøkleby.
 Vikesund: Olaf Thorsen.
 Voss: Daniel Vatne.
 Østre Slidre: Alb. Raaen.
 Ørje: Sverre Hiertholm.

Generalstreiken 21. juli.

I anledning arbeidshvile og demonstration den 21. juli besluttet centralstyret 16. juli at utsende følgende oprop:

Til den norske arbeiderklasse.

Efter beslutninger som er fattet av arbeiderorganisationerne i England, Franrike og Italien, vil arbeiderne i disse land gaa ut i generalstreik mandag den 21. juli. Foranledningen til denne generalstreik er interventionen i Rusland. Hensigten er at appellere til menneskehetens samvittighet og tvinge de allierte regjeringer til at holde op med krigen mot den russiske arbeiderrepublik. De organiserte arbeidere i England, Frankrike og Italien vil ikke lenger rolig se paa at det russiske folk skal martres ved krig og blokade, alene fordi det ved revolutionen i 1919 befriet sig fra zarismens og kapitalismens aak.

Den norske arbeiderklasse kan ikke staa som en uvirksom tilskuere til den kamp som arbeiderne i Syd- og Vest-Europa nu er gaat ut i.

Ogsaa de norske arbeidere protesterer mot enhver intervention i Rusland.

Folkenes frie selvbestemmelsesret som det internationale socialdemokrati har traadt i skranken for, er paa det alvorligste krænket ved ententens militæroperationer mot den russiske republik. Ogsaa den norske regjering har vist det nye Rusland sin mistillid ved at undlate at træde i diplomatisk forbindelse med den russiske regjering.

Likesom Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes fagl. Landsorganisation har sluttet sig til den *boykotbevægelse som er reist mot de besatte deler av Rusland og det voldelig undertrykte Finland*, maa arbeiderne gjennom denne protestbevægelse vise sin sympati for de russiske og finske arbeidere.

Samtidig med at vi den 21. juli retter vor protest mot enhver voldelig uudertrykkelse av arbeidernes forsøk paa at gjennomføre socialismen — og mot enhver militær invasjon i de nye arbeiderrepublikker, samler vi os ogsaa til demonstration for de sociale og politiske krav som staar i forgrunden i vort land.

Arbeiderbevægelsen har krævet *en retfærdig valgordning og nye valg* som indledning til den store socialiseringsproces. Borgerpartierne nøler. De vil ikke engang gaa til denne enkle og selvfølgeligelige retfærdighetshandling overfor arbeiderklassen.

Den 21. juli gjentar vi kravet med fordoblet styrke.

Vi har krævet *militærvæsenets fuldstændige avvikling*. Men endda har hverken venstre eller høire gjort positive skridt i den retning. Det eneste som foreligger, er beslutningen om en forsvarskommission som skal utrede alternativet avvæbning.

Vi har krævet *socialisering* av rigdomskilderne, av produktion og omsætning, en samfundsmæssig løsning av jord- og boligspørmaalet.

Alle disse store socialistiske krav fornyer vi den 21. juli og samler os til demonstration for dem

Formaalet med 21. julidemonstrationen er saaledes:
at manifestere vor protest mot ententemagternes skammelige kræn-
 kelse av folkenes frie selvbestemmelsesret ved invasionen i
 Rusland.

at gi vor egen regjering et alvorlig varsko om at heller ikke den
 paa nogen maate maa gjøre sig delagtig i ententens fiendtlige
 holdning overfor det nye Rusland.

at samle arbeiderne til en mægtig demonstration for kravene: en
 retfærdig valgordning med nye valg straks, militærvæsenets
 fuldstændige avvikling og sosialisering av det økonomiske liv.
 Skal demonstrationen bli et værdig led i den internationale
 protestbevægelse og gi de hjemlige krav den rette vekt, maa den
 ledsages av *hel arbeidshvile*, saaledes at *alle* den dag blir staaende
 ansigt til ansigt med arbeidernes nationale og internationale krav.
 Arbeidshvilen skal gjøre det borgerlige samfund opmerksom paa
 arbeidernes samlede vilje til at motsætte sig enhver voldelig under-
 trykkelse av frihetsbestrebelsene verden over, og deres levende
 krav om fuld retfærdighet paa det økonomiske og politiske omraade
 i vort eget land.

Gaa ut fra fabrikkene, verkstederne og butikkerne den dag,
 og la os samles i mægtige demonstrationsmøter for socialismens seir
 med avskaffelse av militærvæsenet og hele det gamle systems vold,
 undertrykkelse og uretfærdighet.

Den 21. juli maa bli arbeidernes dag. Den maa staa i den
 internationale socialismes tegn og vidne om at arbeiderne i Norge
 marsjerer frem til erobring av samfundsmagten.

Overalt maa der arrangeres demonstrationsmøter, hvor dagen
 krav tages op til behandling og arbeidernes vilje til omskapning
 av de nuværende samfundsforhold faar sit uttrykk.

Det norske Arbeiderparti.
 Centralstyret.

Arb. fagl. Landsorganisation.
 Sekre ariatet.

Kyrre Grepp. Martin Tranmæl.

Ole O. Lian. P. Aarøe.

Demonstrationen blev vellykket i alle maater. Arbeidshvilen
 var fuldstændig over hele landet.

Paa følgende steder blev der arrangert møter med foredrag,
 utsendt gjennom partikontoret:

Arendal: O. Colbjørnsen.

Askim: Ingvald Larsen.

Alvdal: Jørgen Dahl.

Bergen: Edv. Bull og S. Krogh.

Brevik: Herman Haugerud.

Bøn: A. Schultz.

Drammen: Kr. Aune.

Drøbak: Erling Thorkildsen.

Eidsvold: Aksel Schultz.

Elverum: P. O. Løkke.

Fredrikstad: G. Ousland.

Gjøvik: Eiv. Reiersen.
 Greaaaker: Ingv. Larsen.
 Grimstad: Søren Sørensen.
 Horten: H. Berg.
 Kristiania: Eugène Olaussen, Torgeir Vraa og Trygve Lie.
 Kristiansand: Siegfried Olsson.
 Kongsberg: Martin Tranmæl.
 Krokstadelven: Kr. Aune.
 Lillehammer: Randolph Arnesen.
 Lillestrøm: Waldemar Carlsen.
 Moss: Arne Magnussen.
 Notodden: Martin Tranmæl.
 Porsgrund: Herman Haugerud.
 Raanaasfoss: Alfred M. Nilsen.
 Rjukan: Alfred Madsen og A. Eines.
 Rena: E. Kjeldaas.
 Sandefjord: Edw. Mørk.
 Skien: Ole J. Bakke.
 Slemmestad: Bjarne Jullum.
 Stabæk: Jacob Friis.
 Stavanger: Egede-Nissen.
 Trondhjem: Emil Stang.
 Tvedestrand: Carl Hornli.
 Tønsberg: Elias Volan.
 Vestfossen: Augusta Aasen.
 Volden: Arne Paasche-Aasen.

Samlet mundtlig agitation:

Fællesagitation med Landsorganisationen, turneer	134
— « — — enkeltforedrag	55
— « Arbeidsmandsforbundet	33
Reiser for partiet	80
Enkeltforedrag for partiet	298
Foredrag foran omvalgene	12
Andre foredrag	135
Foredrag 21. juli	40

Tilammen 787

Det Norske Arbeiderpartis forlag.

Forlagets virksomhet i 1919 har været jevnt god. Omsætningen viser ikke nogen forholdsvis stigning sammenlignet med 2. halvår 1918, men saa var jo ogsaa dette halvår usedvanlig godt. Den samlede omsætning i aaret beløper sig til kr. 62 525.96. Bruttooverskuddet paa selve forlaget kr. 13 203.31. Det endelige nettooverskud efter at underskuddet paa «Det 20de Aarhundrede» er trukket fra, blir kr. 1 683.15. Der er iaar foretaget betydelige av-

skrivninger paa varelageret. Flere av de gamle, ukurante brosjyrer er ikke tat med i varebeholdningen, og enkelte nyere som der sælges litet av, er opført betydelig under produktionspris. Dette er utvilsomt et rigtig princip, idet man derved ikke resikerer at figurere med et kunstig overskud. Man kan ikke godt længer bebreide forlaget at dets bøker er for dyre; hvis man nemlig foretar en sammenligning med de borgerlige forlags bøker, vil man finde at partiforlagets priser er langt rimeligere. Vore folk maa imidlertid vænne sig til at ogsaa bøker koster penger.

Der er i aarets løp utgit følgende bøker og brosjyrer:

	Side- antal.	Oplag.	Pris.
1. Arvid G. Hansen: Wilson eller Lenin . . .	32	3 000	0.25
2. Oscar Pedersen: Dem. og revolution . . .	24	10 000	0.25
3. Harald Hansen: Landstrykerliv i Amerika	150	3 000	3.50
4. Andr. Paulson: Ths. More—Bebel	119	3 000	2.50
5. Karl Kilbom: Sandheten om Rusland . . .	32	10 000	0.25
6. Elise Ottesen: For smaa og store	64	1 000	1.50
7. R. Luxemburg: Masseaktion og rev. (uts.)	16	5 000	0.25
8. Arvid G. Hansen: Arbeidernes Rusland . .	102	3 000	3.00
9. Hans Amundsen: Den nye front	40	3 000	1.00
10. Katti Anker Møller: Kv. fødselspolitikk . .	16	15 000	0.25
11. Herman Gorther: Verdensrevolutionen . .	120	3 000	2.00
12. Oscar Wilde: Socialismen og menneskene	64	3 000	2.50
13. Jacob Friis: Veien til det soc. dem. (uts.)	32	6 000	0.30
14. Alfred Madsen: Industrielt selvstyre (uts.)	16	10 000	0.25
15. Arvid G. Hansen: Frem til kommunismen	32	3 000	0.30
16. Haavard Langseth: Soc. i Tyskland	88	3 000	2.00
17. E. Vanderveelde: Soc. mot staten	184	2 000	3.75
18. Emil Stang: Sovjet-Rusland (uts.)	100	3 000	2.00
19. Klara Zetkin: R. Luxemburg og Liebknecht	24	5 000	0.50
20. Kr. Aune: Fiskerne og soc.	44	10 000	0.50
21. Morspensionen	16	1 000	0.50
22. F. J. Gould: Kampen for lykken	70	3 000	2.50
23. Johan Evje: Arbeiderpartiets kommunalpol. valgbr.	16	30 000	0.10
24. Randolf Arnesen: Vore boligkrav	16	20 000	0.10
25. O. G. Gjøsteen: Samfundets barneskole . . .	16	10 000	0.10
26. Andr. Paulson: Tanker og tænkere	114	3 000	2.75
27. Oscar Pedersen: Socialiseringsproblemet .	48	2 000	1.00
28. Revolutionen i Tyskland	96	3 000	3.50
29. H. Østerholt: Utrolige ting	112	3 000	2.50

Ialt 29 bøker og brosjyrer i et samlet oplag av 179 000.

Arbeidet med at komme i forbindelse med bokhandlerne er fortsatt. Det viser sig at vore forlagsskrifter mer og mer vinder indpas hos bokhandlernes publikum. I likhet med tidligere har forlaget gjennom sirkulærer og notiser staat i stadig rapport med

fag- og partiforeninger. Ved stadige annonser og notiser i parti-pressen er der drevet en ganske stor reklame for forlagets skrifter.

Av nye ting som utkommer i 1920 kan nævnes en serie smaa-skrifter om sosialiseringen. Det kommunistiske manifest og Socialisternes sangbok utkommer i nye utgaver.

Det 20de aarhundrede

har i 1919 gaat med et underskud av kr. 4 450.55. Abonnentantallet har i aarets løp staat omtrent stille. Forlaget har efter bedste evne forsøkt at agitere for tidsskriftet, men det har desværre frugtet litet. Tidsskriftet er idetheletat forlagets smertensbarn. Fra 1920 er det som bekjendt betydelig utvidet, likesom den kommunale avdeling er utskilt som særskilt hefte. Utstyret er ogsaa blit mere avvekslende og bedre. Kanske dette vil kunne bidra til at tidsskriftet vinder større terræng. Det maa forøvrig være en opgave i det indeværende aar at bringe tidsskriftet i nærmere rapport med fag- og partiforeningerne.

Maidagen

blev trykt i 10 000 eksemplarer og helt utsolgt. Overskud kr. 1 517.86.

Arbeidets Jul

blev trykt i et oplag av 30 000. Saagodtsom hele oplaget strøk med. Overskud kr. 5 417.10.

Arbeiderkalenderen

for 1920 er solgt i ca. 25 000 eksemplarer. Arbeiderkalenderen kom desværre denne gang meget sent. Dette skyldes flere tilstøtende omstændigheter. Bl. a. varte det uforholdsmæssig længe før vi fik den officielle almanak. Næste utgave vil bli fordelt paa et par bokbindere. Vi haaper derved at kunne forcere den frem adskillig tidligere.

Stort set maa man vel være fornøiet med forlagets drift. Med de høie papir-, tryknings- og bokbinderpriser er det vanskelig at drive en indbringende forlagsdrift, særlig naar det kræves at priserne skal være lave. Forlagets hovedopgave er imidlertid ikke at tjene penger, men at sprede god socialistisk literatur. Denne opgave vil det bedre og bedre kunne fylde, saasart foreningerne i større utstrækning end hittil tar literatursalget op som et led i sit arbeide.

Reinert Torgeirson.

Partipressen.

«Uttrøndelagens Social-Demokrat» og «Gudbrandsdalens Social-Demokrat» er av landsstyret godkjendt som partiorgan.

Ved utgangen av 1919 hadde partiet følgende godkjendte presseorganer:

	Partiblade	Utgivelsessted	Redaktør
Dagblade	1. Social-Demokraten	Kristiania	Olav Schefflo
	2. Arbeidet	Bergen	Sverre Krogh
	3. Ny Tid	Trondhjem	Alfred Madsen
	4. 1. Mai	Stavanger	Andreas Hanssen
	5. Fremtiden	Drammen	Torgeir Vraa
	6. Smaalen. Soc.-Dem.	Fredrikstad	P. Moe-Johansen
	7. Bratsberg-Demokraten	Skien	Eivind Reiersen
	8. Sørlandets Soc.Dem.	Kristiansand	Ola Solberg
	9. Demokraten	Hamar	Alfred Aakermann
	10. Nybrot	Larvik	A. Eines
	11. Vestfold Arbeiderblad	Tønsberg	Ole Øisang
	12. Tiden	Arendal	Carl Hornli
	13. Glommendalens Soc.Dem.	Kongsvinger	Waldemar Carlsen
	14. Tidens Krav	Kristiansund	Ingvald B. Jacobsen
	15. Ny Dag	Gjøvik	Niels Ødegaard
3 gange uken	16. Haugesunds Folkeblad	Haugesund	Komité
	17. Daggry	Horten	Ole J. Bakke
	18. Østerdalens Soc.-Dem.	Elverum	Olav Sæther
	19. Arbeidets Ret.	Røros	Jens Galaaen
	20. Nordlands Soc.-Dem.	Bodø	Harald Langhelle
	21. Folkeviljen	Harstad	Alfred Skar
	22. Nordlys	Tromsø	Peder Kaasmoli
	23. Fremover	Narvik	Aksel Olsen
	24. Namdalens Soc. Dem.	Namsos	Johs. Eide
	25. Akershus Soc.Dem.	Lillestrøm	Aug. Iversen
	26. Hønefos og Opl. Soc.Dem.	Hønefoss	Jørgen Thon
2 gange uken	27. Folkets Frihet	Kirkenes	Martin Gjørnes
	28. Helg. Fremtid	Mo i Ranen	R. Knutson
	29. Vestfinn. Soc.-Dem.	Hammerfest	Chr. Andr. Olaussen
	30. Uttrøndelagens Soc.-Dem.	Orkedalsøren	Martin Foss
	31. Gudbr.sdalens Soc.-Dem.	Lillehammer	O. Rossow
<i>Desuten utkommer følgende social-demokratiske blade:</i>			
32. Indtrøndel. Soc.D. (3 g. i uken)	Levanger	N. Hallan	
33. Folkets Røst (3 - - -)	Askim	Sverre Hjertholm	
34. Hardanger S.-D. (3 - - -)	Odda	Edv. Jørstad	
35. Finmarken (2 - - -)	Vardø	John Andraa	
36. Sogns Soc.-Dem. (2 - - -)	Lærdal	Erik Nordberg	
37. Follo Soc.Dem. (2 - - -)	Drøbak	A. Chr. Holthe	
38. Moss Soc.Dem. (2 - - -)	Moss	Arne Magnussen	
39. Folkets Ret (1 - - -)	Molde	Jac. Dahle	
40. Romerikes Blad (2 - - -)	Jesseim	M. Jul. Halvorsen	

Partiet utgir «Det 20de Aarhundrede» under redaktion av Edv. Bull, Johan Evje og Trygve Lie, Arbeiderpartiets kvindeforbund «Kvinden» og Norges soc.-dem. ungdomsforbund «Klassekampen» red. Eugène Olausen.

Social-Demokraten.

Den 13. januar gik Social-Demokraten over til morgenavis. Kravet paa morgenavis blev særlig reist av de utenbys abonnenter. De nuværende forbindelser gjør stillingen langt gunstigere for en aftenavis. Men selv i Kristiania var det ved en prøveavstemning flertal for morgenavis. Tekniske hensyn gjorde det ogsaa ønskelig at gaa til en forandring.

Men forsøket svarte ikke til hensigten. Gammel vane har en magt som det tar tid at overvinde. I Kristiania viste det sig at være en sterk uvilje mot morgenavis. Hvis man hadde hat tilstrækkelig med reservemidler, vilde man naturligvis ha overvundet motstanden, og avisen vilde ha vundet paa overgangen fra aften- til morgenavis. Men saa dyrt som alt er i disse tider, vovet man ikke fortsætte mere end vel et halvt aar.

Som en overgang fra den nye til den gamle ordning lot man avisen trykke om morgenen for utenbys og om aftenen til indenbys abonnenter. Men denne ordning var for kostbar til at oprettholdes gjennom en længere tid, og den 23. august gik man helt tilbake til aftenavis, med litt tidligere trykningstid end før.

Dette forsøk med morgenavis medførte i trykningsutgifter, ekspedition o. s. v. betydelig økede utgifter. Da abonnementsberegningen ikke holdt stik med forutsætningen for omlægningen, blev budgettet sprængt. De regulære utgifter har ogsaa vokset ut over det beregnede. Det gjælder alle bladforetagender. Og alle som ikke har inndat en særlig gunstig stilling som annonceanviser, har hat en økonomisk vanskelig tid.

Den indenbys kontingent var budgettert med kr. 420 000.00 — indbragte kun kr. 344 933.00. Den utenbys kontingent var beregnet til kr. 220 000.00, der indkom kr. 168 000.00. Annoncerne har derimot bragt et betraktelig overskud. Disse var beregnet til kr. 420 000.00, men har indbragt kr. 469 600.00.

Underskuddet blir ca. 90 000 kroner. Tiltrods for dette underskud paa driften har man allikevel kunnet undgaa at opta noget laan. Bladets bankbeholdning og øvrige aktiver er jo derved blitt reducert med et tilsvarende beløp.

Underskuddet kan synes ganske betydelig. Men saa maa det huskes at det er paa et budget paa 1 185 000 kr. Det i et aar med stadige prisstigninger og andre vanskeligheter. Dertil kommer forsøket med morgenavis, som er den væsentlige grund til det daarlige driftsresultat. Aviskontingenten har heller ikke staat i forhold til prisforhøielseerne paa arbeidskraft og de produkter som er nødvendig til fremstillingen.

Fra 1. april blev ukekontingenten hævet til 40 øre, kvartalskontingenten for indenbysboende til 5 kr. og utenbysboende til kr. 4.80.

Det skal bemerkes at underskuddet i 2. halvaar er bragt ned til kr. 7 147.22.

Med det paalæg som blev fastsat fra aarets utgang, er bladet atter i balance.

Social-Demokratens redaktion.

I aaret 1919 er følgende faste medarbeidere frattraadt Social-Demokratens redaktion: Gunnar Ousland, Oscar Pedersen, Hans Amundsen, P. Chr. Andersen, Olav Kringen og fru Fernanda Nissen.

I samme aar blev ansat følgende faste medarbeidere: Karl Johanssen, Olav Feiring, Kr. Aamot, Bjarne Jullum og A. Stillof.

Det socialdemokratiske pressekontor

har i det forløpne aar været i jevn og rask udvikling baade med hensyn til indenlandske og utenlandske forbindelser.

Fra juli maaned gik «Tidens Krav», Kristiansund og «Ny Dag», Gjøvik over til at bli dagblad. Av nye forbindelser kom i aarets løp til «Hardanger Socialdemokrat», Odda (3. g. ukentlig), «Gudbrandsdalens Socialdemokrat», Lillehammer (2 g.), «Fremover», Narvik (3. g.) og «Uttrøndelagens Socialdemokrat», Orkedalsøren (2 g.). Derimot har «Indtrøndelagens Socialdemokrat», Levanger og «Folkets Ret», Molde ingen forbindelse hat med kontoret i 1919. «Finmarken», Vardø var i flere maaneder nedlagt, men har gjenoptat forbindelsen efter partiets overtagelse av bladet. «Glommedalens Socialdemokrat» aapnet først forbindelsen fra høsten efter at ha faat sit trykkeri i orden.

Utenlandske korrespondenter: I midten av juli blev vor Kjøbenhavnnerkorrespondent, fru *Elise Jensen*, utvist fra Danmark. Hun flyttet til Sverige, hvor hun overtok virksomheten som vor korrespondent i Stockholm. Fra august er journalist *Karl V. Jensen* korrespondent i Kjøbenhavn.

Av nye forbindelser kan nævnes, at det har lyktes os at faa «Daily Herald»s utenriksmedarbeider til at sende os en ukentlig Londonkorrespondance. Den distribueres gratis til vore partiblade. I Berlin har vi til december maaned hat en specialkorrespondent — som har sendt telegrammer. — Under kommunisternes herredømme i Ungarn hadde kontoret regelmæssig telegrammer fra Budapest. — Kontorets bestyrer var i oktober maaned utsendt til Estland i anledning av fredsforhandlingerne.

Specialmedarbeidere: Fra juli maaned har kontoret utsendt ukentlige specialartikler for smaabrukere, redigert av lærer *Albert Lothe* ved Statens smaabrukerskole, Mysen. 16 aviser abonnerer ved aarets slutning paa disse artikler. — Ogsaa fiskeriartikler er der utsendt et par av. — En «Kvinde- og barnespalte» forsøktes med, men den er blit opgit.

Ved aarets begyndelse hadde hovedkontoret i Kristiania og filialen i Trondhjem forbindelse med ialt 26 partiaviser, hvorav 12 dagblade. 8 aviser hadde ingen forbindelse. Ved aarets slutning hadde vi forbindelse med 31 aviser, hvorav 15 dagblade. 7 aviser har fremdeles ingen telegramforbindelse med os (2 av dem abonnerer dog paa smaabrukerspalten).

Ved «Social-Demokraten»s overgang til morgenutgave i aarets begyndelse indførtes regelmæssig natvagtjeneste ved kontoret fra kl. 5—11. Fra 1. mars ansattes som natvagt stenograf *Trygve Try*, Haugesund.

Fra 1. september gik journalist *Bjarne Jullum* over i «Social-Demokraten»s redaktion. I hans sted ansattes som medarbeider redaktionssekretær *Aksel Zachariassen*, Skien.

Kontoret har ogsaa i 1919 arbeidet under stadige økonomiske vanskeligheter. Regnskapet for første halvaar viser et underskud av kr. 451.69. Andet halvaar viser et overskud av kr. 2 289.52. De utestaaende fordringer utgjorde pr. 31. december kr. 15 512.77.

Med Norsk Telegrambyraa har der været ført forhandlinger om ny kontrakt, som har resultert i en overenskomst gjældende til 1. juli 1920, hvorefter vore dagblade skal betale kr. 400.00 og de øvrige kr. 100.00 pr. aar for benyttelsen av N. T. B.s telegrammer, forsaavidt stoffet distribueres gjennom Det soc. dem. pressekontor.

Christian Hilt.

Beretning for Arbeiderbevægelsens arkiv 1919.

Arbeiderbevægelsens arkiv har i 1919 hat de samme lokaler som tidligere i Folkets Hus kjælder. Men den stadige økning av arkivsaker har nødvendiggjort en bedre utnyttelse av rummene med opsætning av nye reoler og hylder. Saaledes er det ene værelse nu fra gulv til tak optat med avisreoler, hvor samtlige arbeiderblade i landet er samlet i indbundne aargange. De andre to rum er paa samme maate utnyttet til opbevaring av andre arkivsaker.

Avdelingen for innsendte fag- og partiforeningsdokumenter, beretninger, regnskaper o. s. v. er helt omregistrert i aarets løp, saa man nu har faat en bedre og mere oversigtlig orden paa disse saker. Det har kostet et langvarig arbeide; men saa er ogsaa denne avdeling i fuld orden med mapper for hvert forbund og hver forening, ledsaget av kartkatalog.

Arbeidet paagaar nu med en nøiagtig katalogisering av alle *utenlandske* arkivsaker, hvorav der findes ikke saa litet, væsentlig fra Danmark og Sverige, især er Arbeiderbevægelsens arkiv i Stockholm flink til at sende os beretninger og brosjyrer fra den svenske arbeiderbevægelse.

Allerede nu er saaledes vort arkiv, trods sit beskedne budget, istand til at byde paa meget godt kildestof for dem, som nærmere vil studere arbeiderbevægelsen hjemme og ute, samtidig som det i sine ildfaste hvælv opbevarer viktige dokumenter og protokoller for organisationerne.

Ludvig Hansen.

Abeiderpartiets kvindeforbund

har i aaret 1919 avholdt 12 forretningsutvalgsmøter, 2 møter med Kristiania-foreningernes formænd, 3 fællesmedlemsmøter, 1 repræsentantskapsmøte og 1 masse møte.

Forbundet bestod ved aarets utgang av 106 foreninger med et samlet medlemsantal av ca. 3 500.

Følgende foreninger er indmeldt: Kvindeklubben «Enighet», Kr.a Folkeskolernes badebetjening, Kr.a, «Fremad», Helgøen, Rygge arb.partis kvindeforening, Fredriksverns arb.partis kvindeforening, Lillehammer soc.dem kvindeforening, «Bundefjord», Kraakerøy arb.partis kvindeforening, «Social», Fredrikstad, «Social», Sakshaug pr. Trondhjem, Brummunddalen soc.dem. kvindeforening, Lahellemoen soc.dem. kvindeforening og Glemmen soc.dem. kvindeforening.

Følgende er utmeldt: Vask og rengjøringskvindernes forening, Kr.a badebetjenings Forening, Kr.a. Ophørt er: Syerskernes forening, Kr.a og Strømsgodsets soc.dem. kvindeforening pr. Drammen.

Ved massemøtet, avholdt i Kristiania, talte stortingsmand Gausdal om fredssaken og stortingsmand Lian om den faglige situation. Møtet, som holdtes i Folkets Hus store sal, var godt besøkt og en resolution i fredssaken blev enstemmig vedtat.

Der blev samtidig sendt skrivelser til alle avdelingerne med anmodning om at avholde fredsmøter og møter om den faglige situation og denne opfordring er fulgt av en række foreninger. Forbundsstyret har her stillet sig til disposition som talere.

Der er gjennom vor stortingsgruppe sendt Stortinget skrivelse med krav om ny valgordning.

Videre er der sendt skrivelse til gruppen med anmodning om at virke for vaabenøvelsernes sløifning.

Likesaa er der efter anmodning fra Vestfold kvindeforeninger sendt gruppen resolution med krav om hjemmenes elektrificering.

Forbundsstyret har sammen med Kristiania-foreningerne behandlet indstillingen til kommunal morspension og i den anledning sendt bystyret en henstilling.

Forbundets Kristianiaavdelinger har været representert paa Det norske Arbeiderpartis ekstraordinære landsmøte ved Martha Tynæs og Gunhild Ziener.

Ved den venstresocialistiske kvindekongress og arbeiderkongressen i Stockholm har forbundet været representert ved sekretæren, Sigrid Syvertsen.

Videre har forbundet været representert ved kredsmøte i Østfold ved Hanna Adolfsen og paa kredsmøtet i Vestfold ved sekretæren.

Forbundet har desuten mottat indbydelse til den internationale kvindekongress i Washington, men har av økonomiske grunde ikke kunnet motta indbydelsen, men har sendt konferansen en skrivelse med oplysninger og en fortegnelse over de fagorganiserte kvinder i Norge.

Der er omsendt til forbundets avdelinger 3 500 eksemplarer av Katti Anker Møllers brosjyre «Kvindernes fødselspolitik». Midlerne til disse er git av fru Møller.

Der er i anledning kommunevalget trykt og omsendt 3 000 eksemplarer av «Kvinden»s valgnummer til utdeling.

Agitationen ved kommunevalget har været drevet i saa stor utstrækning som midlerne har tilladt. Foruten forbundsstyrets medlemmer har Augusta Aasen holdt en række foredrag paa agitationsmøter i forbundets avdelinger og Anna Pleyrn har talt paa forskjellige steder under agitationen.

Beslutningen om «Kvinden»s utvidelse til fjortendaglig utgave har ikke kunnet realiseres paa grund av de svære priser paa trykning. Styret har maattet gaa til at utligne ekstrakontingent for at dække gjælden paa bladet, men denne er indbetalt kun av ca. 50 foreninger.

Styret har sendt Det norske Arbeiderparti og Landsorganisationen ansøknng om et forhøiet tilskud til agitationen og faat sin anmodning efterkommet, idet partiet har bevilget yderligere kr. 500.00. Landsorganisationen har utsat saken.

Kvindeforbundets organ «Kvinden» trykkes i et oplag av 3400 eksemplarer og utkommer en gang i maaneden. Til nedenstaaende regnskap for «Kvinden» skal bemerkes, at bladet har gaat med underskud og gjælden for trykning er ved aarets utløp kr. 1 300.00.

Bidrag til studiereise.

Av hensyn til den store interesse det hadde for den norske arbeiderbevægelse at skaffe sig paalidelige opplysninger om forholdene i Tyskland og Sovjet-Rusland bevilget centralstyret 500 kr. som tilskud til en studiereise *Sverre Krogh* skulde foreta i Tyskland og 2000 til *Edv. Bull* for at reise til Petrograd og Moskva for at sætte sig ind i de russiske forhold. Bull fik imidlertid forfald, hvorfor *Emil Stang* reiste i hans sted. Stang var ogsaa tilstede som Det norske Arbeiderpartis repræsentant ved aapningen av det konstituerende møte i den III. Internationale.

Komiteer.

I henhold til beslutning paa landsmøtet 1918 er der nedsat en komité til at behandling av skattelovspørsmålet. Til medlemmer er valgt Emil Stang, Arne Juland, O. M. Gausdal, Johan Evje og Oscar Pedersen. Senere er komiteen supplert med Chr. Hornsrud.

Stipendiekomité ianledning av Mohrs legat: Kyrre Grepp, Olav Scheflo, Martin Tranmæl, Torgeir Vraa og Halvard Olsen.

Programkomité: Kyrre Grepp, Ole O. Lian, Emil Stang, Olav Scheflo, Edv. Bull, A. Buen, Chr. Hornsrud, Alfr. Madsen, Torgeir Vraa, Magnus Nilssen, Rich. Hansen, Halvard Olsen, Eugéne Olausen, Oscar Pedersen og Martin Tranmæl.

Komité for utredning av sp rsm alet om økonomisk samvirke mellom partiets blad- og trykkeriforetagender: Grepp, Lian, A. Eines, Karl Monsen og Chr. H. Knudsen.

Pressefondet.

I anledning av den ekstrakontingent paa 50  re pr. medlem som Trondhjemslandsm tet i 1915 besluttet og som blev utlignet i 1919 sendte landsstyret ut et sirkul re med opfordring om at indbetale ekstrakontingenten, basert paa medlemstallet 31. mars. Av denne ekstrakontingent kom det ifjor ind kr. 21 975.00.

Kravene til vor presse vokser stadig. Produktionsomkostningerne stiger. Mange aviser har derfor hat økonomiske vanskeligheter. Gjennem pressefondet er der ydet bistand i form av laan i den utstrækning det har været mulig og forsvarlig. I aarets løp er det saaledes utlaant kr. 37 213.76. Pressefondet har for at kunne yde denne hjælp optat 16 000 kr. som laan. Ialt har pressefondet nu kr. 106 507.94 i utestaaende fordringer. Fondets gjeld er kr. 54 685.12. I beholdning er det ved aarsskiftet kr. 1 511.88. Formuen utgjør saaledes kr. 53 334.70.

Det antimilitære fond.

I 1915 er inddkommet 147 kr. som bidrag og utbetalt 347 kr. Det antimilitære fond har nu en beholdning paa kr. 1 323.33.

Mohrs stipendium.

Til at komme i betragtning ved utdeling av Mohrs stipendium indstillet komiteen paa Jacob Friis, Arvid Hansen, Hj. Waage og Randolph Arnesen. Legatstifteren tildelte Friis og Arnesen stipendierne.

Arbeiderbevægelsens stipendium er ikke utdelt i 1919, idet det budgetterte er tillagt stipendiefondet, som agtes anvendt i 1920.

Sekret rhj lp til stortingsgruppen.

Paa landsstyrets møte den 15. februar oplystes, at centralstyret hadde agtet at foreslaa opført bevilgning til en sekretær for stortingsgruppen. Men efter konferance med gruppens styre bortfaldt forslaget. Styret ansaa det nemlig ikke nødvendig at faa ansat fast sekretær, men vilde være tilfreds med bidrag til sekret rhj lp ved behandling av særlige saker. Nogen anmodning om bevilgning til slik sekret rhj lp er dog ikke kommet.

Socialiseringsspørsmålet.

Paa distriktsmøter i Trondhjem og Sarpsborg vedtok man henvendelser til Arbeiderpartiet og Landsorganisationen om at nedsætte en *fælleskomité* til utredning av socialiseringsspørsmålet. Saken blev behandlet i landsstyrets møte den 4. mai, hvor man besluttet at efterkomme henvendelsen. Som partiets repræsentanter i komiteen blev valgt: Emil Stang, Haavard Langseth, Arvid G. Hansen, Halvard Olsen, Alfred Madsen og Chr. Hornsrud. Paa landsmøtet fik komiteen yderligere i opdrag at utrede *raadsspørsmålet*.

I november avgav fælleskomiteen indstilling om bedriftsraad. I den anledning blev det utsendt følgende henvendelse:

Bedriftsraad.

*Fra Landsstyret for Det norske arbeiderparti
og*

Sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation

Til

samtligte fag- og arbeiderforeninger.

Den av Det norske arbeiderparti og Arbeidernes faglige landsorganisation i fællesskap nedsatte socialiseringskomite har fremlagt efterfølgende forslag til bedriftsraads organisation og virksomhet.

Forslaget er behandlet av landsstyret og sekretariatet, som har git det sin tilslutning.

Samtidig besluttedes at stille en kraftig opfordring til de organiserte arbeidere om snaarest mulig at ta spørsmålet om organisation av bedriftsraadene op til gjennomførelse og at opta til drøftelse de i forbindelse dermed staaende socialiseringsspørsmaal.

Kristiania, 3. december 1919.

Det norske arbeiderparti. Arbeidernes faglige landsorganisation.

Forslag til bedriftsraads organisation og virksomhet

fra Det norske arbeiderpartis og Arbeidernes fagl. landsorganisations socialiseringskomité.

Efterat spørsmålene om socialisering av næringslivet og demokratisering av bedriftsledelsen var traadt i forgrunden i den politiske diskussion baade i Norge og i utlandet, uttalte Det norske arbeiderpartis landsmøte i pinsen 1919 bl. a. følgende:

«Det sociale demokrati forutsætter en samfundsforfatning som utelukker utbytningen og lægger hele den politiske og økonomiske magt i det arbeidende folks hænder. — — Bedriftsraad bør straks organiseres og opta arbeidet for at demokratisere og socialisere bedriftslivet.»

Utredningen av bedriftsraadenes organisation og virkekreds blev overdrat Arbeidernes faglige landsorganisations og Det norske arbeider-

partis socialiseringskomité, som har følgende sammensætning: Emil Stang, A. E. Gundersen, Arvid G. Hansen, Rich. Hansen, Chr. Hornsrud, Sverre Iversen, Haavard Langseth, Ole O. Lian, Alfr. Madsen, Michael Puntervold, Halvard Olsen og J. Teigen.

Denne komité optok straks socialiseringsspørsmålene til undersøkelse og begyndte at utarbeide utkast til en bedriftsorganisation.

Imidlertid er det samme spørsmål optat til undersøkelse av Arbeiderkommissionen av 1918, opprettet ved kgl. resolution av 6. december 1918. Denne kommissions flertal har nu fremlagt en foreløbig innstilling til lov om bedriftsraad m. v. i industri og handel. Et mindretal inden kommissionen — arbeidsgiverforeningens representanter — vil senere fremlægge sit eget forslag.

Flertallets forslag har den største interesse for socialistisk politik, og vil være et betydningsfullt skritt paa veien frem mot sosialisering og folkestyre paa det økonomiske område. I motsætning til kommissionsflertallets øvrige medlemmer, som venter at arbeidernes deltagelse i bedriftsledelsen skal føre til forsoning og samarbeide mellom kapital og arbeid, uttaler de socialdemokratiske representanter følgende syn paa forholdene:

«En tilfredsstillende løsning av den sociale konflikt kan kun oppnaes ved en helt gjennomført sosialisering med fullstendig avskaffelse av den kapitalistiske form for produktion og omsætning. Der kan ikke oppstaa noget samarbeide mellom kapital og arbeid i den forstand, at arbeiderne skulde anerkjende representanterne for den private kapitalmagt som likeberettiget part i arbeidsforholdet. — — — Arbeiderne vil derfor fortsætte sin kamp mot det nuværende økonomiske system indtil det blir helt forandret og en fullstendig sosialisering er gjennomført. — —

Men indtil den fullstændige sosialisering er gjennomført, hilser arbeiderne med glæde ethvert skritt som fører frem til den.

Vi ser saaledes i det foreliggende lovforslag ikke en reform, som vil forlike arbeiderne med det nuværende produktionssystem, men en nyordning som betegner en erobring for arbeiderne av den overveiende indflydelse paa en del av bedriftsledelsens område, hvor arbeidsgiverne har hat uindskrænket myndighet.»

Socialiseringskomiteen er helt ut enig i dette vore partifællers syn paa bedriftsraadenes betydning og tiltrær ogsaa vore partifællers dissenser i kommissionen, som gaar ut paa at skaffe arbeiderrepresentanterne i bedriftsraadene øket magt.

Imidlertid kan vi vente os en haard kamp om dette forslag og især for at faa gjennomført det efter de linjer som vore partifæller i kommissionen har anbefalt.

Det er derfor nødvendig at arbeiderne selv tar saken op, og gjør spørsmålet om at danne bedriftsraad aktuelt paa arbeidspladsene. De maa organisere bedriftsraad og søke at faa dem anerkjendt av arbeidsgiverne.

Vor kamp for at faa folkestyret anerkjendt paa det økonomiske omraade maa som hittil ikke bare føres gjennom vore krav til stortinget og vor indflydelse der, men ogsaa ved nydannelser ute i det praktiske liv.

Paa den maate manifesterer arbeiderne sin vilje til selvstyre paa det økonomiske omraade og arbeider saken frem ved sin aktionsevne og sin indflydelse i samfundet.

Vi vil derfor paa det sterkeste opfordre alle arbeidere -- i første række ved bedrifter som driver industriel virksomhet -- til at danne bedriftsraad hver ved sin bedrift, og utvikle disse saa langt forholdene paa et hvert sted tillater det. Arbeiderne bør opfordre funktionærene, deriblandt de tekniske og merkantile sakkyndige til at delta i bedriftsraadene efter de regler som nedenfor angives.

Arbeiderne bør likeledes søke at faa bedriftsraadet anerkjendt av arbeidsgiverne.

Bedriftsraadene indenfor en naturlig avgrænset kreds -- et industri-distrikt eller en by, herreds- eller fylkeskommune -- bør trøe sammen for at danne et distriktsraad. Paa denne maate vil man faa enhet og plan i arbeidet for den videre utvikling av et demokratisk styret næringsliv og for selve sosialiseringen.

Saasnaart bedrifts- og distriktsraadene i nogen utstrækning er dannet, vil arbeiderpartiets og landsorganisasjonens sosialiseringskomité ta initiativet til sammenkaldelse av en landskonferanse som kan utforme de videre planer for bedriftsraadenes organisation og virksomhet. For at faa plan i arbeidet allerede fra første stund av, har vi utarbeidet foreløbige regler for bedriftsraadenes og distriktsraadenes organisation og virksomhet. Vi har lagt vor plan saa tæt op til kommissionsflertallets forslag som mulig med de forandringer, som kan bli nødvendige naar bedriftsraadene nu foreløbig skal organiseres av arbeiderne selv uten lovordning.

1. Bedriftsraadets virksomhet.

Kommissionens flertal foreslaar følgende opgaver for bedriftsraadene:

Det tilligger bedriftsraadet:

A. Raadgivende og kontrollerende myndighet i følgende anliggender:

1. Tilsyn med den nøiagtige gjennomførelse av gjældende lovbestemmelser, administrative forskrifter og paalæg, arbeidsreglement og tariffavtaler.
2. Tilsyn med opslagssteder og kontrol med at opslag bare blir anbragt paa de dertil bestemte steder.
3. Tilsyn med oplærelsen av lærlinger og unge betjente og arbeidere samt deres behandling paa arbeidspladsen.

4. Overveielse av forføininger til forebyggelse av ulykker og sundhetsskadelige forhold paa arbeidsstedet. Ved bedrifter som gaar ind under lov om arbeiderbeskyttelse i industrielle virksomheter av 18. september 1915, skal utskrift av de i saadant øiemed stillede forslag og bedriftsraadets uttalelse om samme av raadets formand uten ophold oversendes vedkommende tilsynsmyndighet.
5. Undersøkelse angaaende indtrufne bedriftsulykker og avgivelse av betænkning derom til vedkommende tilsynsmyndighet, forsaavidt en saadan er opprettet.
6. Behandling og om mulig bilæggelse av de til bedriftsraadet henviste tvistemaal vedrørende arbeidsforholdene. Ved behandlingen av tvistemaal bør alle direkte interesserte gives anledning til skriftlig eller mundtlig at avgi forklaring for raadet.
7. Erklæring om arbeidsreglementer og tillæg til eller forandringer i saadanne.
8. Forhandling om kontrolkomiteens antegnelser til bedrifternes forretningsførsel eller regnskap.

Det bedriftsraadet paahvilende tilsyn kan raadet fordele mellom sine medlemmer.

B. Besluttende myndighet med hensyn til:

1. Større forandringer eller forbedringer i driften, herunder indførelse av nye arbeidsmetoder og anskaffelse av nye maskiner. Forandringer, som efter raadets skjøn vil overskride bedriftens økonomiske ydeevne, maa ikke paa-bydes. Ved offentlige bedrifter er beslutningen avhengig av bevilgning av vedkommende myndighet.
2. Avgjørelse av sporsmaal om gager, lønninger akkorder, arbeidstid, overtidsarbeide, arbeidsordningen ved innskrænket drift, ferie og andre arbeidsvilkår, forsaavidt enighet ikke har kunnet opnaes ved direkte forhandling mellom bedriftens indehaver eller hans representanter og vedkommende betjent eller arbeider. Dog maa raadets beslutninger ikke stride mot nogen bestemmelse, som er truffet av en lønsnævnd eller faktisk ved tarifoverenskomst eller — for offentlige bedrifter — av vedkommende bevilgningsmyndighet. Bedriftsraadet kan av bedriftens indehaver kræve sig forevist lønningslister, kalkulationer, regnskapsbøker og andet til avgjørelsen fornødent materiale. Dog kan raadet ikke kræve at gjøres bekjent med bedriftshemmeligheter.
3. Disciplinære sporsmaal i forholdet mellom arbeidsledelsen og betjenter eller arbeidere eller mellom disse indbyrdes samt bestemmelser om erstatning for mangelfuldt arbeide eller ødelæggelse av materialer.
4. Bestyrelsen av alle velfærdsindretninger, som av bedriftens indehaver alene eller i forening med andre er opprettet til bedste for betjentene eller arbeiderne, saasom syke- og begravelsekasser, understøttelses, sparekasser, funksjonær- og arbeiderboliger o. l.

Bedriftsraadet kan i dette øiemed nedsætte særlige utvalg til at forvalte indretningerne paa raadets vegne.

5. Ansættelse av verksmestre, opsynsmænd og formænd. Bedriftens indehaver eller den han dertil bemyndiger, kan foreta midlertidig ansættelse indtil raadets beslutning foreligger.
6. Avskedigelse eller opsigelse av betjenter og arbeidere saafremt sporsmaalet herom indbringes for raadet. Dog kan bedriftens indehaver eller den han dertil bemyndiger, foreta retsgyldig opsigelse uten bedriftsraadets samtykke naar:
 - a) bedriften nedlægges,
 - b) bedriftens betjenter eller arbeidere iverksætter arbeidsnedleggelse (streik) eller undlater at efterkomme en retsgyldig beslutning av bedrifts- eller distriktsraadet,
 - c) opsigelsen foretages i hensigt at iverksætte arbeidsstængning (lockout), der besluttes av en arbeidsgiverforening enten som mottræk mot en arbeidsnedleggelse eller for at fremtvinge løsning av tvist med en organisation av betjenter eller arbeidere.

Bedriftens indehaver eller de av ham dertil bemyndigede representanter kan foreta suspensjon indtil raadets avgjørelse foreligger. Den suspenderte har krav paa at oppebære sin løn i suspensjonstiden, hvis hans avskedigelse ikke blir godkjent av raadet.

Raadene vil under sin virksomhet støte paa megen motstand og mange vanskeligheter. Det gjælder derfor fra første stund av at skaffe raadene saa stor indflydelse som efter forholdene mulig. Raadene bør under enhver omstændighet i begyndelsen samle sit arbeide om de opgaver som har størst betydning for arbeidernes egen stilling og de bør i sit arbeide lægge an paa at bane veien for bedriftslivets socialisering. De bør derfor i første række søke gjennomført:

1. At raadene faar indflydelse paa de hygieniske forhold ved bedriftene samt boligforholdene der hvor disse ligger under bedriftens styre. Herunder maa paasees en streng gjennomførelse av alle sundhetsforskrifter.
2. At raadene faar indflydelse paa opsigelser og avskedigelses av arbeidere og funktionærer, og paa ansættelser av formænd, opsynsmænd og andre arbeidsledere.
3. At raadene faar indflydelse ved de individuelle tvister som kan opstaa paa arbeidsstedet.
4. At raadene faar indflydelse ved spørsmaal om nye maskiner og nye driftsmetoder og paa dispositionen av bedriftens overskud som bør anvendes paa en samfundsmæssig forsvarlig maate.

Raadene bør derhos under sit arbeide søke at sætte sig ind i bedriftens forretningsmæssige og tekniske ledelse.

Det bør søke opnaadd at bedriften stiller nødvendige lokaler til disposition for raadets virksomhet.

I arbeidet for at faa raadene anerkjendt og under deres virksomhet maa det paasees at raadene ikke griper forstyrrende ind i fagorganisationens virksomhet. Der maa altid være et godt og intimt samarbeide mellem arbeidernes repræsentanter i raadet og fagorganisationen.

Det maa anbefales at man tar fat paa de lettere opgaver først, saasom den hygieniske kontrol o. s. v. for derved straks at faa indarbeidet raadet og saa litt efter litt faa indflydelse paa de større og mere betydningsfulde ting.

Ved en intelligent og energisk optræden kan sikkert meget opnaaes. Nærmere planer herfor vil bli drøftet paa raadenes landskonferanse. Nu gjælder det at faa raadene opprettet. Socialiseringskomiteen og hovedorganisationernes avdelinger vil være behjælpelig med bedriftsraadenes organisering.

2. Bedriftsraadets sammensætning

Kommissionsflertallet foreslaar at bedriftsraadene skal bestaa av:

1. Bedriftens indehaver eller innehavere. Tilhører bedriften et aktieselskap, et samvirkelag, en forening, stat, fylke eller kommune, deltar bedriftens styre i bedriftsraadet paa innehaverens vegne. Er der i bedriften ansat en eller

flere bestyrere, kan denne eller disse av indehaveren eller styret bemyndiges til at delta i bedriftsraadet sammen med indehaveren eller paa hans vegne. Dog kan indehaveren i intet tilfælde repræsenteres i bedriftsraadet av mer end tre personer.

2. Mindst 3 høist 9 medlemmer for bedriftens betjenter saafremt virksomheten regelmæssig eller til visse tider av aaret i mindst to sammenhengende maaneder beskæftiger mindst 10 saadanne.
3. Mindst 3 og høist 9 repræsentanter for bedriftens arbeidere saafremt bedriften regelmæssig eller til visse tider av aaret i mindst to sammenhengende maaneder beskæftiger mindst 10 saadanne.

Antallet av repræsentanter for betjenter og arbeidere fastsættes for hver bedrift av distriktsraadet. Raadets beslutninger meddeles vedkommende bedriftsindehaver.

Inden hver gruppe bør dens forskjellige grener og fag saavidt mulig søkes repræsenteret.

Denne ordning vil ikke kunne gjennomføres, naar arbeiderne nu gaar til at sætte bedriftsraadstanken ut i livet. Vi mangler jo nu de distriktsraad, som skal bestemme over raadsmedlemmernes antal i de forskjellige bedrifter.

Vi forutsætter derfor:

At samtlige arbeidere ved bedriften danner bedriftsraad ved at vælge et antal repræsentanter som staar i forhold til antallet av arbeidere ved bedriften, f. eks. 3 repræsentanter for indtil 50 arbeidere og én for hver overskytende 50 arbeidere indtil 9 repræsentanter, som bør være det høieste tal.

At funktionærene anmodes om at vælge repræsentanter i forhold til sit antal.

At bedriftens eier (aktieselskapets direktion) anmodes om at tiltræ raadet ved en repræsentant forsaavidt han anerkjender dettes virksomhet.

Som grundregel for valget av arbeidernes repræsentanter maa fastslaaes at *alle* arbeidere ved bedriften maa gives adgang til at delta og at de maa faa grei og tydelig besked om møtet helst med en ukes varsel. Valget bør foregaa skriftlig, og enhver arbeider bør være pliktig til at motta valg.

Raadet vælges for et aar ad gangen. Dog kan der foretages nyt valg paa en eller flere repræsentanter i perioden, hvis mindst halvparten av vælgerne beslutter dette paa et dertil indvarslet møte.

Raadet vælger selv sin formand som indkalder og leder raadets møter samt møter av bedriftens arbeidere til behandling av de forskjellige spørsmål, som vedrører raadets virksomhet. Likeledes vælges en vara- mand for formanden samt sekretær som fører protokol over raadets møter.

3. Bedriftsraadets beslutninger.

Kommissionsflertallet foreslaar:

Medmindre anderledes er bestemt, skal der ved alle avstemninger i bedriftsraadet stemmes særskilt for hver gruppe. Raadet er ikke beslutningsdygtig,

medmindre der i møtet deltar mindst en repræsentant for arbejdsgiveren og mere end halvparten av medlemmerne i hver av de øvrige grupper. Til retsgyldig beslutning av raadet kræves at beslutningen er vedtat med flertal av hver gruppes tilstedeværende medlemmer.

Efter dette kan ingen beslutning fattes uten at der er flertal for beslutningen i hver av de tre grupper (arbeidernes, funktionærernes og arbejdsgivernes) og enhver av grupperne — ogsaa arbejdsgiveren — kan derfor hindre en beslutning. Dog kan saken indbringes for distriktsraadet, hvis enten arbejdsgiveren eller flertallet i en gruppe forlanger det. I distriktsraadet er hver gruppe repræsentert ved samme antal medlemmer og almindelig stemmeflerhet avgjør saken. En del av de spørsmål, bedriftsraadet faar at behandle, avgjøres med almindelig stemmeflerhet i det samlede raad.

Det er klart at arbeiderne ikke kan bli staaende ved den ordning, kommissionsflertallet foreslaar. Naar de gaar til at gjennomføre bedriftsraadene bør de derfor kræve alle beslutninger fattet med almindelig flertal.

Hvis arbejdsgiveren gjør det til en betingelse for at anerkjende raadet og tiltræ dette, kan dog raadet gaa med paa at der dannes tre grupper som av kommissionsflertallet foreslaar, og at det til gyldig beslutning kræves, at denne med stemmeflerhet er fattet av to av grupperne. At alle grupper skal være enige om beslutningen, kan derimot ikke akcepteres.

4. Distriktsraad.

Kommissionsflertallet foreslaar:

Distriktsraad opprettes for hvert fylke samt for de kjøpsteder som kongen fastsætter. Kongen eller den han bemyndiger kan bestemme at et fylke eller en kjøpstad skal deles i flere distrikter. Ved deling av et fylke maa herredsgrænsen befølges. Raadet har saa mange særskilte avdelinger for de i distriktet repræsenterte grener av industri og handel, som av kongen eller den han bemyndiger til enhver tid bestemmes.

For samtlige avdelinger vælges en fælles formand som tillike er formand i det samlede distriktsraad.

Iøvrig bestaar hver avdeling av 1 repræsentant for arbejdsgiverne, 1 for betjentene og en for arbeiderne inden den industri- eller handelsgren for hvilken avdelingen er opprettet.

Denne ordning av bedriftsraadene kan selvsagt ikke gjennomføres uten lov; men arbeiderne bør, saasart bedriftsraadene er valgt og er traadt i virksomhet, danne distriktsraad for at fremme bedriftsraadstanken og sosialiseringsspørsmåalenes videre utvikling. Valg av distriktsraad kan indtil videre ske paa den maate at bedriftsraadsrepræsentanterne trær sammen og vælger et fællesraad til varetagelse av fællesinteresserne paa stedet.

Dette raad bør bestaa av mindst 5 medlemmer.

Paa de steder, hvor det viser sig paakrævet kan der dannes saadanne raad inden hver industri med et fællesraad for distriktet.

I henhold til foranstaaende fremstilling foreslaar vi:

At arbeiderne gaar til dannelse av bedriftsraad og distriktsraad efter vedlagte foreløbige regler.

Foreløbige regler for bedriftsraads organisation og virksomhet.

Dannelse av bedriftsraad.

Bedriftsraad dannes i virksomheter som beskæftiger lønsarbeidere, i første række ved haandverket, industrien og handelen og ved transportvæsenet.

Raadets opgaver.

Raadet har til opgave at vareta arbeidernes og funktionærernes interesser inden bedriften og arbeide henimot bedriftslivets sosialisering. Der bør i første række søkes gjennomført:

1. At raadene faar indflydelse paa de hygieniske forhold ved bedriften samt boligforholdene der hvor disse ligger under bedriftens styre. Herunder maa paasees en streng gjennomførelse av alle sundhetsforskrifter.
2. At raadene faar indflydelse paa opsigelse og avskedigelse av arbeidere og funktionærer, og paa ansættelsen av formænd, opsynsmænd og andre arbeidsledere.
3. At raadene faar indflydelse ved de individuelle tvister som kan opstaa paa arbeidsstedet.
4. At raadene faar indflydelse ved spørsmaal om nye maskiner og nye driftsmetoder og ved dispositionen av bedriftens overskud, som bør anvendes paa en samfundsmæssig forsvarlig maate.

Raadets sammensætning.

Arbeiderne vælger tre raadsmedlemmer i bedrifter indtil 50 arbeidere og et medlem for hver overskytende 50 arbeidere indtil 9 medlemmer, som bør være det høieste anteaal.

Funktionærene vælger repræsentanter i forhold til sit antal.

Bedriftens eier (aktieselskapets direktion) anmodes om at tiltræ raadet enten personlig eller ved en repræsentant, forsaavidt han anerkjender raadets virksomhet.

Raadets medlemmer bør saavidt mulig repræsentere de forskjellige grene av virksomheten og de forskjellige fag inden bedriften. De merkantile og tekniske sakkyndige bør søkes repræsentert.

Valg.

Bedriftsraadet vælges av alle lønnede funktionærer og arbeidere ved bedriften. Valg til bedriftsraadet foregaar ved møter paa arbeidspladsen ved hemmelig, skriftlig avstemning.

Raadets medlemmer vælges for et aar. Dog kan der foretages nyt valg paa en eller flere repræsentanter i perioden, hvis mindst halvparten av vælgerne beslutter dette paa et dertil indvarslet møte.

Raadets møter.

Raadet vælger en formand og en sekretær.

Raadet holder regelmæssige møter hver 14. dag samt ellers naar formanden eller 2 medlemmer forlanger det. Ved alle møter føres protokol. Raadets enkelte medlemmer maa ikke handle paa egen haand, men forebringe enhver sak for raadet. Ved alle henvendelser til bedriften møter raadet ved sin formand eller et andet medlem valgt av raadet.

Alle beslutninger fattes med almindelig flertal. Hvis arbeidsgiveren sætter det som betingelse for anerkjendelse av raadets virksomhet og deltagelse i denne, kan det besluttes at der til gyldig beslutning kræves at denne er vedtat av mindst 2 av de 3 grupper, hvorav raadet bestaar: Arbeidernes, funktionærernes og arbeidsgivernes grupper.

Distriktsraadet.

Bedriftsraadene indenfor en naturlig avgrænset kreds — et industri-distrikt eller en by, en herreds- eller fylkeskommune — danner et distriktsraad til varetagelse av fælles interesser. Hvor det viser sig paa-krævet dannes saadanne raad inden hver industri med et fællesraad for distriktet.

Komittens indstilling om raadsforfatning og socialisering blir først færdig i begyndelsen av 1920 og blir da forelagt landsmøtet.

Socialistisk høiskole.

Landsmøtet i 1918 vedtok følgende beslutning:

«Idet landsmøtet er enig i at Det norske Arbeiderparti bør oprette en socialistisk høiskole, paalægger det Centralstyret at søke saken realisert.»

I henhold til denne beslutning nedsatte landsstyret en komite til utredning av høiskolespørsmålet. Til medlemmer av komiteen blev valgt: Edv. Bull, formand, Gunstein Andersson, Arvid G. Hansen, Per Kviberg, Trygve Lie og Oscar Pedersen. Den socialdemokratiske Aftenskoles Elevforening blev opfordret til at opnævne et medlem. Som saadant har foreningen valgt Harry Nilssen.

Komiteens indstilling.

Komiteen sendte i november Landsstyret sin utredning eller indstilling.

Hele komiteen er, uttales det indledningsvis, enig om at høiskolens egentlige maal ikke kan naaes, før vi faar bygget en internatskole, hvor eleverne kan bo og være under skolens paavirkning under hele kursets varighet. En slik internatskole maatte ligge i nærheten av Kristiania, saa man kunde bruke lærere og foredragsholdere fra Kristiania, og saa hovedstadens institutioner, samlinger og industrianlæg kunde anvendes som materiale for anskuelserundervisning. Komiteen har derfor avertert efter hus eller tomt for en slik skole og sat sig i forbindelse med endel av de fagforeninger som har feriehjem i nærheten av Kristiania, men den har ikke fundet noget hus som den kan anse for skikket til øiemedet.

Derimot har komiteen fæstet sig ved et tilbud fra Kristiania Bokbinderforening om gratis tomt paa foreningens eiendom ca. 7 km. fra Ski st. Det er vistnok litt langt fra Kristiania, baade for lærere og foredragsholdere fra Kristiania, og for elevbesøk i byen er det litt tungvindt, men samarbeidet med Bokbindernes Feriehjem byr paa saa væsentlige praktiske og økonomiske fordele, som vi siden skal komme tilbake til, at vi mener man maa kunne se bort fra det.

Imidlertid er det at gaa igang med et stort byggearbeide for tiden et saa dyrt og saa langsiktig forehavende, at komiteen har ment at burde utrede ogsaa en anden ordning, internat, som dagskole i Kristiania, ialfald som et foreløbig alternativ.

En slik dagskole vil mangle det som for komiteen staar som noget overmaate væsentlig — den intense daglige paavirkning fra lærerne paa eleverne og mellom eleverne indbyrdes. Men ser man en slik dagskole som noget rent foreløbig, har dette alternativ, foruten sin relative billighet — den store fordel at man gjennom et eller flere læseaar kan samle erfaringer som kan komme den endelige skole — internatskolen — tilgode, og at man kan begynde med én gang.

Lokalespørsmålet byr for en slik dagskole ikke paa nogen større vanskeligheter. Baade i Arbeidersamfundet og i Folkets Hus findes der møtelokaler som praktisk talt bare er optat om eftermiddagen og kvelden, men staar ledige hele formiddagen og som kunde passe godt for en slik skole med 25—30 elever.

Heller ikke lærerspørsmålet byr paa uoverkommelige vanskeligheter. En slik skole behøver ikke lærere som utelukkende lever av dette arbeide, selv om den rigtignok maa ha en bestyrer som har god og rummelig tid at ofre paa det. For de øvrige læreres vedkommende lar det sig sikkert i Kristiania gjøre at finde kvalifiserte kræfter som kan ofre en time om dagen eller en time hver anden dag i et større eller mindre antal maaneder paa denne undervisningen.

Mere end 5 undervisningstimer om dagen, 30 timer i uken, kan man ikke med fordel by elever som er utrænnet til hjernearbeide. Særlig da skolen maa forlange ikke saa rent litet hjemmearbeide, og

det skal sikkert vise sig, at selv med saapas sterkt begrænset undervisningstid vil arbeidet gjennomgaaende føles noksaa tungvindt for eleverne.

Noget vidnesbyrd om gjennomgaaat aftenskole, fortsættelsesskole o. lign. mener komiteen ikke at burde kræve som betingelse for at bli optat, da man derved kunde risikere at utestænge nogen av de som helst burde komme ind paa skolen, men for at sikre sig at skolens arbeide ikke skal sinkes ved altfor ujevnt elevmateriale, er det vistnok nødvendig at de som vil optages, bestaar en skriftlig eller mundtlig optagelsesprøve, som viser at de har nogenlunde færdighet i norsk og regning. Ved siden av denne optagelsesprøve maa man kræve at eleverne er anbefalt av sin forening og at de har fylt 18 aar. Dog bør skolens styre ha anledning til i særlige tilfælde at dispensere fra disse regler.

Komiteen gjør derpaa nærmere rede for timeplan for en saadan skole.

Budgettet vil stille sig omtrent slik:

	For et 3 mdrs. kursus kr.	For et 6 mdrs. kursus kr.
Undervisning à 8 kr. pr. time.	2 880.00	5 760.00
Bestyrerløn	450.00	900.00
Skolemateriel	600.00	1 200.00
Kontorutgifter, reklame etc.	300.00	600.00
Lokale, renhold, opvarmning	300.00	600.00
Diverse	270.00	540.00
	4 800.00	9 600.00

eller pr. elev beregnet efter 30 elever *kr.* 160.00 og *kr.* 320.00.

Elevenes ophold i Kristiania — enten det er utenbys- eller indenbysboende det gjælder — maa i alt væsentlig bekostes av foreningerne, og skolen maa kræve en viss garanti for at elevernes økonomiske kaar under skoletiden er slik at de kan ha virkelig utbytte av undervisningen. Det er derfor ikke at vente at foreningerne skal bidra noget væsentlig til selve skoleutgifterne, de maa bæres av partiet, Landsorganisationen og de store fagforbund i fællesskap.

Et 6-maaneders kursus kan bare sættes igang om høsten, et 3-maaneders derimot ogsaa paa nyaaret, og for hurtigst mulig at komme i sving og begynde at høste erfaringer, vil komiteen foreslaa at et 3-maaneders kursus — 12 fulde uker — i overensstemmelse med den ovenfor skisserte plan sættes igang fra 20. januar 1920 av, og at Landsstyret søker Den faglige Landsorganisation om det nødvendige bidrag til kursets drift.

Komiteen foreslaar at skolens styre bestaar av to medlemmer valgt av partiets landsstyre, to valgt av Den faglige Landsorganisationens sekretariat, og endelig, naar skolen faar sin elevforening, et medlem valgt av denne. Desuten maa skolens bestyrer ha sæte, men

ikke stemmeret i skolestyret. Imidlertid vil man anbefale at styret for Kristiania socialdem. Aftenskole, som jo har endel erfaring i slike spørsmål, anmodes om at fungere som skolestyre for det første 3-maaneders kursus, og om sammen med kursets bestyrer at utarbeide forslag til undervisningsplan og skoleregler. Det første regu-
lære skolestyre for den nye skole kan saa vælges til vaaren for at fungere fra høsten av, forsaavidt landsstyret finder det riktig fra da av at begynde med regelmæssige 6-maaneders kurser.

De planer som her er lagt frem, berettiger ikke til at gi den nye skole det fordringsfulde navn «høiskole» og komitsen vil derfor foreslaa at skolen — efter tysk mønster — kaldes «*Socialistisk Parti-skole*» og at vi sparer høiskolenavnet til internatskolen er reist.

For internatskolen har komiteen tænkt sig i alt væsentlig det samme pædagogiske grundlag. Kurset vil her falde noget længere, ca. 7 fulde maaneder (sept.—mai) med tilsammen ca. $\frac{1}{2}$ maanedes ferie ved jul og paaske, og man vil altsaa kunne naa endel længer, Sandsynligvis *meget* længer, fordi eleverne lever saa at si i skoleluften hele tiden. Den aandelige paavirkning vil være meget sterkere. Likeleder vil man her med fordel kunne bruke kveldene til veiledning i praktisk foreningsarbeide, diskussions- og foredrags-
teknik o. lign. og derved faa en tilsvarende avlastning paa dagtimerne.

Vanskelighetene ved at faa en slik skole igang er først og fremst av økonomisk art. Det er umulig, uttaler komiteen, at si hvad skolen vil koste med de nuværende priser. Men det vil ialfald bli et stort sekssifret beløp. Og inndredning, bibliotek, materiel, møblering o.s.v. blir ogsaa en kostbar affære.

Oprettelsen av en virkelig socialistisk høiskole med internat er saaledes en stor økonomisk opgave som ikke kan ventes løst med én gang. Men det er efter komiteens opfatning av saa væsentlig betydning for utviklingen av den norske arbeiderbevægelse at faa den løst, at den mener forberedelserne bør begynde straks, og det første ledd i en slik forberedelse er at partiet og fagorganisationen avsætter det størst mulige beløp til bygningen og fortsætter med slike avsætninger regelmæssig hvert aar. Blir dette vedtatt og avsætningene begyndt, maa komiteen videre be om bemyndigelse til at ta imot Kristiania Bokbinderforenings tilbud og træffe videre avtale med denne forening om de nærmere former for samarbeidet. Ogsaa disse sidste forslag ber komiteen om at faa behandlet saa snart som mulig, dels av hensyn til Bokbindernes Feriehjem, dels med tanken paa at de pædagogiske forberedelser til høiskolen bør begynde alt i de første partiskolekurserne. Paa dette punkt er der en dissens i komiteen, idet Gunstein Andersson mener at man ikke bør reflektere paa tilbudet fra Kristiania Bokbinderforening, da dens tomt ligger for langt fra Kristiania. Med nutidens byggepriser spiller tomtens kostende saa liten rolle, at han mener man bør se sig om efter en heldigere tomt, selv om det skulde falde litt dyrere.

Ogsaa en tredje opgave vil komiteen peke paa, uagtet den ikke finder at den i strengeste forstand ligger indenfor dens mandat. Det er oprettelsen av folkehøiskoler for arbeidere, i likhet med de folkehøiskoler og amtsskoler for bondeungdommen som der findes saa mange av i landet. Disse har den opgave at utdanne arbeideren som arbeider, ligger altsaa ikke i egentligste forstand politisk an, skal ikke først og fremst utdanne kræfter til arbeiderbevægelsens tjeneste. Det er derfor ikke bevægelsens, partiets eller fagorganisationens sak at faa slike skoler igang, men statens og kommunernes. Komiteen mener imidlertid at ogsaa dette er en stor og betydningsfuld sak og at det er paa tide at vore socialistiske kommunistyrer tar den op. Den vil sandsynligvis bare kunne løses av flere socialistiske kommuner i samarbeide, og maa derfor først tages op, hvor der findes endel slike nogenlunde nær hverandre, slik som tilfældet f. eks. er i Buskerud fylke. Blir en slik folkehøiskole først stiftet, vil staten ha meget vanskelig for at negte at gi dem bidrag, saameget mere som den nu bidrar til de tilsvarende bondehøiskolene.

Komiteen henstiller derfor landsstyret om det ikke skulde være hensigtsmæssig at rette en opfordring til de socialistiske kommunistyrer, navnlig i Buskerud, om at ta denne sak op til løsning. Komiteen er villig til, om det ønskes, at bistaa med de utredninger om spørsmålet, som den maatte være istand til at gi.

(Oscar Pedersen har ikke hat anledning til at delta i komiteens forhandlinger.)

Centralstyret tok straks spørsmålet op til behandling og besluttet at sette igang et 3-maanedlig kursus fra januar til april 1920. Budgettet som av komiten var sat til 4800 kr., blev av centralstyret sat til 8000 kr. Det blev stillet 200 kr. til forberedende arbeider og sendt henstilling til Landsorganisationen og de forskjellige forbund om bidrag. Landsorganisationen bevilget 2400 kr. Da man ogsaa efter dette maatte regne med bidrag fra forbundene, fik skolens styre opfordring om at sette skolen igang.

Spørsmålet om en socialistisk høiskole kræver større forberedelse. Saken vil bli forelagt landsstyret og oversendt de faglige organisationer til behandling. Ingen har større interesse av en slik skole end fagorganisationen. Tanken er ogsaa møtt med den største forstaaelse fra Landsorganisationen. Det samme vil ogsaa utvilsomt bli tilfældet fra forbundenes side. De faglige organisationer maa ogsaa selvsagt gives indflydelse paa skolens ledelse, saaledes som foreslaat av komiteen, saa dette kan bli en folkeskole for den samlede arbeiderbevægelse.

Amnesti for politiske forbrydere. — Utvisningerne.

I centralstyrets møte ^{25/10} 1918 blev der efter forslag av Sigurd Simensen besluttet at man skulde stille krav om amnesti for politiske forbrydelser. — Til at utrede dette spørsmaal blev Emil Stang og S. Simensen opnævnt. Da Simensen i midten av de-

ember reiste til Nord-Norge som sekretær for Ungdomsforbundet, tiltraadte Trygve Lie komiteen.

Landsstyret behandlet 15. februar 1919 komiteens foreløbige indstilling og fattet følgende indstilling:

«Centralstyret bemyndiges til sammen med Den faglige Landsorganisations sekretariat at fremlægge overfor statsmyndighederne den norske arbejderklasses krav om amnesti for alle politiske forbrydelser og ophævelse av utvisningen av socialistiske partifæller.

Det henstilles til partiets stortingsgruppe at fremsætte forslag til ændring av den militære straffelov, saa at den politiske forfølgelse gennem vore domstole stoppes.»

Landsorganisationen sluttet sig til denne beslutning.

Den nedsatte komité indsamlet det nødvendige materiale og avgav 26. april 1919 sin indstilling til centralstyret. I indstillingen heter det bl. a.:

Det er kjendt for enhver socialist, hvordan utvisningen av utenlandske partifæller er vokset fra aar til andet. Vore myndigheter formelig gjort klapjagt paa dem.

Paa den anden side viser statistikken over indflyttede utlændinger sterk stigning under krigen. Dette er væsentlig utenlandske konservative rikfolk som strømmer ind. Alle disse faar imidlertid bli. Ja, den norske regjering indbød senest ifjor vaares et par hundrede reaktionære russere til at slaa sig ned i vore dalfører. Men saa fort man kommer over en revolutionær utlænding, han være russer eller finne eller ungarer, blir han med en gang gjort opmerksom paa at han maa over grænsen.

Nogen fuldstændig fortegnelse over utviste partifæller er vanskelig at dokumentere. Men det er nok at nævne navne som Albert Jensen, Alfred Kruse, tyskeren Naumann, Rudolf Holme og Karl Greek. Den sidste blev utvist, fordi han efter sin faktors ordre hadde trykt et antimilitaristisk oprop paa Kirkenes.

Fra den aller sidste tid kjender vi eksempler i massevis. Vi husker russeren Gruzenberg, som av den norske regjering blev tvunget til at forlate landet. Ungareren Kramer blev utlevert til Danmark, hvorfra han vil bli ekspedert til Ungarn for at bli hængt. Der blev søkt om midlertidig opholdstilladelse for ham, for at han eventuelt kunde faa anledning til at komme til Rusland eller Syd-Amerika. Det blev blankt avvist fra justisdepartementets side. Det samme var tilfældet med tyskeren Sehlman. Nu i disse dage har det samme gjentat sig med amerikaneren Nathan Charbrow. Han ønsket at komme over til Rusland. Men den svenske regjering vilde sende ham tilbake til bødlerne i Amerika, hvor han sammen med tusen av andre partifæller vil faa anledning til at beskue fængselscellernes vægger i en 10—20 aar. Paa andragende av Det norske Arbeiderparti negtet regjeringen Charbrow et midlertidig ophold her i landet.

Overfor alle disse magtangrep fra de borgerliges side maa der selvsagt træffes motforholdsregler. Vi maa ha den frie asylret tilbake!

Likesaa sørgelig som denne opregning av utviste partifæller er, er en sammenlægning av de politiske domme.

Vort materiale, som ikke paa langt nær er helt fuldstændig, viser uhyggelige tal.

Komiteen har forsøkt at faa ind opgaver over politiske domme som *ikke var avsonet* omkr. mai—juni — men desværre fik man ikke alle domme med, idet enkelte statsadvokater negtet at svare paa vore forespørsler. Av de indkomne opgaver fremgaar, at 21 partifæller hadde faat domme fra bøter paa 20 kroner optil 6 maaneders fængsel. Foruten den berømte Trondhjemsdom, hvorved Nikolai Næss fik 6 maaneder og Erling Torkildsen 120 dages fængsel, saa er vore partifæller som Harald Langhelle, Reinert Vikland, Hans Moen og Peder Kaasmoli blandt de dømte med fra 150 til 30 dages fængsel.

Ialt andrar disse domme, som paa den tid ikke var avsonet, sig til 1321 dages fængsel.

Dette var bare domme som var avsagt av borgerlige straffedomstole.

Ser vi saa paa de militære domstole, viser det sig at det var 23 av vore kamerater som var dømt til straf fra 360 dage og ned til 24 dages fængsel. Dette er mænd som for sin samvittighets skyld negter at gripe til vaaben.

Tilsammen beløper straffen sig til for disse 24 til 2076 dages fængsel.

Alt ialt var der i mai 1919 idømt straffe ved de borgerlige og militære straffedomstole for politiske forbrydelser til et samlet dagantal av 3388, som ikke var avsonet.

Komiteen konkluderte med at foreslaa:

1. *Amnesti for alle politiske forbrydere.*
2. *Ophævelse av utvisningsdekretene over socialistiske utlændinger.*
3. *Revision av den borgerlige og militære straffelov samt ophævelse av den militære straffeproseslov.*

Den 10. juni 1919 sendtes følgende henstilling til regjeringen fra Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes faglige Landsorganisation:

Til

Den norske Regjering.

Det norske Arbeiderpartis landsstyre og Arbeidernes faglige Landsorganisations sekretariat tillater sig alvorlig at henstille til regjeringen at stanse den forfølgelse av arbeidernes mænd og deres talsmænd, som nu anvendes i den politiske kamp mot socialismen.

Borgerpressen har ikke alene fuld ytringsfrihet — frihet til at agitere for sine meninger — men den har ogsaa fuld frihet til at søke sine inden- og utenlandske motstanderes sak ødelagt ved usande og forvrængte fremstillinger av de faktiske forhold. Socialdemokraterne derimot risikerer fængselsstraf naar de fremlægger sin overbevisning for offentligheten eller handler efter denne — retten til straffrit at forvrænge sandheten forlanger vi ikke.

Det er en lang række *straffedomme* for presseforseelser og militære forbrydelser, som viser hvilke midler de herskende klasser i Norge bruker mot arbeiderklassen. Gjennem paatalemyndigheten har vi erholdt opplysninger om de straffedomme av politisk natur, som har været fældt i den sidste tid.

Vedlagt tillater vi os at oversende en fortegnelse over 21 borgerlige og 23 militære domme. De fleste av de borgerlige og en av de militære domme angaar vor offentlige agitation. De øvrige borgerlige domme gjælder partifæller som deltok i arbeidernes demonstration i Trondhjem i anledning av den militære ekspedition mot Sulitjelmaarbeiderne. Disse uavladelige klassedomme er rettet mot den hele norske arbeiderklasse, og paa deres vegne kræver vi at straffeforfølgningen mot vore meningsfæller ophører og at amnesti gives dem, som nu er dømt for politiske forbrydelser og endnu ikke har avsonet sin straf.

Utvisningsmyndigheten er misbrukt i politisk øiemed i endnu større grad end straffemyndigheten. Utenlandske partifæller er i stor utstrækning blit utvist utelukkende av den grund at de er socialdemokrater og deltar i den politiske og faglige bevægelse overalt hvor de kommer i arbeide. Det er nok at nævne navne som Albert Jensen, Alfred Kruse, Naumann, Rudolf Holme og Karl Greek.

Russiske og finske partifæller har regjeringen sørget for saavidt mulig at stenge ute fra riket. Man har endog gaat saa langt som til at utvise den russiske regjerings representant herr Gruzenberg og en række russere som hadde bodd her en aarrække og stiftet familie her. Men paa den anden side faar finske overklassefolk og russiske kontrarevolutionære lov at fylde vore hoteller og derfra ta del i kampen mot vore partifæller i Rusland og — mot Det norske Arbeiderpartis politik.

Vi maa kræve at de uretfærdige utvisninger som ovenfor er nævnt ophæves, og at asylretten respekteres saavel overfor socialister som overfor konservative utlændinger.

Den borgerlige saavel som *den militære straffelov* trenger i høi grad revision, saa disse love ikke skal kunne brukes mot arbeiderklassens frigjørelseskamp. Den militære strafferetspleie maa uopholdelig avskaffes, den opretholder en uforfalsket klassejustis, som krænker selv de enkleste retsbegreper.

Regjeringen saboterte imidlertid denne henstilling og man fik intet svar. Der blev derfor sendt en ny skarp henvendelse 7. november. Paa denne fik man nedenstaaende svar:

«I anledning av deres skrivelse av 7. november sidtsleden meddeles, at man har mottat Deres skrivelse av 10. juni sidstleden og bemerket indholdet.

Med sidstnevnte skrivelse fulgte opgaver over endel straffedomme i de sidste par aar for overtrædelse av den almindelige straffelovs §§ 127 (vold mot offentlige tjenestemænd), 131 (hjælp til undvikelse fra fængsel), 134 (medvirken til militær forbrydelse og ophidselse mot forsaret), 185 (ophidselse til hat mot statsforfatningen eller de offentlige myndigheter), 136 (istandbringelse av opløp

i hensigt at øve vold mot person eller gods) og 140 (opfordring til strafbars handlinger) samt for overtrædelse av den militære straffelovs §§ 35 (unddragelse fra militærtjeneste), 47 (ophidselse mot militærtjenesten), 49 c (ophidselse av krigsmænd til ulydighet) og 77 (krigsmænds ulydighet). Straffen sees at ha været bøter og fængsel indtil 6 mdr., for de militære forbrydelser indtil 1 aar. Under henvisning til disse opgaver har centralstyret og sekretariatet i den nævnte skrivelse stillet krav om amnesti for de dømte, som endnu ikke har avsonet sin straf.

I anledning herav skal man meddele, at grundloven ikke hjemler kongen nogen ret til at meddele amnesti. Derimot vil de idømte straffe, forsaavidt de ikke er avsonet, kunne eftergives ved benaadning efter ansøgning fra hver enkelt dømt og efter nærmere prøvelse av de foreliggende oplysninger i vedkommende sak. Enkelte av de paa opgaverne opførte personer er i det sidste benaadet, likesom ogsaa andre personer, som har været dømt for de i opgaverne omhandlede forbrydelser, men ikke staar opført paa opgaverne, er blit benaadet helt, delvis eller betingelsesvis.

Med hensyn til de i forestillingen omhandlede tilfælde av utvisning har man latt anstille undersøkelser som imidlertid ikke har git anledning til nogen forføining.

Sluttelig skal man oplyse, at der for kommende budgettermin agtes foreslaat bevilgning til nedsættelse av en komite til revision av stroffeloven, og paa første storting vil bli fremsat forslag til ophævelse av den militære strafferetspleie.»

Den internationale konferanse i Bern.

Ianledning av den internationale socialistkonferanse i Bern besluttet centralstyret at la sig repræsentere, væsentlig for at skaffe sig underretning om forholdene i Mellem-Europa. Som repræsentanter blev valgt Edv. Bull, Olav Scheflo og Martin Tranmæl. Bull som den tid opholdt sig i Tyskland, fik imidlertid ikke sit pas visert for Schweiz og han kom derfor ikke avsted. De to repræsentanter som deltok, avgav følgende beretning:

Til

Det norske Arbeiderpartis centralstyre.

Som partiets repræsentanter til den internationale konferanse i Bern 3.—10. februar skal vi meddele:

Saasart vi kom til Bern, satte vi os i forbindelse med sekretæren for det internationale byraa, Huysmans, idet vi gik ut fra at byraaet vilde bli indkaldt til møte. Men vi erfarte da, at byraaet ikke vilde faa noget med konferansens organisation at gjøre. Den gamle internationales organisationsmæssige apparat var saaledes sat ut av funktion. Som organisationskomité fungerte Arthur Henderson, Albert Thomas og Camille Huysmans. De var valgt paa en interalliert arbeiderkonferanse i London. Denne komité hadde sup-

plert sig med Hjalmar Branting og komiteen konstituerte sig som et «byraa» som tiltok sig adskillig myndighet.

Paa grund av at den regulære konferanse blev utskutt, holdt de repræsentanter som først kom, endel «formøter». Disse fik dog helt tilfældighetens præg. En række repræsentanter, deriblandt de franske, kom ikke før konferansen blev aapnet, og de tok saaledes ingen del i de forberedende møter.

Selve konferansen bar ogsaa tilfældigheternes præg. Der var ikke vedtat nogen bestemte regler for deltagelse eller for konferansens arbeidsmaate. Den anden Internationales organisation var sat ut av kraft og ingen ny vedtat.

Repræsentationen var noget spredt. De tyske socialistpartier (ikke kommunisterne) og den tyske fagorganisation var repræsentert, De socialdemokratiske partier i Holland, Frankrike og Østerrike var repræsentert, men ikke fagforeningerne. Det engelske arbeiderparti deltok. Fra Spanien, Grækenland, Rumænien og de menchevikiske partier i Rusland møtte repræsentanter. De skandinaviske arbeiderorganisationer med undtagelse av det svenske venstresocialistiske parti og det socialistiske arbeiderparti i Danmark var repræsentert.

Det argentinske socialdemokrati sendte et par deltagere. Men fra De forenede Stater møtte ingen. Heller ikke fra Belgien, Schweiz eller Serbien. Det italienske socialistparti trak sig ogsaa tilbake. Det kommunistiske parti i Rusland tok avstand fra konferansen og holdt sig derfor borte. Ialt møtte ca. 90 repræsentanter, men det blev ikke opgit hvor mange de repræsenterte. Dette var ogsaa vanskelig, særlig med henblik paa de mencheviske deltagere, som vistnok bare hadde meget smaa grupper bak sig.

Da de fleste venstresocialistiske partier holdt sig borte, var det utelukket at faa reist nogen samlet opposition imot socialpatriotismen og borgfredspolitikken, som de høiresocialistiske partier og fraktioner hadde ført under krigen. Vor stilling blev derfor nærmest *tilskuernes*. Hensigten med centralstyrets beslutning om deltagelse var ogsaa efter vort indtryk at skaffe sig *oplysninger* om de internationale arbeidsforhold og sammen med de øvrige socialistpartier som arbeider paa klassekampens grund, at bidra til *Internationalens gjenreisning paa et revolutionært grundlag*. Men da sveiszerne, italienerne, amerikanerne, de russiske revolutionære m. fl. holdt sig borte, var det ganske givet at dette formaal ikke kunde naaes.

Vi fandt det allikevel rigtigst at være tilstede, saalænge der ikke forelaa nogen beslutning som bandt vort partis handlefrihet overfor den socialpatriotiske retning, som dominerte møtet. Vi hadde nemlig interesse av at skaffe os alle de opplysninger som kunde være av interesse for vort partis fremtidige stilling.

Konferansen stod i socialpatriotismens tegn. Branting hævdet i sin aapningstale, at der maatte skaffes klarhet over stillingen til bolschevismen. Derimot lot han spørsmaalet om borgfreds- og ministersocialisternes ansvar ligge uberørt.

Debatten blev aapnet av Alfred Thomas, som vendte sig mot de tyske flertalssocialister ut fra et patriotisk og mot de russiske

kommunister fra et høiresocialistisk standpunkt. *Friedrich Adler* søkte i et foredrag at tilrettelægge grundlaget for en proletarisk og socialistisk vurdering av krigsaarsakerne. Men naar undtages de franske venstresocialister og enkelte andre, fandt han i de debatter som tangerte dette spørsmål, liten tilslutning.

En nærmere debat om skyldspørsmålet skal forresten optages paa næste konferanse. Længst tid tok det *territoriale spørsmål*. I dette var meningene yderst delte. Socialpatrioter har overhodet vanskelig for at komme til forstaaelse i et saa ømtaalelig emne. Tilslut vedtoges en almindelig uttalelse, men alle stridsspørsmål om grænsereguleringer o.s.v. skulde henvises til et utvalg, som konferansen skulde nedsætte.

Næste spørsmål, *Nationernes liga*, tok ogsaa lang tid. Det var forbausende at høre den tillid mange av de vesteuropæiske socialister næret til den kapitalistiske verdenssammenslutning, d'hr. Wilson, Lloyd George og Clemenceau holder paa at danne i Paris. Særlig var den bemerkelsesværdig den rørende, for ikke at si naive, tillid fremtrædende socialister hadde til en politiker som Wilson. Vistnok var disse socialister av socialpatriotisk støpning, bortset fra endel av den engelske repræsentation. Men endda er det stridt naar man overhodet kan vente sig noget av en international borgerlig sammenslutning som har skarp brodd imot den revolutionære socialisme.

I spørsmålet om *arbeiderlovgivning* blev det efter samarbeide med den internationale faglige konferanse vedtat en uttalelse, som antagelig kan bli til nytte for de organiserte arbeidere.

Under behandlingen av en utvalgsindstilling om *Internationals reorganisering* avgav undertegnede følgende uttalelse:

Til

Den internationale socialistiske konferanse i Bern.

Foranlediget ved den henvendelse som er rettet til de forskjellige delegationer om at opnævne medlemmer til den kommission som skal behandle spørsmålet om konferansens fremtidige arbeide, ønsker undertegnede repræsentanter for Det norske Arbeiderparti at erklære:

Vort parti besluttet at sende repræsentanter til denne konferanse for at skaffe sig oplysninger om de internationale arbeiderforhold og — om mulig — bidra til gjenreisning av den gamle, den anden International. Men efter at ha deltatt i de forberedelser som er truffet og efter at ha paahørt forhandlingerne paa konferansen, føler vi os ikke sikker paa at det opsatte maal kan naaes. Vi har derfor avholdt os fra at stemme — vi vil ikke paa nogen maate forpligte vort parti. Av den grund vil vi heller ikke delta i den kommission som skal behandle den fremtidige International.

Som sidste sak i ellefte time, efter at en hel del hadde forlatt konferansen, behandledes det spørsmål, som allerede under aapningstalen blev karakterisert som det viktigste: *demokrati og diktatur*.

Det utvalg som hadde spørsmålet til forberedende behandling, foreslog at der blev vedta følgende:|

«Konferansen hilser den vældige politiske revolution i Rusland, Østerrike-Ungarn og Tyskland, som har styrtet det gamle imperialistiske og militaristiske system og dets regjeringer.

Konferansen opfordrer alle lands arbeidere til at utvikle demokratisk-republikanske institusjoner. inden hvis ramme samfundets socialistiske om-dannelse kan fuldbyrdes.

I disse avgjørende dage, da den socialistiske nyordning av samfundet er et i høi grad aktuelt problem, maa det arbeidende folk i fællesskap bli enig om den vei det maa gaa for at opnaa sin befrielse.

I fuld overensstemmelse med alle Internationalens kongresser staaer Berner-konferansen utrokelig paa demokratiets grundlag. Samfundets om-dannelse i fortsat socialistisk retning kan ikke gjennomføres og bevares hvis den ikke blir fast forankret i de av demokratiet opnaadde og videre utviklede frisindede grundsætninger. Disse demokratiets grundsætninger: Ytrings-, trykke- og forsamlingsfrihet, almindelig stemmeret, parlamentarisk system med ministeransvarlighet, institusjoner som sikrer folkets deltagelse og avgjørelse i viktige saker, koalitionsfrihet o.s.v. gir paa samme tid proletariatet de demokratiske midler i dets kamp.

Konferansen vil likeoverfor mange av tidens problemer sterkt fremhæve den socialistiske samfundsordnings oppbyggende karakter. Socialiseringen indebærer den planmessige utvikling av de forskjellige industrigrener under det demokratiske samfunds kontrol. Den vilkaarlige overtagelse av enkelte bedrifter ved smaa grupper arbeidere, er ikke socialisering, men kapitalistisk bedrift med flere aksjonærer.

Men er, efter konferansens mening, en virkelig socialistisk utvikling alene mulig i forbindelse med demokratiet. saa maa man allerede fra begynnelsen av undlate at benytte metoder for socialiseringen, som ikke har utsigt til at vinde folkets flertal. Ethvert forsøk paa et diktatur, som kun støtter sig paa endel av proletariatet er farlig. Det vil kun føre proletariatet i borgerkrig. Og resultatet vilde bli reaktionens diktatur.

De russiske delegerte har foreslaaet at konferansen skal sende en kommission av representanter for alle socialistiske retninger til Rusland for at kunne gi Internationalen en upartisk fremstilling av Ruslands politiske og økonomiske stilling. Konferansen er sig vanskelighetene ved en slik opgave vel bevisst. Men paa grund av at det er i proletariatets fælles interesse at faa fuld underretning om den revolutionære gjæring i Rusland, henstilles det til den permanente kommission at sende en slik deputation til Rusland.

Konferansen sætter spørsmålet om bolschevismen op paa den næste kongres' dagsorden og paalægger kommissionen at foreta de nødvendige forarbeider.

Konferansen vil imidlertid ikke undlate allerede nu at gjøre oppmerksom paa at al den nød og elendighet som krigen har skapt over hele verden, særlig i de beseirede land, maa fremkalde en tilstand av social oppløsning. Istedetfor at bruke bolschevismen som spøkelse og stemple enhver reisning av fortvilede arbeidere med dette navn, burde regjeringerne være sig sit ansvar bevisst. Kontrarevolutionære kræfter rører sig overalt. Konferansen advarer de nuværende magthavere, som har verdens skjæbne i sine hænder, mot en imperialistisk politik og mot folkenes militære eller økonomiske knebling. Den opfordrer socialisterne i alle land til at slutte rækkerne sammen og ikke utlevere de revolutionære folk til den internationale reaktion, men opbyde alle kræfter for at socialismen og det med den uløselig forbundne demokrati maa seire.

Endel repræsentanter, som tilhørte venstre fløi, hvoriblandt de franske venstresocialister og undertegnede, sluttet sig om følgende erklæring, som var forfattet av *Fritz Adler*:

•Hovedsynspunktet i den politik som vi har ført under hele krigen, var gjenoprettelsen av det klassebevisste revolutionære proletariats internationale front. Dette vort grunnlæggende standpunkt bestemte ogsaa vor holdning til Berner-konferansen.

Vi konstaterer, at Berner-konferansen ikke først og fremst ved sine beslutninger inbyr til kritikk, men at disse selvfølgeligheter kom istand for sent — ikke *under* krigen, men først efter at den var avsluttet.

En undtagelse danner resolutionen om «demokrati og diktatur». De samme elementer, som i 4½ aar passivt og aktivt har hemmet den internationale aktion mot krigen, som har ment at maatte avstaa fra enhver international konferanse, har det nu svært travelt med at bruke konferansen til en aktion, som nødvendigvis maa forøke vanskelighetene for Internationalen. Vi protesterer mot enhver brøndemerkning av tilstandene i den russiske sovjetrepublik, da vi slet ikke er i besiddelse av et tilstrækkelig solid grundlag til at dømme. Vi vet bare det ene med sikkerhet, at den skjændige løgntrafik som centralmagterne og ententens telegrambyraaer drev under skarp indbyrdes konkurranse mens krigen varte, fremdeles blir fortsatt likeoverfor den russiske sovjetrepublik. Vi vil ikke gjøre os til ofre for denne officielle løgntrafik ved bedømmelsen av politiske bevægelser. Vi kan desværre heller ikke støtte os til de beretninger som de russiske repræsentanter gav paa konferansen, da de kun repræsenterer et mindretal av de russiske proletariat. Uten at tvile paa dens gode tro, maa vi forlange, at Internationalen holder fast paa den gamle grundsætning, at begge parter blir hørt før man træffer nogen avgjørelse.

Berner-konferansen er et første og et meget svakt forsøk paa internationalt samarbeide. Hele partier, som det italienske, det serbiske, det schweiziske holder sig paa avstand, andre har med tungt hjerte besluttet sig til at delta. Vi har advaret mot enhver beslutning, som kan vanskeliggjøre den fremtidige forening av arbeiderne i alle land. Vi ønsker at holde dørene oppe for de klassebevisste revolutionære socialistiske partier i alle land. Man har ikke hørt paa vore advarsler. Vi vil ikke være mædskyldige i en aktion mot Internationalen og stemmer derfor mot resolutionen.»

Loriot fra Frankrike fremla følgende erklæring:

«Partifæller! Som haandlangere for de borgerlige diplomater, som er samlet i Paris for at bestemme folkenes skjæbne i overensstemmelse med overklassens interesser, er endel av dere kommet hit, ikke i den hensigt at finde en socialistisk løsning av de tragiske problemer som den store kapitalistiske forbyrdelse har skapt, men for om mulig gjennom Internationalen at retfærdiggjøre den nationalistiske og chauvinistiske regjerings- og krigs-socialisme, som efter krigsutbruddet blomstret op overalt paa ruinesne av den virkelige socialisme.

Dere er kommet sammen, ikke for at gi deres tilslutning til beslutningen i Amsterdám, som vi alle satte vor lid til før krigen, ikke for at møte reaktionen med socialistisk handlekraft og besluttsomhet, men for at dokumentere Internationalens enighet med den politik som drives av den demokratiske borger Wilson, repræsentanten for de amerikanske milliardærer.

Endelig og fremfor alt er den kommet hit for at fordømme den vældige frihetskamp i Rusland, som med stor kraft brer sig ut gjennom Vest-Europa. Etter deres bedømmelse vilde ogsaa undertrykkelsen av Spartakus-gruppen være berettiget, likesaa en mistænkeliggjørelse og undertrykkelse av den franske, den engelske og den italienske arbeiderklasses revolutionære bestræbelser. Disse kontrarevolutionære og antisocialistiske planer vil vi ikke ha nogen befatning med. Den livskraft som man tror at ha git den anden Internationale, er en illusion. Den kapitalistiske krig tilføiet Internationalen et ulægelig saar og socialpatrioterne har git den dødsstøtet. Alle forsøk paa at gi den tilbake dens gamle karakter, vil være forgjæves. Socialismens historie blir ikke skrevet paa denne konferanse, den blir skrevet side for side, dag for dag av arbeiderne selv, og dog staar *eliten av den britiske revolutionære arbeiderklasse* ikke lenger paa eders side.

Erfaringerne har vist de revolutionære arbeiderne hvilken fare det kapitalistiske anarki betyr for verdensfreden og arbeidets frihet. De vet hvad de magtstillinger betyr, som bourgeoisiet har indrømmet dem. De venter arbeiderklassens redning alene ved et nyt revolutionært regime, som grunder sig paa privateiendomsrettens avskaffelse, altsaa paa socialismen. Derfor retter de utarmede arbeidere og bønder ikke sine øine mot konferansen i Bern. De folk som venter nyttige gjerninger av dere, er de kapitalistiske regjeringer.

Vi vet at her ogsaa findes oprigtige socialister, men de deltar i *de andres* verk og paadrar sig derved et stort ansvar. Historien vil fælde en streng dom over dem. Vi som er uløselig bundet til socialismen og dens ærerike klassekampe og revolutioner, vi sender en broderhilsen med løtte om solidarisk støtte til Ruslands kommunistiske republik, som maa kjæmpe mot en verden av fiender og pseudosocialister. Idet vi uttaler vor avsky for Rosa Luxemburgs og Karl Liebknechts mordere som for den saakaldte socialistiske regjering, sender vi den revolutionære arbeiderklasse i Tyskland og alle land et ønske om en fuld seier, som vil bety seier for den internationale arbeiderklasse.»

Vi var i det væsentlige enig i den kritik som Lorient retter imot konferansen og socialistpatriotismen. Men vi vilde ikke forpligte vort parti. Derfor undertegnet vi ikke hans erklæringer, men sluttet os til Adlers uttalelse, som ogsaa gir en rammende karakteristik av situationen, uten dog at binde undertegnerne med hensyn til den organisationsmessige stilling til Internationalet.

Voteringen foregik efter at vi hadde forlatt konferansen, men saavidt vi har bragt i erfaring, i form av en slags erklæringer fra de forskjellige delegationer. Utvalgets forslag blev vedtat med 19 mot bare nogen faa stemmer. De fleste av repræsentanterne hadde altsaa forlatt møtet. Da var tiden inde til at avgjøre det viktigste spørsmaal.

Efterpaa holdt det permanente utvalg, som vi avsløt at la os repræsentere i, møte. Utvalget behandlet spørsmålet om at indkalde en ny konferanse eller kongres. Desuten valgtes deltagere i den kommission som skulde sendes til Rusland. De franske og engelske repræsentanter i kommissionen er imidlertid negtet pas av sine regjeringer. Det tør derfor ta tid før der vil foreligge nogen kommissionsindberetning. Av denne og andre grunde tør det ogsaa ta tid før en ny konferanse eller kongres blir sammenkaldt av det utvalg som blev nedsat. Konferansen har ikke svaret til forventningerne, og den vil derfor ikke kunne lede til *Internationalets* gjenreisning. Det maa ske paa anden maate og gjennom organisationer som staar helt paa klassekampens grund og er gjennemtrængt av en revolutionær og international aand.

Mars 1919.

Olav Scheflo.

Martin Tranmæl.

Repræsentanternes indberetning blev forelagt landsstyremøtet den 15. februar. Møtet vedtok følgende uttalelse:

«Landsstyret godkjender partiets repræsentanters optræden paa Berner-konferansen og henstiller til centralstyret at sætte sig i forbindelse med de socialistiske venstrepartier utenlands for at søke at faa istand en fælles optræden ved indkaldelse av den bebudede internationale kongres. Resultatet av disse forhandlinger blir at forelægge landsstyret.»

Ved næste landsstyremøte blev der fremsat forslag om utmeldelse av 2. og indmeldelse i 3. Internationale. Dette forslag blev

vedtat av landsmøtet. Spørsmålet om særkongres for de venstre-socialistiske partier bortfaldt for vort partis vedkommende, likesom en slik kongres støtte paa saa mange vanskeligheter, at det var praktisk umulig at faa den samlet.

Den internationale konferanse i Moskva.

Den 2. mars og følgende dage blev der holdt en international konferanse i Moskva for at danne den 3. Internationale. Partiets næstformand, Emil Stang, som samtidig var i Rusland paa studie-reise, deltok i en del forkonferanser sammen med Lenin, Tschitscherin, Bucharin, Sirola, Platten og Eberlein. Herunder redegjorde han for Det norske Arbeiderpartis stilling. Forkonferansen vedtok retningslinjer for den 3. Internationale. Av hensyn til at spørsmålet ikke var drøftet paa forhaand inden Det norske Arbeiderparti deltok Stang ikke i stemmegivningen. Da denne sak var tilendebragt, maatte Stang forlate konferansen paa grund av sin hjemreise.

3. Internationale.

Landsmøtets beslutning om at Det norske Arbeiderparti skulde indmeldes i 3. Internationale blev straks meddelt det utøvende raad i Moskva. Nogen nærmere forbindelse har ikke været mulig at opretholde. Det lykkedes ententen i 1919 at isolere Rusland. De meddelelser, som kom ind og ut av landet, var tilfældige. Saasnt blokaden hæves, vil der bli etablert regulær forbindelse, likesom det da ogsaa vil bli indkaldt en kongres til behandling av de politiske og organisatoriske spørsmål.

International aktion for Sovjet-Rusland og Ungarn.

Centralstyret besluttet i møte den 28. mai at rette følgende opfordring til Landsorganisationen, Sjømandsunionen og Transportforbundet:

Det socialdemokratiske venstreparti og det socialdemokratiske ungdomsforbund i Sverige har rettet et oprop til arbeiderne i alle land om at forene sig i kampen mot den internationale kapitalisme og imperialismens forsøk paa at kvæle den sociale revolution i Øst-Europa. Repræsentanterne for den gamle forbryderske politik, som bl. a. har ansvaret for krigen med alle dens rædsler og lidelser, har nu kastet sig over de arbeider- og bondestyrede land Rusland og Ungarn. Imot denne kapitalistiske sammensvergelse maa arbeiderne i alle land gjøre fælles sak.

Vore svenske broderorganisationer opfordrer arbeiderorganisationerne til at blokere de land som overfalder revolutionen og derigjennem hindre transport av livsmidler og krigsfornødenheter til de kontrarevolutionære. Efter dette vil følgende land bli at blokere: Finland, Estland, den borgerlige lettiske republik, Polen, Tsjecho-

Slovakiet, Sydslavien samt den russiske ishavskyst, som er besat av engelskmændene, Sortehavskysten som er besat av Krasnows og Denikins tropper og Koltshaks rike i Sibirien.

Det norske Arbeiderparti slutter sig til denne opfordring. Arbeiderklassen maa ikke længer staa som en passiv tilskuer til den internationale kapitalistklasses overfald paa vore kjæmpende kamerater. Det vil være et forræderi som haardt vil straffe sig.

Centralstyret vil derfor rette den sterkeste opfordring til de faglige organisationer, og da i første række transport- og sjømandsorganisationer, om at iverksætte en omfattende blokade, rettet mot den sammenrotning som i disse dage er indgaat mellem de blodbesudlede kapitalister og imperialister i Versailles. Men sjømands- og transportarbeidernes organisationer maa ikke staa alene i denne kamp. Hele arbeiderklassen maa staa bak dem og yde dem sin moralske og om nødvendig økonomiske støtte.

Det et vore fælles livsinteresser og idealer det gjælder. Derfor maa den aktion som iverksættes være præget av den endrægtighet og beslutsomhet, som kan føre til det tilsigtede resultat.

Ned med den forbryderske kapitalisme og imperialisme. Frem for arbeiderklassens internationale solidaritet. Frem for socialismen.

Der blev ogsaa konferert mundtlig med flere av disse organisationers tillidsmænd. Desuten blev der sendt telegram til Williams som sekretær for det britiske transportarbeiderforbund. Sjømandsunionen stillet sig velvillig overfor en aktion, men det var vanskelig at faa de øvrige interesserte med paa en samlet, fast optræden. Blokadene — f. eks. nordpaa — blev derfor bare delvis effektiv.

Indsamling til finner.

For at kunne yde finske politiske flygtninger, som søker hit til landet, beskyttelse, er der foretat indsamling blandt de faglige hovedorganisationer. Til at yde de fremmede bistand er der nedsat en fælleskomité mellem Arbeiderpartiet og Landsorganisationen. Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen er Kr. Aamot og Johs. P. M. Ødegaard.

Aarsdagen for den russiske og tyske revolution.

Centralstyret opfordret partiorganisationerne til at arrangere minde- og demonstrationsmøter i tiden 7.—9. november, idet det da var to-aarsdagen for den russiske og aarsdagen for den tyske revolution.

Soldatraadene.

Den 8. april sendte centralstyret partiforeningerne et cirkulære, hvori der under henvisning til et oprop, utsendt av soldatraadene^s landssammenslutning, rettedes 'den indstændigste henstilling til alle partiforeninger at opta et intenst arbeide for soldatraadsbevægelsen. Enhver organisert socialist, som staar i de militære ruller eller som staar for tur til at komme ind, bør slutte sig til soldatforeningerne.

Dersom det ikke findes nogen soldatforening paa stedet, maa det uopholdelig sættes al kraft ind paa at faa indregistrert alle meningsfæller enten gennem selvstændige soldatforeninger eller gennem antimilitære udvalg, som isaafald tar sig av den samme opgave.

Der maa nu iverksættes en kraftig propaganda, saa det paa moene kan bli dannet soldatraad, omfattende alle menige.»

Centralstyret har været repræsenteret i soldatraadenes landsudvalg ved Emil Stang.

Henvendelse til regjeringen om valgkravene.

Den 18. mars sendtes regjeringen følgende henvendelse:

«Det norske Arbeiderpartis landsstyre vil ikke undlate at gjøre regjering og storting opmerksom paa følgende uttalelser som er fattet praktisk talt enstemmig av en række store arbeidermøter rundt omkring i landet:

- I. Der stilles krav om uopholdelig gjennomførelse av en retfærdig valgordning med almindelig og like stemmeret for alle mænd og kvinder over 21 aar. Dette forutsætter ogsaa ophævelse av bestemmelsen om $\frac{2}{3}$ flertal i grundlovssaker, en bestemmelse som har lovfæstet politisk mindretalsstyre. Den nye valgordning maa være indført inden 1. juni og nye valg straks utskrives.
- II. Arbeiderklassen forlanger at borgerskapet nu tar konsekvensen av sin egen politik og indfrir sine valgløfter, det vil si, indfører det saa sterkt paaberopte *borgerlige demokrati*. I motsat fald kan de herskende ikke vente at arbeiderklassen føler noget ansvar eller paatar sig nogen forpligtelse for det nuværende styresæt. Undlater de borgerlige partier at gjennomføre en helt ut retfærdig valgordning inden den fastsatte tid, maa Arbeiderpartiet paalægge *sine representanter at trække sig tilbake fra Stortinget*.

Landsstyret vil paa det sterkeste understreke det samstemmige krav som her er reist om en fuldt ut retfærdig valgordning og nyvalg. Kravene kan ikke avvises av formelle grunde. Situationen er nu minst like saa alvorlig som i 1905. Den gang maatte den døde bokstav vike for de levende krav, for folkets vilje. Det samme forlanger landets arbeiderklasse idag.

Dersom regjering og storting ikke tar hensyn til det reiste folkekrav, vil det utvilsomt faa vidtrekkende følger.

Stænges den parlamentariske linje, vil nødvendigvis de politiske og sociale kampe bli stadig skarpere, og ansvaret for dette faar de styrende ta.»

Samlagsavstemningen og partimedlemmerne.

Foranlediget ved en protest fra Porsgrunds Arbeiderparti mot partimedlemmerne som undertegnet begjæring om samlagsavstemninger vedtok centralstyret følgende uttalelse, som blev publisert gjennom partipressen:

»Centralstyret misbilliger at partimedlemmer har undertegnet oprop med krav paa samlagsavstemninger. Disse avstemninger søkes nemlig iverksat av erklærte motstandere av vort partis ædruelighetspolitik. Det maa derfor karakteriseres som illoyalitet mot partiets program, at partimedlemmer støtter denne antiforbudsbevægelse. Men trøds dette kan centralstyret ikke tilraade eksklusion, da det er et saa viktig skridt, at det bare bør bringes i anvendelse, hvor det foreligger utvilsomt bevis paa aabenbare brudd paa partiets program og taktik.»

Forbudsavstemningen.

Følgende oprop blev utsendt i anledning av forbudsavstemningen:

I anledning av den forestaaende forbudsavstemning vedtok partiets sidste landsmøte følgende uttalelse:

«Rusdrikken har i lange tider været en av arbeiderklassens værste fiender. Baade økonomisk og kulturelt har den sat arbeiderklassen tilbake, og derved ogsaa bidrat til at den sociale reisning er gaat langsommere.

I henhold hertil vil Det norske Arbeiderparti gjennom direkte deltagelse i forbudskampen sette al kraft ind paa at rusdrikforbudet blir gjennomført. Landsmøtet henstiller derfor indtrængende til samtlige tilsluttede foreninger og til partiets presse at opta et intenst arbeide for forbud ved høstens folkeavstemning.»

Drikkeondet har altid været en stor hindring for arbeiderklassens politiske og økonomiske fremmarsj. Derfor har fag- og partiforeninger optat en ihærdig kamp for at fjerne drikken fra sine arbeidssteder, sammenkomster og forsamlingslokaler.

Det samme krav stiller arbeiderne til samfundet. Drikkeondet maa fjernes. Dette har faat sit uttryk paa partiets arbeids- eller stortingsprogram, punkt 10, som lyder:

«Bekjæmpelse av drikke-trafikken ved et lovgivningsarbeide som leder frem til statsforbud. Før det nuværende forbud ophæves avgjøres spørsmålet om lokalforbud ved folkeavstemning.»

Efter dette er partiets stilling til folkeavstemningen den 5. og 6. oktober givet. Det midlertidige og delvise forbud vi har nu, er ikke tilfredsstillende. Men det vil kunne danne utgangspunktet for en lovgivning som leder frem til et virkelig landsforbud, som vi kræver respektert og haandhævet.

Avgjørelsen 5. og 6. oktober staar mellem *forbud* eller *ikke forbud*. Antiforbudsmændene fremhæver at om de seirer, skal vi faa rationering, noget i retning av det Bratt'ske system i Sverige.

Erfaringen fra Sverige viser imidlertid at rationering ikke har evnet at fremme ædruelighet. Hjemmebrænding og surrogatdrikning har tiltat. Der drives handel med motbøker. Lovgivningen haandhæves ikke likt for alle. Overklassen behandles mere hensynsfuldt end arbeiderklassen. Rationeringen har ført til en ny klasselov-givning.

Arbeidere! La ikke den arbeiderfiendtlige og alkoholvenlige presse, som systematisk har søkt at undergrave og sabotere det midlertidige og delvise forbud, forvirre begrepene. Døm klart og nøgternt over den skade rusdrikkene har forvoldt inden vor klasse, ikke mindst naar det gjælder vor kamp for politisk og økonomisk frihet.

Bli derfor vor programpost tro. Den er utelukkende diktert av hensynet til det arbeidende folk og vore samfundsidealene.

*Møt frem 5. og 6. oktober
og stem
Ja!*

Vareimporten og priskontrollen.

Paa foranledning av landsstyremøtet 16. februar blev det av Arbeiderpartiet og Landsorganisationen sendt følgende fælleshenvendelse til regjeringen:

Den fortsatte prisstigning kræver at staten nu med al magt optræder til gennemførelse av en kraftig regulering av varepriserne i *forbrukernes* interesse.

Siden *maksimalprisernes* ophævelse og efterat kontrollen er blit slappere, har priserne atter gaat betydelig op. Det kan allerede konstateres gjennom den offentlige statistik, men forut for denne gaar priserne i butikkerne, som nu ligger betydelig over det nivå som den offentlige statistik dokumenterer.

Disse forhold kan selvsagt ikke vedvare længe, før arbeiderne og funktionærene atter maa kræve sin løn forhøiet, hvis de ikke vil se sine livsvilkår gradvis forværret for hver uke og maaned.

Vi tillater os i saa henseende at henvise til den forestilling som Arbeidernes faglige Landsorganisation har tilstillet regjeringen den 11. oktober dette aar, idet vi erklærer vor fulde tilslutning til de krav som her er fremsat.

Vi tillater os imidlertid at henstille til den ærede regjering hurtigst mulig at sørge for at prisreguleringsinstitutionerne faar en saadan sammensætning at *forbrukerinteressene* blir de overveiende. Som forholdet i øieblikket er blir prisreguleringen mere et uttrykk for *producenternes* end *forbrukernes* interesser.

Hver gang der indtræder et prisfald paa markedet blir maksimalpriserne *ophævet* istedetfor *nedsat*, og først naar priserne atter er oppe igjen *over* de gamle maksimalpriser, blir der paany tale om maksimalpriser, som da blir liggende høiere end før. Det er disse foreteelser som har ført til at vor representant i prisraadet, hr. redaktør Vraa, har bedt sig entlediget fra dette.

Desuten har prisraadene for liten direkte indflydelse paa prisreguleringen, idet de udelukkende kan fremsætte forslag for regjeringen. Dette har i flere tilfælder vist sig at være en upraktisk og uheldig form.

Ihvertfald maa prisraadet faa myndighet til at fastsætte priserne og la dem træ ikraft.

For at prisreguleringen kan bli nogenlunde effektiv, maa der overallt gjennomføres en effektiv *kontrol*. Dette maa statsmyndighetene ta sig av paa en mere energisk maate end hittil, slik at det blir den fornødne kontrolmyndighet, som paaser at priserne overholdes.

Først naar disse krav til selve prisreguleringsinstitutionernes sammensætning, dens myndighetsomraade og kontrollens effektivitet blir imøtekommet, kan der bli den rette magt og fasthet i prisreguleringen.

Vi vil derhos paa det sterkeste understreke, hvad der er fremholdt i Landsorganisationens henstilling, nemlig at der nu gjøres alvorlige skridt til at stanse prisstigningen og bringe priserne ned.

At der blir foretat *toldlettelse*, regulering av *luksusimport*, fastsættelse av lavere *maksimalpriser* og en effektiv *priskontrol*.

Under henvisning til Landsorganisationens krav vil vi saaledes yderligere betone nødvendigheten av:

At prisraadene faar en saadan sammensætning at forbrukerinteresserne blir de overveiende. At raadene faar den fulde myndighet til selv at fastsætte maksimalpriserne med bindende virkning. At der gjennomføres en effektiv kontrol med varepriserne ved ansettelse av den fornødne kontrolmyndighet.

Disse krav er etter de seneste foreteelser paa prisreguleringens omraade blit av en saadan betydning at Arbeiderpartiet og Landsorganisationen finder, at hvis de ikke kan imøtekommes paa en tilfredsstillende maate, vil de trække sine representanter ut av prisraadene.

Ærbødigst

Det norske Arbeiderparti
Centralstyret
Kyrre Grepp.

Arb.s fagl. Landsorganisation
Sekretariatet
Ole O. Lian.

Skandinavien og Estlandsspørsmålet.

Den 13. januar besluttet centralstyret at rette følgende henvendelse til samarbeidskomiteen:

«Efter de oplysninger som er fremkommet, har ententelandene gjort forsøk paa at tvinge de skandinaviske land til at utføre polititjeneste for sig i Østersjøprovinserne. Dette er ikke lykkes. Derimot har de allierte søkt at hverve «frivillige» korps.

Foreløbig er det Sverige som er skuepladsen for denne hvervning. Men turen kan naar som helst ogsaa komme til de øvrige skandinaviske land. I Stockholm er det allerede oprettet et hvervningsbyraa. Officerer og underofficerer faar tilladelse til at delta i ekspeditioner til Estland. Myndighetene billiger altsaa et slikt unøittralt skridt, som denne hvervning er. Dersom ekspeditionen kommer til at ligge under i kampen med de russiske tropper, hvad der er

grund til at vente, vil den sandsynligvis kræve støtte av sit lands regjering. Og man staar da overfor et officielt brudd. De skandinaviske land som hittil har holdt sig nøytrale, staar i saa fald midt oppe i krigen, en krig som føres mellem kapitalistisk og arbeiderstyrede land. Her blir vi et redskap for kapitalistiske og imperialistiske interesser.

Det sier sig selv, at dersom Sverige først blir indblandet i en krig paa ententens side imot arbeider- og bonderepublikken Russland, vil ogsaa Norge og Danmark staa i fare for at bli trukket ind. Finlands borgerklasse, som før søkte sin støtte i den tyske militarisme og solgte sig til prøisseriet, har allerede kastet sig i armene paa ententen. Dette er derfor en affære som vedkommer hele Skandinavien.

Hittil har bare borgerskapet gjort sig gjældende. Det er imidlertid paa tide at ogsaa arbeiderne hæver sin røst og træffer sine forholdsregler i anledning av den unøytrale og forbryderske politik borgerskapet lar sig drive til. Nu som i 1905 maa arbeiderne slaa vakt om fredens interesser.

Det vilde ogsaa være en skam og vanære for de skandinaviske arbeidere om de rolig vilde finde sig i at deres land direkte eller indirekte kastet sig ind i krigen imot Sovjet-Russland. Vi skal ikke i *denne* forbindelse ta stilling til de bolsjevikiske metoder. Men der hvor der kjæmpes mellem arbeider- og kapitalmagt, er det givet hvor arbeiderklassens sympati er. Dog forlanger vi ikke noget officielt uttryk for denne sympati. Det vi forlanger nu, som før, er *absolut nøytralitet*.

Centralstyret for Det norske Arbeiderparti vil derfor opfordre den skandinaviske samarbeidskomité til uophørlig at træffe forholdsregler i anledning det nøytralitetsbrudd man her staar overfor. Hvis det skandinaviske samarbeide skal ha nogen værdi i denne alvorlige tid, maa der straks forberedes en *interskandinavisk aktion*. Nøytralitetskrænkelser maa hindres for enhver pris. Der maa fra komiteens side rettes anmodning til *alle* skandinaviske arbeiderorganisationer om at delta i forberedelserne. I alle tilfælde maa det socialdemokratiske venstreparti i Sverige delta.

Centralstyret for Det norske arbeiderparti nærer den tillid til den ærede komité at den tar sig av denne sak med al denne energi og kraft som situationen opfordrer til. Nordens nøytralitet er i fare. Derfor maa der handles hurtig og resolut.»

Det trak imidlertid ut med svar fra komiteen. Først den 24. mars fik centralstyret meddelelse om at saken var forelagt de svenske og danske medlemmer, som indtok en avventende holdning. De stillet sig imot en utmeldelse av det skandinaviske samarbeide. Imens hadde Estlandsekspeditionen brudt sammen. Spørsmålet var derfor ikke længere saa aktuelt og efter de indkomne svar blev videre forhandlinger stillet i bero.

Det interskandinaviske samarbeide.

Under de svenske venstresocialisters kongres i Stockholm 12.—17. juni drøftet repræsentanter for de skandinaviske land spørsmålet om et nærmere samarbeide. De blev enig om at anbefale en fastere forbindelse mellem de revolutionære organisationer og

1. At der i løpet av eftersommeren eller høsten holdes en skandinavisk arbeiderkongres av partier tilsluttet den 3. Internationale og fagorganisationer som har et socialistisk eller revolutionært formaal.
2. At der paa denne kongres opsættes følgende hovedemner:
 - a) De skandinaviske arbeiderorganisationer og verdensrevolutionen.
 - b) Fagbevægelsens opgaver, kampmetoder og formaal.
 - c) Raadsbevægelsen og sosialiseringen.

Centralstyret tiltraadte forslaget og valgte Martin Tranmæl som medlem av en provisorisk komité.

Der blev sendt fagorganisationen indbydelse til at delta i den forberedende komité. Arbeidsmandsforbundet, Møbelindustriarbeiderforbundet samt Matros- og fyrbøterunionen valgte medlemmer. Denne komité sammen med repræsentanter for svenske, danske og finske revolutionære organisationer indbød til en skandinavisk arbeiderkongres 8.—10. december. Det svenske arbeiderparti, de fleste store politiske og faglige samorganisationer og de fleste fagforbund var repræsenteret. Ialt møtte 110 repræsentanter fra Norge.

Med hensyn til det første spørsmål vedtoges følgende uttalelse:

I.

Det kapitalistiske samfundssystem er ved verdenskrigen endt i verdenskaos og barbari og truer nu menneskeheten med undergang. Redningen er kapitalismens avskaffelse og gennemførelsen av en socialistisk eiendoms- og produktionsordning som grundlag for en ny kultur.

Da en utvikling i saadan retning med alle midler bekjæmpes av de herskende klasser, skjærpes klassemotsætningerne i alle land og tiden modnes for verdensrevolutionen.

Revolutionen staar paa dagsordenen i alle land, først og fremst i dem, som umiddelbart er rammet av krigens elendighet, men ogsaa overalt ellers hvor den kapitalistiske utvikling skaper problemer som er uløselige paa det gamle samfunds grund.

I den annen International stod før krigen politisk og faglig hele verdens organiserte arbeiderklasse samlet og saa i denne fanen for sin befrielseskamp. Men ved krigsutbruddet og under krigen ophørte den at fungere paa grund av sine ledeses skamløse forræderi mot socialismens livsprinsipper og arbeidernes manglende evne tiltrods lederne at gaa til aktion og begik derved aandelig selvmord.

I den 3. Internationale har nu den store majoritet av verdens politisk organiserte revolutionære proletariat samlet sig i troskap mot klassekampen og den internationale idé. Norges arbeiderparti, Sveriges socialdemokratiske venstreparti og Danmarks socialdemokratiske venstreparti har indtraadt i denne international og anerkjendt dens retningslinjer som veiledende for sin virksomhet.

Ubestridelig findes ogsaa en stadig sterkere tendens inden den faglige verden til at slutte sig til raadssystemets idé. Kongressen uttaler nødvendigheten av at ogsaa de faglige, økonomiske og andre organisationer, som staar paa den revolutionære klassekamps grund, i intimt samarbeide med den 3.

nternationals partier maa støtte og fremme det skandinaviske samarbeide for verdensrevolutionen.

II.

Det russiske proletariat fører an i kampen mot verdensimperialismen. Drevet av den dype nød har det russiske proletariat grepet til anvendelse av masseaktioner som de midler der koncentrerer hele arbeiderklassens vældige energi, og de har dannet organer, bygget paa haandens og hjernens verdiskapende arbeide, bedrifts- og arbeiderraad, som under den revolutionære periode har utmundet i proletariatets herrevælde, i arbeidets diktatur.

Den russiske revolution har vist verdens folk en arbeiderklasse, som i handling gjør op med sine undertrykkere, og som i kamp og arbeide søker at bygge op en ny økonomisk og social ordning.

Kongressen uttaler sin solidaritet med de kjæmpende arbeidere i Raads-Rusland og opfordrer de paa kongressen repræsenterte organisationer til at virke for en energisk og planmessig aksjon for at bistaa vore russiske kammerater.

I første række maa man søke:

- 1) at vedta forholdsregler for at fremtvinge forbindelsernes gjenoptagelse mellem de skandinaviske land og Raads-Rusland,
- 2) at forberede og sende til Rusland hjelpeekspeditioner med levnetsmidler, lægemidler o. l.,
- 3) at forhindre alle krigsleveranser og hvervninger til friskarer, som kjæmper mot Ruslands arbeidere,
- 4) at opfordre Vesteuropas, først og fremst Englands og Frankrikes arbeidere at slutte sig til aksjonen mot verdensimperialismen.

Den politiske og sociale kamp som føres, er i den dypeste grund en økonomisk kamp, en kamp om herredømmet over jord, produktionsmidler og den menneskelige arbeidskraft. Kapitalens trællemoral maa brytes og der maa hos masserne indgydes en socialistisk idealisme.

Kongressen retter derfor en indtrængende appel til Skandinaviens arbeidere om at forene sine kræfter med verdensproletariatet og sætte hele sin organisatoriske styrke og magt ind i kampen for det fælles maal: et nyt samfund, en virkelig frihet og kultur.

I *fagforeningsspørsmålet* vedtoges følgende:

Maalet for arbeiderklassens revolutionære bestræbelser er avskaffelsen av al slags utsugning og undertrykkelse, og tilveiebringelse av et samfund med frihet og velstand for alle.

Den sociale revolution er en aksjon for gjennomførelsen av dette maal. Blandt den sociale revolutions problemer er det økonomiske problem: Tilveiebringelsen av en ny produktionsorganisme det centrale. Dette problem dominerer alle de andre. Proletariatet som historisk er kaldet til at bli det kapitalistiske samfunds banemand og det nye samfunds oppbyggere, maa først og fremst gjennom sine økonomiske kamporganer berede sig til denne sin opgave som skaper og bærer av den nye produktionsordning. Det indgaar derfor i disses arbeide at skolere arbeidermasserne for denne socialistiske opgave. I erkjendelsen av at en kraftig og revolutionær fagforeningsbevegelse er en nødvendig forutsetning for at ivareta arbeidernes interesser likeoverfor arbeidskjøperne og skape grundlaget for den sociale revolution uttaler kongressen:

I.

Som *nærliggende oppgaver* foreligger:

- a. At tilbakeslaa kapitalistiske og militaristiske overgrep og utvikle fagforeningerne til at bli det aktive element under den sociale revolution.
- b. At skape og støtte bedriftsraad.
- c. At føre en systematisk lønskamp og skaffe arbeiderorganisationen kontrol over vareprisene.

II.

Som *kampmiddel* anbefales:

- a. Den aapne, direkte streik, saasom lokale eller omfattende lønskampe, solidaritets- og sympatistreiker samt social masse- eller generalstreik.
- b. Den indirekte eller passive streik, saasom organisert sabotage eller obstruktion.
- c. Utnyttelse av arbeidernes magt som konsumenter gjennom socialistisk kooperasjon.

III.

Arbeidsavtaler, som binder organisations- og aktionsfriheten maa ikke anerkjendes.

IV.

Organisationsformerne bygges paa det føderative princip. Arbeidspladsen er det naturlige omraade og grundlaget for de enkelte foreninger. Disse sammensluttes i lokale samorganisationer og for hele landet i industri-grupper eller industriforbund. Landsorganisationen dannes med samorganisations- eller industriforbundene som organisationsenheter. De lokale organisationer gives et vidtstrakt selvstyre.

Det blev ogsaa fremlagt forslag sil uttalelse om *bedriftsraad og sosialisering*. Kongressen besluttet dog at man paa det nuværende tidspunkt ikke skulde fatte nogen uttalelse som gjør saken til gjens-stand for videre drøftelse i organisationerne.

For at fremme og vareta samarbeidet besluttet kongressen at nedsætte en *skandinavisk centralkomité* Hvert lands delegation vælger 3 medlemmer hver. Senere blir det at fastsætte nærmere regler for samarbeidet. Til de norske medlemmer av centralkomiteen valgte delegationen: Halvard Olsen, Elias Volan og Martin Tranmæl. Supple-ant Alfred M. Nilsen.

Komiteen har senere behandlet *bedriftsraadsspørsmålet* og vedtat følgende retningslinjer:

I.

I tilslutning til uttalelserne paa de skandinaviske revolutionære arbeideres kongres i Stockholm i december 1919 om at maålet for arbeiderklassens revolutionære kamp er avskaffelsen av al utbytning og al undertrykkelse og gjennomførelsen av socialismen samt at arbeidernes kamporganisationer bør være bærerne av den nye tids produktionsordning, opfordrer Den skandi-naviske centralkomité organisationerne til umiddelbart at gaa igang med dan-nelsen av organer for den socialistiske produktionsordning: Bedriftsraad.

Disse har ingen ting til fælles med andel i utbyttesystemet, samvirke mellem kapital og arbeide o. l., hvilket bare vil medføre en opretholdelse av den privatkapitalistiske produktionsordning og forsinke socialismens gjennom-førelse.

II.

Bedriftsraadenes maal er:
 under indbyrdes samvirke at overta de funktioner som nu utøves av privatkapitalens repræsentanter;
 at forvandle privatkapitalen til det arbeidende folks fællesieie;
 i samraad med organerne for fordelingen at fordele det samfunds-mæssige arbeides frugter i forhold til tilførsel og behov.

III.

Bedriftsraadenes nærmeste opgave er forstaaelse med de økonomiske kamporganisationer at erobre bestemmelsesretten paa arbeidspladserne ved at kræve ret til:

at anta og avskedige arbeidere, formænd, verksmestre osv.;

at gjennomføre en effektiv fabrikkhygiene;
 at øve indflydelse paa anskaffelse av nyt maskineri, nye driftsmetoder
 og anvendelsen av arbeids- og produktionskræfter, samt
 at overta forvaltningen av arbeiderboligerne og ledelsen av boligpro-
 duktionen.

IV.

Med hensyn til medlemsskap i bedriftsraadene bør de forskjellige arbeids-
 grupper til en begyndelse stilles saa frit som mulig. Finder de økonomiske
 kamporganisasjoner paa forskjellige steder at det mest betryggende er bare
 at gi adgang for organiserte, bør bestemmelse træffes derom. Komiteen finder
 dog, at alle arbeidere, som ikke har gjort sig skyldige i usolidarisk optræden,
 bør gives adgang til raadet. Likeledes de hjernens arbeidere som er løns-
 tagere og har fælles interesse med kropsarbeiderne, samt stiller sig paa arbei-
 dernes og bedriftsraadsidens side. Paa denne maate kan raadene bli et middel
 i organisasjonernes haand til fortsat konsolidering og organisering av arbeids-
 kraften.

V.

I kampen for de ovennævnte opgaver og maal maa arbeiderne bare
 stole paa sig selv. Bedriftsraadene maa derfor bygges og støtte sig paa ar-
 beidernes revolutionære kamporganisasjoner og gjennom bevisst og systema-
 tisk kamp avtvinge kapitalistklassen indrømmelser, skape organer som er nød-
 vendige for den socialistiske produktionsordning og forberede sig paa den
 sociale revolution, som alene kan sætte arbeiderklassen istand til at realisere
 sine samfundsideal.

VI.

Saasnant det tilstrækkelige antal bedriftsraad er dannet, organiseres
 distriktsraad og indkaldes landskonferanse i de forskjellige land, for paa
 socialistisk grund at utforme de videre planer for produktionsraadenes orga-
 nisation og virksomhet.

Alle opplysninger og erfaringer fra de skandinaviske land om bedrifts-
 raadenes virksomhet sendes til centralkomiteen, som formidler dem til de til-
 sluttede organisasjoner.

Samarbeide mellem partierne.

Under den skandinaviske arbeiderkongres hadde styremed-
 lemmerne for Det norske Arbeiderparti, Sveriges socialdemokratiske
 venstreparti og Danmarks venstresocialistiske parti — altsaa de skandi-
 naviske partier som staar tilsluttet den 3. Internationale — en konfe-
 ranse.

Konferansen blev enig om at anbefale nedsat en skandinavisk
 fælleskomité, hvortil hvert parti vælger 2 repræsentanter. Komiteens
 oppgave er at fremme samarbeidet mellem de partier som tilhører 3.
 Internationale. Som sæte for komiteen anbefalte konferansen Kristiania.

Centralstyret besluttet i møte 16. december at tiltræde dette
 samarbeide og valgte som medlemmer av komiteen Kyrre Grepp og
 Martin Tranmæl med Olav Scheflo som varamand.

Den skandinaviske arbeiderkongres i Kjøbenhavn.

I den tidligere samarbeidskomité med de svenske og danske
 hovedorganisasjoner hadde Det norske Arbeiderparti og dets repræ-
 sentant søkt at fremme en del saker, deriblandt forholdet til Estlands-

ekspeditionen som altid med et negativt resultat. Partiets representant betragtet sig derfor som traadt ut av komiteen efterat det nye skandinaviske samarbeide var indledet.

Samarbeidskomiteen indbød den 1. december til en skandinavisk arbeiderkongres i Kjøbenhavn. Senere blev kongressen utskutt til 21. januar 1920. Det norske Arbeiderparti blev anmodet om at delta som indbyder. Til dette blev det svaret, at dette bare kunde ske under forutsætning av at alle arbeiderorganisationer som staar paa klassekampens grund blev indbudt og at de to kongresser saaledes kunde slaas sammen til en. Men dette forslag vilde de danske og svenske hovedorganisationer ikke godkjende. Paa fornyet anmodning om at la sig representere paa Kjøbenhavner-kongressen vedtok centralstyret i møte den 16. december følgende beslutning:

«Efter landsmøtets beslutning om at træ ut av 2. og tilslutte sig 3. Internationale kan centralstyret ikke la sig representere paa nogen skandinavisk arbeiderkongres som uteslutter broderpartier i Sverige og Danmark som tilhører 3. Internationale. Da forespørselen kom om at tiltræde indbydelsen til kongressen i Kjøbenhavn foreslog centralstyret for den gamle samarbeidskomité, at man skulde søke at slaa de to arbeiderkongresser sammen paa det grundlag, at alle organisationer, som stod paa klassekampens grund blev indbudt.

Dette forslag blev imidlertid avvist fra svensk og dansk side. Efter dette finder centralstyret at spørsmålet om repræsentation fra Det norske Arbeiderparti paa Kjøbenhavner-kongressen maa bortfalde.»

Socialistisk jordbruksorganisation.

Paa landsstyret den 16. februar forelaa følgende indstilling fra den opnævnte komité:

Paa et møte av socialistiske jordbrukere paa Røros den 4. mars 1917 besluttedes at reise spørsmålet om dannelse av en *socialistisk jordbrukerorganisation*.

Det blev i den anledning nedsat et arbeidsutvalg med lærer og smaabruker *H. Haukaas* som formand. Utvalget utarbeidet forslag til program og love for en socialistisk jordbrukerorganisation. Samme aar indsendte Uttrøndelagen og Indtrøndelagens arbeiderpartier en henstilling til Det norske Arbeiderparti om at ta saken op til drøftelse. I den anledning blev der i centralstyremøte høsten 1917 nedsat en komité bestaaende av *Magnus Nilssen* (formand), *H. Haukaas*, *Chr. Hornsrud*, *Guttorm Fløistad* og *M. Liengen*. Meningene var at komiteen skulde ha sin indstilling færdig til landsmøtet vaaren 1918. Men paa grund av at møtet blev flyttet frem fra pinse til paaske, blev komiteen ikke færdig med sit arbeide. Saken kunde derfor ikke forelægges landsmøtet. Centralstyret besluttet da i møte 25. juni 1918 at anmode komiteen om at utarbeide forslag som kunde forelægges landsstyret. Organisationsspørsmålet var saa viktig, at det ikke kunde forsvares at utskyte det til et nyt landsmøte. *Magnus Nilssen* ba sig fritat for komitéhvervet og i hans sted valgtes *Martin Tranmæl*.

Nærværende komitè har behandlet *organisationsspørsmaalet*. Den har ogsaa faat sig oversendt en artikel av Inge Debes om jordspørsmaalet. Men komiteen finder ikke at dens mandat omfatter revision av vort jordprogram. Det er en sak som alene et landsmøte kan ta stilling til. Nu gjælder det om at ta standpunkt til hvilken organisationsform socialistiske smaabrukere og arbeiderbønder bør vælge, enten at slutte sig til det nuværende Bonde- og Smaabrukerforbund eller danne en egen sociatistisk smaabrukerorganisation.

Det er meget som taler for dannelsen av en egen smaabrukerorganisation. Den maatte bygge paa et økonomisk kooperativt grundlag og arbeide i flugt med de øvrige klassekamp-organisationerne, men organisationsmessig fritstaaende.

Paa aarsmøterne i Ut- og Indtrøndelagen var det ogsaa overveiende stemning for dannelsen av en egen jordbrukerorganisation nogenlunde tilsvarende den som fiskerne har begyndt at danne for sit vedkommende i Nord-Norge. En medvirkende aarsak til denne holdning var at flere smaabrukerlag i Trøndelagen ved sidste kommunevalg hadde latt sig benytte som underbruk for venstre, altsaa krænket den politiske nøytralitet Norsk Bonde- og Smaabrukerforbund statutmæssig har indtat.

Imidlertid er det ogsaa flere grunde som for nærværende taler *mot* dannelsen av en ny jordbrukerorganisation. Vi har allerede to organisationer for jordbrukere, Norsk Landmandsforbund som sammenlutning for storbønder og kakser og Norsk Bonde- og Smaabrukerforbund som bindeled mellem arbeiderbønder. Ved at der dannes nok en organisation kan der let opstaa forvirring.

Hensynet til Skogs- og Landarbeiderforbundet spiller ogsaa en væsentlig rolle. Det omfatter de egentlige lønsarbeidere og er derfor en moderne fagorganisation, som staar tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisation. Dette fagforbund har sin store berettigelse og maa av alle kræfter støttes fra de socialistiske organisationers side. Dannes der nu en tredje jordbrukerorganisation, kan grænsen mellem de egentlige arbeiderbønder, som væsentlig lever av eget arbeide og skog- og jordarbeidere som løntagere, organisationsmessig utviskes og let avstedkomme forvirring. Man maa nemlig ha klart for øie at en socialistisk jordbrukerorganisation var ment at omfatte de arbeiderbønder som hadde sine egne smaabruk som hovednæringsvei, men som økonomisk og socialt sognet til arbeiderklassen og som derfor hadde fælles interesser med de øvrige arbeidssammenslutninger. Arbeiderbøndernes organisation maatte derfor tilpasse de særlige samfundsforhold, som en egen i denne virksomhet. Det egentlige grundlag for det praktiske arbeide maatte være av økonomisk-kooperativ art med socialismen som maal.

Norsk Bonde- og smaabrukerforbund svarer endda ikke til disse krav. Programmet er for flytende. Det falder rigtignok i mange henseender sammen med vort eget, som det er sterkt præget av. Men man savner en fast ledende, socialistisk linje. Der findes heller intet bestemt uttryk for klassekampen, en slik arbeidssammenslutning maa bygge paa. Men forbundet er forholdsvis nyt. Det staar midt oppe

i sin utformning. Av den grund vil det falde forholdsvis let at øve indflydelse. I store dele av landet mangler forbundet endnu avdelinger. Hvis vore parti- og meningsfæller trær ind og tar aktivt del i arbeidet, vil de meget hurtig kunne sætte sit præg paa forbundet. Det har ogsaa opnaadd statsbidrag. For et nyt forbund vil dette visselig ta tid. Komiteen vil derfor anbefale at de socialistiske arbeiderbønder *forsøksvis* bør slutte sig til forbundet.

Vore meningsfæller maa i saa fald arbeide for:

1. At forbundet erklærer sig for et klart klassestandpunkt og samforstaaelse med alle andre arbeidersammenslutninger.
2. At forbundets jordprogram i sine grundtræk bringes i overensstemmelse med partiets.
3. At forbundets og lagenes love gjøres saa klare og enkle at de kan tjene som rettesnor for en praktisk, handlekraftig klassekamporganisation blandt arbeiderbønderne.

Dersom det imot formodning skulde vise sig umulig at faa Norsk Bonde- og Smaabrukerforbund omlagt, saa det svarer til tidens krav, saa maa de socialistiske medlemmer træ ut og danne en egen organisation. For arbeiderbønderne er det en livssak at faa en tidsmæssig organisation og et intimt samarbeide med sine klassefæller i de øvrige bedriftsgrene. Opnaaes ikke dette inden det bestaaende forbund, maa det dannes en ny organisation, som den samlede arbeiderbevægelse og presse da maa yde sin fulde solidariske og moralske støtte. Men før man gaar til dette skridt, vil man anbefale at der søkes bygget paa det forbund som allerede er dannet baade for at bevare enheten blandt de arbeidende bønder og for at undgaa spild av kræfter og flere organisationer end høist nødvendig. Gjør de socialistiske arbeiderbønder sin pligt, skulde det være al utsigt til at dette skulde lykkes.

I denne forbindelse vil komiteen opta til drøftelse den gamle tanke om at oprette et ukentlig *landarbeiderblad* i forbindelse med „Social-Demokraten»s administration som et selvstændig foretagende

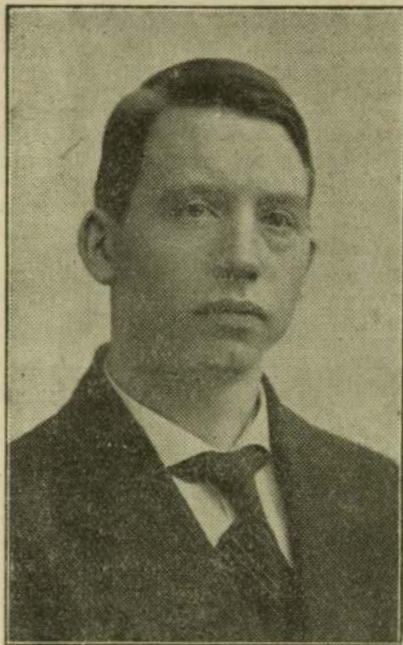
„Arbeiderbonden“.

Jordbrukerorganisationen trenger sit eget medlems- og meddelelsesblad som samtidig ogsaa kan være et fagskrift. Men det overflødiggjør ikke et eget socialdemokratisk ukeblad beregnet paa arbeiderbønder. Det er her et overmaade stort virkefelt. Og det er magtpaaliggende for os at naa vore klassefæller blandt jordbrukerne. Det kan vi bedst ved et eget blad avpasset av deres sociale og økonomiske interesser. Et ukeblad vil heller ikke komme i konkurranse med de stedlige partiorganer utover landet. Derfor kan det bli et landsblad som kan gjøre regning paa stor utbredelse. Komiteen vil av den grund henstille til centralstyret at faa forberedt utgivelse av et slikt blad og faa saken forelagt landsstyret til avgjørelse. Det skulde være ønskelig om «Arbeiderbonden» kunde begynde at utkomme saa snart som mulig.

I henhold til foranstaaende vil komiteen *foreslaa*:

1. Det norske Arbeiderpartis Centralstyre anbefaler at de socialistiske arbeiderbønder slutter sig til Norsk Bonde- og Smaabrukerforbund paa de præmisser som komiteen har opstillet.
2. Centralstyret utreder spørsmålet om utgivelsen av et ukentlig landarbeiderblad «Arbeiderbonden» i forbindelse med «Social-Demokraten»s administration og forelægger saken for landsstyret til avgjørelse.

Landsstyret tiltraadte denne indstilling, hvorefter den blev offentliggjort i partipressen. Spørsmålet om at utgi et landarbeiderblad blev ikke motivert i 1918. Av hensyn til de stadig stigende produktionspriser og de mange økonomiske vanskeligheter vor presse har at kjæmpe med fandt man det riktigst at se tiden an før man gik igang med utgivelsen av det nye blad. Forhaabentlig vil tanken la sig realisere i 1920.

Randolf Arnesen,

som blev ansat ved partikontoret fra januar 1912, fratraadte sin stilling 1. december, idet han da skulde tiltræ sin nye plads som sekretær ved Den kooperative landsforening. Arnesen blev ved sin fratræden overrakt en erkjendtlighetsgave med tak for det energiske og dygtige arbejde han havde utført i partiets tjeneste. Han havde som sekretær ved partikontoret paa flere omraader utført et grundlæggende arbejde, særlig med hensyn til den organisatoriske virksomhet.

Kommunevalgene.

Forberedelser.

Gjennem vor presse utsendtes fra partikontoret et par cirkulærer til vore foreninger. Disse gjaldt da særlig de forandrede stemmeretsregler, ordningen med forfald, indlevering av lister o.s.v. Forholdstalsvalg var jo obligatoriske og det gjaldt derfor at partiavdelingene sørget for at listerne blev i orden og indkom til myndighetene i rette tid.

Cirkulæret som blev offentliggjort 8. august hadde følgende indhold:

I anledning av det forestaaende kommunevalg vil partikontoret henlede partiavdelingernes oppmerksomhet paa følgende:

Den gamle bestemmelse om at man tapte stemmeret ved fattigunderstøttelse er nu ophævet.

Under mandtallets utlæggelse bør der imidlertid undersøkes om alle meningsfæller er medtat i mandtallet og mulige uteglemmelser paatales inden den fastsatte tid. Se bekjendtgjørelser eller opslag om kommunevalgene i de forskjellige landkommuner.

Forholdstalsvalgmaaten er nu gjort obligatorisk. Men dersom der ikke indleveres mer end en godtatt valgliste, vil valget foregaa som flertalsvalg.

Denne bestemmelse, som ogsaa tidligere var gjort gjældende, har borgerpartierne i enkelte landkommuner søkt at misbruke. De har undlatt at indlevere valglistene, og da Arbeiderpartiet har været det eneste parti som har efterkommet lovens forskrifter, er forholdstalsvalgmaaten bortfalt.

Hvis dette gjentar sig iaar, bør partiavdelingene ha en reserveliste i bakhaanden. Man kan jo paa forhaand saa nogenlunde faa bragt paa det rene, om de andre partier vil indlevere offisielle lister. Søker de at komme forbi forholdstalsvalg, bør man i sidste øieblik indlevere en reserveliste, som f. eks. «Arbeidernes liste» med tilstrækkelige kandidater, undertegnet av det nødvendige antal. Ingen vælger er forpligtet at bruke listen. Tar partiavdelingene denne forholdsregel i de bygder hvor der befryktes lureri og fantestreker av de andre, vil de i sidste øieblik finde det formaalstjenlig at optræde paa en reel maate og i tide indlevere sine lister.

Hver valgliste skal underskrives av 10 vælgere. Hvis nogen av disse tidligere var utegleet av mandtallet, blir listen forkastet. Nu skal denne mangel kunne avhjelpes ved forhandling med forslagsstillernes representanter. Men bedst er det jo at faa nogen undertegnere ut over det lovbestemte antal, f. eks. 12 à 15 vælgere. Da vil man altid kunne spare sig for mere kluss.

Forslag til valglistene maa paa landet være indsendt til valgstyrets formand senest inden 8. september. Forsømmes dette, vil listen bli forkastet. Man behøver jo heller ikke at vente til aller sidste øieblik med at indsende sin valgliste. Derimot vil det være av stor betydning at man i sidste øieblik forvisser sig om at alt er i orden med hensyn til forholdstalsvalgmaaten.

Da der paa en række steder viste sig at der blev begaaet uregelmæssigheder og ulovligheter med listerne, sendtes nedenstaaende meddelelse ut gjennem aviserne:

Ifølge valglovens § 6 er det under valget eller i de sidste 14 dage før dette, ikke tillatt at bringe i omløb andre trykte stemmesedler end de officielle. (Herunder antages dog ikke at indgaa stemmesedler forfærdiget ved hektograf eller andre mangfoldighedsapparater.) Under uttrykket «andre trykte eller paa anden maate mangfoldiggjorte stemmesedler» indgaa ogsaa trykte stemmesedler som alene delvis avviker fra en officiel liste, saaledes til eksempel indeholder endel av listens kandidater kumuleret.

Likesaa trykte sedler, som vel er trykt i overensstemmelse med en officiel liste, men hvori der med haandskrift efterpaa er foretat forandringer. Desuten bestemmes det, at andre stemmesedler — altsaa ogsaa trykte som *tidligere* men 14 dage før valget er bragt i omløb — i det hele ikke maa utstyres som officiel liste.

Der blev utført et intenst oplysnings- og agitationsarbeide foran valgene. Hundredevis av foredrag blev holdt og vore partiaviser utførte et storartet arbeide. Der blev utgit to brosjyrer, «Arbeiderpartiets kommunepolitik» av Johan Evje, oplag 30 000, og «Vore boligkrav» av Randolph Arnesen i et oplag av 20 000 eksemplarer.

Illoyal optræden.

I *Aasnes* i Solør stillet endel partimedlemmer særliste, angivelig paa partioppositionens grund. I den anledning vedtok centralstyret følgende beslutning:

«Partimedlemmer som lar sig stille eller som medvirker til at andre blir stillet paa lister utenfor partiets, blir at betrakte som uttraadt av partiet. Partiorganisationen i Aasnes paalægges derfor at gi samtlige foreninger i bygden meddelelse om at medlemmer som paa denne maate har handlet i strid med partiets interesser blit at ekskludere, forsaavidt de ikke selv allerede har meldt sig ut.

Dette paalæg maa straks effektueres og meddelelse om hvem det gjælder og hvilke foreninger de tilhører sendes kredspartiets styre og centralstyret.

Samtidig vil man gjøre opmerksom paa partilovens § 9, p. 2, at partimedlemmer som er utvotert av sin egen partiavdeling ikke kan optages i nogen anden uten samtykke av vedkommende samorganisations styre.»

Centralstyrets beslutning er effektuert av samorganisationen.

I *Storelvdalen* blev det likeledes stillet en sprængningsliste, den saakaldte «parlamentariske» liste. Nogen partimedlemmer hadde befatning med denne listelavning. De traadte imidlertid ut av partiet, saa nogen eksklusion ikke blev nødvendig.

Paa *Jeløy* ved Moss søkte ogsaa endel partimedlemmer at bringe forstyrrelse ind i valgarbeidet ved at kaste ind en sprængliste. Flere loyale partimedlemmer blev uten sit samtykke sat op paa listen, men ved centralstyrets mellemkomst blev der protestert saa kraftig

imot dette misbruk, at det ikke kom til at øve nogen skade for partiet.

Paa *Lillehammer* lot nogen partifæller sig stille op paa en særliste. Men de traadte samtidig ut av den stedlige organisation, saa der fra partiets side ikke blev nødvendig at foreta noget skridt.

I *Laksevaag* ved Bergen lavet endel partimedlemmer en egen valgliste, de uafhængige arbeideres eller oppositionens, som de i almindelig kaldte sig. Paa indberetning av den stedlige partiavdeling blev denne bemyndiget til at ekskludere de illoyale partimedlemmer. Denne bemyndigelse er benyttet.

Der blev ogsaa gjort forsøk andre steder paa at blande kortene. Men overalt hvor man i tide fik varsel, blev der grepet ind paa et tidlig tidspunkt, saa at alle splittelsestendenser blev slaat ned.

I almindelighet raadet der enighet og samhold og utvistes fuld loyalitet overfor partiets beslutninger. Derfor gik valgarbeidet gjen-nemgaaende meget godt.

Resultatet.

Resultatet for kommunevalgene blir at vort parti har faat 2674 repræsentanter i 387 kommuner tilsammen for land og by. I 1916 deltok partiet ved valget i 310 kommuner og fik 2503 repræsentanter.

Det norske Arbeiderparti har saaledes erobret 171 nye mandater og trængt ind i 77 kommuner, som er kommet ind under socialistisk indflydelse og paavirkning.

Landkommunerne.

I 1913 deltok vort parti i 204 landkommuner og fik indvalgt 1297 repræsentanter og i 1916 deltok vi i 260 landkommuner og fik indvalgt 1868 repræsentanter.

I 1919 blev kampen tat op i 336 herreder og der blev valgt 2065 repræsentanter.

Fylkesvis viser følgende sammendrag stillingen for 1913, 1916 og 1919:

Fylker	1913			1916			1919		
	Antal herreder iall	Arb. partiet deltok i antal herreder	Valgte repræsentanter	Arb. partiet deltok i antal herreder	Valgte repræsentanter	Derav kvinder	Arb. partiet deltok i antal herreder	Valgte repræsentanter	Derav kvinder
Østfold	27	19	113	21	154	1	25	157	0
Akershus	28	20	180	22	222	4	25	220	1
Hedmark	29	23	149	27	249	0	28	247	0
Opland	35	3	11	10	35	0	19	77	0
Buskerud	24	14	121	17	152	2	16	158	5
Vestfold	20	9	48	10	63	1	14	87	0
Telemark	25	12	75	13	108	0	22	150	1
Aust-Agder	30	15	74	17	111	1	21	108	0
Vest-Agder	36	5	20	8	27	0	11	29	0
Rogaland	43	3	12	3	16	0	6	19	0
Hordaland	48	6	41	8	48	1	10	45	0
Sogn og Fjordane	37	—	—	—	—	—	8	31	0
Møre	60	5	10	9	23	0	21	84	0
Sør-Trøndelag	47	22	119	28	168	0	31	164	0
Nord-Trøndelag	42	20	73	27	128	1	33	151	0
Nordland	48	11	64	22	140	1	27	146	0
Troms	25	17	187	17	200	1	17	168	0
Finmark	20	—	—	1	13	0	2	24	0
Tilsammen	624	204	1 297	260	1 868	13	336	2 065	7

Det som er mest bemerkelsesværdig er den række av nye kommuner vi er trængt ind i. Nettogevinsten er i Østfold fylke 4 nye herreder, i Akershus 3, Hedemark 1, Opland 9, Vestfold 4, Telemark 8, Aust Agder 5, Vest Agder 3, Rogaland 3, Hordaland 3, Sogn og Fjordane 8, Møre 13, Sør Trøndelag 3, Nord Trøndelag 9, Nordland 6 og Finmark 1 herred.

Disse nye herreder er i *Østfold*: Trøgstad 2 repræsentanter, Aremark 3, Degenes 2 og Vaaler 2. *Akershus*: Vestby 4, Frogn 3 og Blaker 6. *Hedemark*: Engerdal 1 repræsentant. *Opland*: Dovre 4, Lesje 1, Vaaga 5, Søndre Fron 4, Ringeby 5, Øier 1, Vestre Gausdal 1, Faaberg 1 og Gran 2. *Vestfold*: Sem 4, Nøtterø 3, Brunlanes 4 og Lardal 3. *Telemark*: Bamle 3, Hovin 3, Gransherred 4, Nissedal 10, Mo 6, Vinje 6, Lunde 2 og Holla 6. *Aust Agder*: Søndeled 1, Hisø 3, Stokken 11, Tovdal 6 og Vegusdal 3. *Vest Agder*: Randø-sund 1, Liknes 2 og Nes 2. *Rogaland*: Sauda 2, Hjelmeland 2 og Skaare 2. *Hordaland*: Ulvik 3, Kvam 1 og Strandvik 1. *Sogn og Fjordane*: Hafslo, Aardal, Lærdal, Aurland, Leikanger, Vik, Eid og Gloppen. *Møre*: Borgund, Frænen, Sandøy, Strømsnes, Sundal, Aasskard, Surendal, Rindal, Halså, Bremsnes, Kornstad, Hopen og Aure. *Sør Trøndelag*: Hitteren, Heim og Børseskogen. *Nord Trøndelag*: Hegre, Laanke, Ogdal, Namdalseid, Fosnes, Flatanger, Vikten, Foldereid og Ytterøy. *Nordland*: Vega, Hatfjelldalen, Nesna, Korgen og Meløy. *Finmark*: Kjølvik.

Det er særlig vore partifæller i Opland, Sogn og Fjordane og Møre som har været de driftigste foregangsmænd. Hvis der skulde nævnes nogen navne, maatte det da være *Olav Oksvik* i Molde som har utført et enestaaende arbejde som banebryteren for socialismen i Møre fylke.

I følgende fylker har vi *fremgang*: Opland 42 nye repræsentanter, Buskerud 6, Vestfold 24, Telemark 42, Vest Agder 2, Rogaland 3, Sogn og Fjordane 31, Møre 61, Nord Trøndelag 23, Nordland 6 og Finmarken 11.

Tilbagegang har vi notere i Østfold 8 repræsentanter, Akershus 2, Hedemark 2, Aust Agder 3, Hordaland 3, Sør Trøndelag 4 og Troms 32.

Byene.

Partiet deltok her i 51 byer og fik 609 repræsentanter. En tilbagegang paa 26 repræsentanter. I Kopervik og Vardø hvor vi tidligere, i 1913 og 1916, hadde repræsentanter er partiorganisationen i en slik forfatning at vi ikke vaager at regne de der valgte repræsentanter, henholdsvis 5 og 8, med til vort partis repræsentantantal. I Porsgrund hvor vi i 1916 hadde 8 mand holdes valgene først i 1920. Regner man de her nævnte med, vil vi kun ha en tilbakegang paa 5 repræsentanter.

Følgende byer kan opvise fremgang: Aalesund 15 nye repræsentanter, et meget smukt resultat, Flekkefjord 1, Florø 5, Gjøvik 2, Holmestrand 1, Kristiansund 4, Larvik 3, Langesund 2, Levanger 2,

Mandal 3, Molde 4, Mosjøen 4, Notodden 1, Risør 1, Sandnes 1, Stenkjær 2 og Svolvær 3.

I 9 byer har vi holdt stillingen og i de øvrige 25 byer tilbakegang.

Kvinderne og kommunevalget.

Arbeiderpartiets kvindelige repræsentation er gaat sterkt tilbake i 1919. Nedenstaaende tabel viser dette:

Kvindelig repræsentation.

	1907	1910	1913	1916	1919
Landkommunerne	1	15	11	13	7
Byerne	6	18	34	53	28
	7	33	45	66	35

Dette er et meget beklagelig faktum som der bør rettes paa i fremtiden.

Flertal i 45 kommuner.

I 1913 tok vi flertal i 23 landkommuner og 3 bykommuner og i 1918 50 landkommuner og 5 bykommuner. I 1919 har vi flertal i 42 landkommuner og 3 bykommuner.

Østfold.

Jeløy, ordf. Johs. Flø.

Akershus.

Nesodden, ordfører Hartvig Andersen. Oppegaard, ordf. Harald Johnsen. Urskog, ordf. Johan Rotbæk. Fet, ordf. Asbjørn Dørums-gard. Lillestrøm, ordf. Otto M. Thoresen. Lørenskog, ordf. Sigvart Trondsen.

Hedmark.

Sør Odal, ordfører A. Bergen. Nord Odal, ordf. Ole Ranelstad-moen. Vinger, ordf. Ivar Færden. Brandval, ordf. Nils Aas. Grue, ordf. M. Vangrud. Stor Elvdal, ordf. Karl Bondesen.

Buskerud.

Norderhov, ordf. Jul Larsen. Modum, ordf. Peder Skard. Nedre Eker, ordf. Theodor Borgersen. Lier, ordf. Johs. Fischer. Røken, ordf. Joh. Leira. Hurum, ordf. Hans Sorteberg.

Telemark.

Heddal, ordf. Halvor Moen.

Aust Agder.

Stokken, ordf. Guttorm Fløistad. Hyllestad, ordf. T. Harstad

Møre.

Stangvik. Partiet har flertal, ordføreren ikke opgit.

Sør Trøndelag.

Røros, ordfører Johs. Ødegaard. Aalen, ordf. L. H. Kirkbak. Støren, ordf. A. J. Aune. Malvik, ordf. Johan Nygaardsvold.

Nord Trøndelag.

Meraker, ordfører P. Myraas. Malm, ordfører Karl Larsen. Værran, flertal, men borgerlig ordfører, lærer Autseth. Vemundvik, ordf. Norman Thorsen. I Kolvereid har vi 6 og de borgerlige partier 6. Valget er imidlertid underkjendt.

Nordland.

Mo i Ranen, ordf. R. Knudsen. Beiaren, ordf. Arne Øines.

Troms.

Ibbestad, en venstremand blev ordf. Lavangen, ordf. Fredrik Hansen Rød. Salangen, ordf. Kr. Tønder. Tromsøysund, ordf. F. Valnum. Sørfjord, ordf. R. Hansen. Helgøy, ordf. P. Nilsen. Nordreisa, ordf. Leonh. Isachsen.

Finmark.

Sydvaranger, ordfører Joh.s Hølvold.

Byene.

Hammerfest, ordfører ikke opgit. Narvik, ordf. Jul B. Olsen. Sarpsborg, ordf. Karl B. Olafsen.

Skolestyrevalgene i byene.

For første gang gik man iaar i byene til direkte valg. Interessen blandt vore meningsfæller var overmaade liten, og følgelig blev resultatet derefter. Det maa for fremtiden sættes ganske anden organisationsmæssig fart i agitationen og planlægningen foran et saadant valg.

Resultatet vil sees av tabellerne.

Fra partiets samorganisationer.

Østfold fylke.

5 kredspartier.

Ildde og Marker Kredsparti.

Ved aarets begyndelse hadde kredspartiet et medlemstal av 198 i 6 tilsluttede foreninger. I aarets løp er stiftet 3 nye foreninger, nemlig i Sponviken, Rakke og Øymark. Ved aarsskiftet bestod saaledes kredspartiet av 9 foreninger med tilsammen 270 medlemmer.

Heller ikke dette aar har det været nogen fart i foreningernes opplysnings- og agitationsarbeide. Det har været avholdt 8 foredrag for ca. 1440 tilhørere, og kredspartiets formand har solgt endel av partiets forlagsskrifter. Som talere har været benyttet: M. Tranmæl, C. E. Walstrøm, P. Moe-Johansen m. fl.

Ved kommunevalget stilte vort parti egen liste i samtlige kommuner — i Aremark for første gang. Det valgtes tilsammen i kredsens 28 repræsentanter av Arbeiderpartiet mot 22 i forrige periode — en fremgang som maa sies at være meget tilfredstillende i forhold til partiets valgarbeide. Men heller ikke i denne periode har vort parti flertal i nogen av kredsens kommuner. Procentvis staar det sterkest i Øymark med 7 av 16. Paa Idd er vor partifælle P. Thorvik valgt til viceordfører.

Kr. Hattestad.

Rygge Kredsparti

hadde ved utgangen av 1919 630 medlemmer.

Den høirevind, som blaaste over landet ved kommunevalgene ifjor, merket vi ogsaa her. Mange av vore folk møtte ikke ved valgurnen, da de mener at man *kun* ved direkte aktion kan tilkjæmpe arbeiderklassen fordele. Ensidigheten i denne propaganda gir ogsaa vore motstandere særdeles god vind i seilene — foreløbig. I Jeløy herred optraadte «oppositionen» med egen liste — fik ind 2 mand i herredsstyret — men begge disse gik ved formandskapsvalget med Høire mot sine tidligere kamerater.

Nils Vik, sekretær.

Eidsberg Kredsparti.

Medlemsantallet var ved aarets begyndelse 642 medlemmer fordelt paa 15 foreninger.

Der er i aarets løp tilmeldt partiet 4 nye foreninger med tilsammen 165 medlemmer.

Partiet bestaar nu av 19 foreninger med et samlet medlemsantal av 800.

Der er i aarets løp avholdt 25 foredrag, hvorav redaktør Hjertholm har holdt 10, samt hr. Haugerud, M. Tranmæl med flere.

1. maidemonstrationen avholdtes paa Askim og Mysen med foredrag av hr. stortingsmand Bondesen.

Kristian Henriksen, formand.

Tune Kredsparti.

Kredspartiets samlede medlemstal er 245, derav 20 kvinder. Medlemstallet er øket med 30, 1 forening er nedlagt, nemlig Ingedal Arbeiderforening.

I aarets løp er avholdt 2 medlemsmøter og 3 styremøter. Agitationen ved

kommunevalget blev ledet av de lokale partier. Tune Arbeiderparti har det samme repræsentantantal i indeværende som i forrige periode, men har dog mistet sit flertal, idet ordføreren ved lodtrækning denne gang gik over til de borgerlige. I Rakkestad mistet vort parti 4 repræsentanter. Av større saker som er gjennomført kan nævnes alderdomspension, som er besluttet indført i Tune fra 1. januar 1920. 1. maidemonstration arrangeres i Rakkestad og Greaker under bra tilslutning.

I den av partiet og Landsorganisationen planlagte fællesagitation deltok kredspartiet med 3 møter. Talere var Gunnar Ousland og A. G. Hansen.

Hans H. Myrkholt, formand.

Akershus fylke.

5 kredspartier.

Akers Arbeiderparti.

Akers Arbeiderparti har i 1919 hat fremgang paa ca. 300 medlemmer. 1. januar 1919 hadde Akers Arbeiderparti 1247 medlemmer. 1. januar 1920 var medlemstallet over 1500 medlemmer.

Ved kommunevalget fik partiet bare 16 repræsentanter mot tidligere 22, altsaa en tilbakegang paa 6 repræsentanter.

At peke paa nogen bestemt aarsak til dette beklagelige resultat er naturligvis unulig, men alt syntes ved dette valg at ha sammensvoret sig mot partiet. Folkeavstemningen, som kom umiddelbart foran kommunevalget, og som syntes at vække adskillig harme blandt store dele av befolkningen i Aker, hadde formentlig ogsaa en del av skylden.

Man hadde desuten følelsen av, at agitationen ikke blev drevet saa intenst og paa den maate den burde. Oprindelig var det forutsætningen at hele agitationen skulde planlægges og ledes av styret for Akers Arbeiderparti, men sognepartierne vilde ikke være med paa dette, idet de selv ønsket at ordne det paa den maate, man fandt det formaalstjenligst i hvert enkelt sogn. Det blev saaledes kun den skriftlige agitation, som blev underlagt partistyret, og følgen herav blev, at der ikke blev nogen samlet fællesplan, men at man istedet opererte hver paa sit omraade, som man bedst kunde. Dette virket selvsagt paa mange maater uheldig og forstyrrende, idet det ene møte og foredrag ofte kunde komme iveien for det andet. De sidste dage foran valget fik man derimot henvendelser fra forskjellige steder om at skaffe foredragsholdere, hvilket imidlertid paa grund av det korte varsel viste sig meget vanskelig.

Dette er et forhold som ubetinget maa ændres ved fremtidig valg, saaledes at planlæggelsen og ledelsen av agitationen kan bli mere centralisert.

Spørsmålet om lokalavis har gjentagne ganger været oppe til behandling saavel i styre- som medlemsmøter uten at det endnu er lykkes at finde nogen løsning av denne sak. Den sidste plan gaar ut paa, at der skal søkes etablert et samarbeide med «Follo Social-Demokrat».

Spørsmålet om omlægning av organisationsformen saaledes at den bedre kan avpasses efter den av Stortinget vedtagne nye valgordning ved stortingsvalg, har været oppe til drøftelse. Samtlige kredspartier i Akershus fylke er i den anledning tilskrevet med forslag om at sende repræsentanter til et fællesmøte til drøftelse herav. Et par av kredspartierne har allerede de svaret, at de tiltrær forslaget, og forberedelsen til denne omorganisation er saaledes i god gjænge.

Harald Halvorsen, formand.

Bærum og Follo Kredsparti

har i 1919 hat en rask fremgang. Der er i aarets løp kommet flere nye foreninger til. Desuten er medlemsantallet jevnt øket over hele linjen, saaledes at det pr. 1. januar 1920 var oppe i et medlemsantal av 1145, en fremgang paa vel 300 medlemmer.

C. Johnsen, formand.

A. Jansen, sekretær.

Mellem Romerikes Kredsparti.

Kredspartiet bestod i 1. kvartal av aaret av 5 samorganisationer med til sammen 30 foreninger. Hertil kom to foreninger i Nannestad, som var direkte tilsluttet kredspartiet. Ialt bestod saaledes kredspartiet av 32 foreninger med til sammen 1005 medlemmer. I aarets løp har de to foreninger i Nannestad med henholdsvis 10 og 15 medlemmer meldt sig ut paa grund av landsmøtets taktikbeslutning, mens der er tilkommet to nye foreninger paa Lørenskog med henholdsvis 65 og 20 medlemmer. Ved aarets utgang var saaledes antallet av foreninger det samme som ved begynnelsen av aaret, nemlig 32, mens medlemsantallet var steget med 111 medlemmer til 1116, hvorav 887 mænd og 229 kvinder. Det bemerkes at den ene av de to foreninger i Nannestad har meldt sig ind i kredspartiet igjen fra 1. januar 1920.

Der er 3 ungdomslag i kredsens. Av de indkomne aarsberetninger fremgaar, at der i aarets løp er holdt ca. 300 møter tilsammen i foreningerne og ca. 30 foredrag. Ungdomslagene arbeider bedst.

Resultatet av *kommunevalgene* var at vort parti fik ialt 61 representanter i kredsens herredsstyrer mot 62 for 3 aar siden. Vore partifæller i herredsstyrerne har utført et godt arbeide. Ved aarets utgang var kommunal alderdomspension besluttet indført i Nitedal, Skedsmo og Lillestrøm. I Lørenskog, hvor vort parti fik flertal ved valget, vil saken forhaabentlig bli ført igjennem iaar. Likesaa i Ullensaker og muligens i Nannestad.

Kredsstyret, partiforeninger og partifæller i kredsens deltok under *forbudskampen* i arbeidet for *forbud*.

Likesaa deltok foreningerne i demonstrationen den 21. juli i den utstrækning det med den korte frist var mulig.

Foreningsarbeidet har — det maa indrømmes — ligget noget nede i det forløpne aar; men der er nu glædeligvis de bedste tegn til at interessen og arbeidslysten er i stigning. De nye tanker som nu er oppe paa det politiske og faglige omraade virker vækkende og ansporende, og særlig har vi grund til at tro at *ungdommen* i kredsens nu rask vil flokke sig under socialismens fane.

K. M. Nordanger, formand.

Øvre Romerikes Kredsparti

bestod den 31. december 1919 av 14 foreninger med 526 medlemmer. Ved kommunevalget i høst gik partiet tilbake i kredsens kommuner, nemlig i Hurdal med 1 representant og i Eidsvold med 2. I Nes gik partiet frem med 7, nemlig fra 5 til 12 representanter, saa i det hele har vi en fremgang paa 4 representanter i kommunestyrene. Agitationen har været liten og det er i hele tat en stille tid. Man merker at partifællerne staar avventende og tvilende.

Der blev avholdt 1. maidemonstration paa flere steder inden kredsens medtaler og stor tilslutning. I det kommunale arbeide er det gjort noget. Saaledes er der besluttet indført alderdomspension fra 1. juni 1920 i Eidsvold og Nes.

T. Haavie, formand.

Nedre Romerikes Kredsparti.

Kredspartiet tæller 21 tilsluttede foreninger. Medlemstallet er omkring 600, endel økning fra forrige aar. Tre nye foreninger er stiftet og en oppløst. Under kommunevalgkampen holdtes en række foredrag i kredsens. Partiets representantantal i herredsstyrerne gik dog tilbake. I de 8 herreder har vi nu 45 representanter. I to herreder, Urskog og Fet, har vi flertal. 1. maidemonstrationer holdtes paa to steder. Kredspartiet feiret i mai sit 10-aarsjubelæum med et større stevne i Fet. Kredspartiets indtægt var i aarets løp kr. 1327.05, utgifter kr. 787.71. 7 av foreningerne har eget hus og 2 sammen med andre. Paa det kommunalpolitiske omraade er der utrettet endel. Saaledes er kommunal pension indført i Fet og Urskog. Partiets lokalblad «Akershus Soc.-Dem.» er besluttet utvidet paa det tekniske omraade. Men der mangler endnu meget paa, at bladet har den indflydelse blandt smaakaarsfolket, som det burde ha.

Asbjørn Dørumsgaard, formand.

Hedmark fylke.

6 kredspartier.

Søndre Østerdalens Kredsparti.

Kredspartiet hadde ved utgangen av 1919 et medlemsantal av ca. 700 i 30 avdelinger. Der er nu politiske samorganisationer i kredsens samtlige bygder, idet der netop er opprettet samorganisation i Stor-Elvdal.

1. maidemonstrationer blev avholdt i alle bygder og samlet ogsaa iaar stor tilslutning. I Elverum deltok saaledes ca. 1100 personer i demonstrationstoget.

Kredspartiets aarsmøte avholdtes paa Rena 24. august. Her deltok som centralstyrets repræsentant hr. redaktør Torgeir Vraa, som indledet om jordspørsmålet.

Agitationen foran kommunevalget dreves væsentlig av de lokale kræfter, samt ved spredning av brosjyrer, likesom partiets organ «Østerd. Soc.-Dem.» utdeltes gratis foran valget i et ganske stort antal.

Kommunevalget viste som resultat at vi mistet vort flertal i Elverum. I Stor-Elvdal fik vi 11 av 20 repræsentanter. Her forsøkte endel personer som før har tilhørt partiet at faa istand sprængning ved at stille en saakaldt «parlamentarisk» liste. Forsøket mislykkedes dog ganske, og denne liste opnaade kun 2 repræsentanter.

I Elverum, Trysil og Stor-Elvdal fik vort parti baade ordfører og viceordførere. I Aamot kun viceordføreren. — Foruten av lokale kræfter er der i aaret holdt foredrag bl. a. av: Nils Ødegaard, Waldemar Carlsen, Joh. Nordvik, A. Zakariassen og Jakob Friis.

Elverum samorganisation har indkjøpt en større eiendom til Folkets Hus for en pris av 75,000 kroner.

«Østerd. Social-Demokrat» har et oplag av vel 3000. For at styrke bladet økonomisk er der for tiden under forberedelse av en vandrebaser

Johs. Borchgrevink, formand.

Nordre Østerdalens Kredsparti.

Agitationen foran kommunevalgene var overlatt lagene. Kredspartiet bestod en agitator til en turne og erholdt hertil Waldemar Carlsen. Han holdt ialt 7 foredrag og fremmøtet paa de fleste steder var bra.

Alt ialt viser kommunevalgene inden kredsens avgjort tilbakegang desværre. Hvad som kræves er oplysning. —

I de forskjellige korporationer inden herrederne har vi faat ind vore repræsentanter. Endskjønt disse er et litet mindretal gjør de dog sin virkning.

«Arbeidets Ret», Røros, er kredspartiets avis. Den er desværre ikke utbredt som ønskelig kunde være. Der er nedsat en komité til at undersøke og utrede muligheten av en omordning med bladet eller tilslutning til en anden avis i fylket, eller ordning av egen avis for Nordre Østerdalen.

L. L. Sevilhaug, formand.

Opland fylke.

5 kredspartier.

Nordre Gudbrandsdalens Kredsparti.

Stortingsmand Skaardal reiste i kredsene — for hovedorganisationernes regning — vaaren 1919 og holdt 15 foredrag. Pastor Haugerud — engageret av kredspartiet med støtte av Det norske Arbeiderparti — i første halvdel av september og holdt 15 foredrag. Godt fremmøte.

Enkelte foredrag er holdt av redaktør Rossow, sekretær Tranmæl og flere. Kredspartiet og dets foreninger tok ivrig del i forbudskampen.

Kredspartierne i Gudbrandsdalen og Lillehammer Arbeiderparti har startet «Gudbrandsdalens Socialdemokrat» fra 1. juli. Bladet gaar bra og ser ut til at vinde god utbredelse.

Ved aarets begyndelse var der 9 foreninger; 4 nye er stiftet i aaret, 2 er nedlagt; disse 2 hadde forresten ikke vist synderlig livstegn sidste halvdel av 1918 heller.

Ved aarets slut 11 foreninger med tilsammen vel 500 medlemmer. Kreds- partiets største forening er Vaagaa socialdemokratiske Forening med 153 medl.

Fra nytaar 1920 er indmeldt 2 nye foreninger i Ottadalen. Utsigterne for partiets vekst er der gode, men kreds partiets økonomiske evne tillater desværre ikke noget videre agitationsarbeide for tiden.

Der var stillet liste i 5 av kredsens 8 kommuner, og der blev valgt ialt 17 repræsentanter. I flere av kommunerne var det første gang at partiet deltok.

Nogen fremgang er der, om ikke netop saa stor: En økning i medlemstallet paa ca. 150, vor indtræden i en del kommunestyre hvor vi før ikke var repræsentert; medlemmernes økede dygtighet og innsigt som de vinder ved sin deltagelse i forenings- og kommunalt arbeide, og sidst, kanske det som hetyr mest, at vi har faat vort eget partiorgan for distriktet.

Lars Moen.

Buskerud fylke.

4 kreds partier.

Ringerike Kreds parti.

Kreds partiet hadde ved utgangen av 1919 et medlemsantal av 1224 fordelt paa 35 foreninger. 2 foreninger har meldt sig ut av partiet — Hønefoss Bruks Arbeiderforening og Hønefoss Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening. Disse foreninger har tilsammen et medlemsantal av 45.

Kreds partiet har i aarets løp avholdt 2 styremøter og 1 ekstraordinær repræsentantmøte, som behandlet landsstyrets forslag til taktik. Advokat Stang var tilstede paa møtet og redegjorde for flertallets forslag og mindretallets dissens. Resultatet blev at flertallets forslag blev vedtat med 40 mot 10 stemmer, som avgaves for mindretallets dissens.

Agitationen foran kommunevalgene blev hovedsagelig besørget av organisasjonene i hver enkelt kommune. Kreds partiet har ydet endel økonomisk støtte; saaledes blev der til Aadals Arbeiderparti bevilget av kreds partiets kasse et beløp stort 500 kroner, som skal brukes til repræsentationsutgifter til herreds-, skole- og fattigstyre.

Den viktigste post paa vort program -- læger paa fast løn -- holder Den norske Lægeforening paa at gjøre vanskelig for kommunerne, idet den har begyndt at blokere de kommuner for læger som forsøker paa at faa reformen realisert. Men disse som alle andre hindringer maa kunne ryddes avveien, og partiet maa sætte alt ind paa at saa sker. Partiets retning i sykepleien maa ikke slippes, der maa arbeider ihærdig og enhver fordel maa utnyttes.

Hallingdal Kreds parti.

Partiet har 11 foreninger, hvorav 1 forening (Øvre Sigdal) er tilkommet og 2 utmeldt i aarets løp (Prestfoss og Nes). Medlemsantallet er dog gaat frem med 54 medlemmer. Det viser sig at flere av foreningerne har ondt for at holde det gaaende, dels paa grund av interesseløshet og dels har striden om retningen inden partiet hat indflydelse. Kreds partiet har hittil ikke tat standpunkt hverken for eller mot den nye retning inden partiet, da vi har ment, at partiet her i Hallingdal staar paa saa svake føtter endnu, at vi ikke kunde risikere rivninger om det spørsmaal.

Ved kommunevalgene holdt vi saa at si stillingen og det var vi fornøiet med, da vi manglet penger til at drive nogen agitation av betydning. Ikke engang foran et kommunevalg kunde interessen blusse op. Nes la saaledes op umiddelbart foran valget og de mistet da den mand, som de hadde i forrige periode. —

Vi har to saker, som vi maa faa iorden skal vi komme nogen vei her i kredsen, nemlig pengespørsmålet og saa utbredelsen av «Fremtiden» forat faa interessen op.

Karl Kristensen, formand.

Numedals Kredsparti.

Paa aarsmøtet vaaren 1919 kom det til en avgjørende kraftprøve mellem høire- og venstresocialistene med det resultat, at disse sidste seiret saavel ved møtets taktikbeslutning som ved valg av styre og representanter til Arbeiderpartiets landsmøte.

Det nye styre har i aarets løp søkt at faa organisert opplysningsarbeidet og literaturomsætningen med delvis gode resultater. Literaturkomiteen med repræsentanter fra samtlige foreninger er i virksomhet paa Vestfossen og Vitingfos. Paa det sidstnævnte sted er der ogsaa en 3-maanedlig aftenskole igang, som omfattes med stor interesse. Paa Hobbstrud og Vitingfos skal slike skoler organiseres fra høsten av.

Hvad medlemstallet angaar har det omtrent lykkedes at beholde alle de nye medlemmer som strømmet ind i partiet under kampen mellem de to retninger høsten 1918. — Partiet arbeider nu sammen med de andre kredspartier i fylket for at sammenslutes til et fylkesparti med fastlønnet sekretær.

Ved kommunevalget i 1919 blev stillingen i kredsens kommuner omtrent som ved forrige valg. Fra kredspartiets side kunde der paa grund av økonomiske vanskeligheter ikke gjøres noget større ved valget, som forøvrigt blev godt ledet av de lokale herredspartier.

Av de større saker som vi haaber løst i sommerens og høstens løp er en videre stabilisering og systematisering av opplysningsarbeidet samt omorganiseringen til fylkesparti. Likesaa er det vort haab at faa gjennompløiet og startet foreninger i de rene landdistrikter inden kredsens, som hittil har ligget brak. Men det vil neppe kunne ske før vi har faat fylkessekretæren.

For «Fremtiden» har der været arbeidet adskillig og samtlige foreninger har uten knur underkastet sig den ekstrakontingent paa 20 kroner pr. medlem som bladets fællesmøte har besluttet. Man er overalt inden kredsens meget tilfreds med den udmerkede maate som «Fremtiden» ledes paa. Og det er let at arbeide for avisen i distriktet.

Nogen organisert «opposition» findes der ikke inden kredsens.

Eugene Olaussen, formand.

Vestfold fylke.

4 kredspartier.

Skoger Kredsparti.

Kredspartiet tæller nu 801 mandlige og 101 kvindelige medlemmer.

I aarets løp er 1 forening utmeldt (Strømsgodsets sosialdemokratiske Kvindeforening) og 2 foreninger indmeldt (Konnerud Arbeiderparti og Nordre Sande og Skoger Arbeiderparti).

Kredspartiet har gaat frem i medlemsantal fra 670 medlemmer f. a. til 902 iaar, altsaa en fremgang paa 230 medlemmer.

Der er i det forløpne aar avholdt 1 ordinært aarsmøte, 2 ekstraordinære kredsmøter og 9 styremøter.

Den paa landsmøtet besluttede taktikretning blev paa ekstraordinært kredsmøte den 3. august vedtar mot 2 stemmer.

Der blev foran kommunevalget trykt og utdelt valgprop i et antal av 6000 eksemplarer.

I det hele har aaret været rikt paa arbeide for kredspartiet.

Kommunevalgene gav et resultat av 50 socialdemokratiske repræsentanter av ialt 144 pladser, hvilket utgjør en fremgang av 3 repræsentanter i forhold til valget 1916.

M. H. Hansen, formand.

Jarlsberg Kredsparti.

I det forløpne aar har det været avholdt 5 ordinære møter. Til agitation er anvendt endel penger, som har til resultat at der er stiftet 2 nye foreninger, hvorav den ene er tilsluttet partiet fra første kvartal 1920, nemlig Sem Arbeiderforening med 25 medlemmer. Nøtterø kommer ogsaa med i dette kvartal.

Ved kommunevalget 1919 gik partiet for første gang til valg paa egen liste for Sem og Slagen. Resultatet blev en repræsentant i Sems og tre i Slagens kommunestyre.

Kredspartiet havde ved aarets første kvartal 207 medlemmer, derav 25 kvinder og 182 mænd. Ved fjerde kvartals slut 214 medlemmer, derav 26 kvinder og 188 mænd. Der er i aarets løp opløst en forening som var tilsluttet vort parti, nemlig Bolærne Arbeidsforening.

Søren Sørensen, formand.

Sandefjord og Sandherreds Kredsparti.

Sandefjords og Sandherreds Arbeiderparti har i aaret 1919 avholdt 24 styremøter og 7 partimøter. Desuten er der avholdt distriktsmøte den 21. og 22. juni for Vestfold fylke. Eugene Olaussen og stortingspræsident Buen holdt foredrag og deltok i den efterfølgende diskussion.

Partiet har i aarets løp avholdt endel foredrag av Tranmæl, Ole O. Lian, Edv. Mørk, Bull, Haugerud og flere andre. Foredragene var baade av politisk og faglig art. Partiet forestod likeledes festligheterne av 1. mai. Der blev avholdt demonstrationstok og fester med udmerket tilslutning. Partiet avholdt 10-aarsfest den 16. november.

Edv. Bernhardsen, formand.

Brunla K;edsparti.

Der har været avholdt 2 ordinære møter, 1 generalforsamling og 1 fest i anledning kredspartiets 10-aarige bestaaen.

Medlemsantallet er som ifjor 320 mænd og 113 kvinder.

Ved kommunevalget har partiet hat fremgang og fik indvalgt repræsentanter i samtlige kommunestyrer.

Martin N. Østby, formand.

Telemark fylke.

4 kredspartier.

Øst-Telemarken Kredsparti.

Kredspartiet hadde ved utgangen av aaret 1919 ca. 1200 medlemmer.

Av saker som i aarets løp har lagt beslag paa vælgernes opmerksomhet, kan nævnes forbudsavstemningen og kommunevalget. Ved forbudsavstemningen blev det stort flertal for forbud.

Ved kommunevalget hadde Arbeiderpartiet fremgang, særlig i Tinn og Heddal. I sidstnevnte kommune erobret partiet flertal, idet det ved lodtrækning fik baade ordfører og viceordfører. Det er den første kommune i kredsen, hvor Arbeiderpartiet har erobret magten fra de borgerlige. I en enkelt kommune, Sauherad, tapte partiet to pladser.

Kommunal alderdoms- og invalidepension er besluttet indført i Heddal og besluttet utredet i Seljord.

Kredspartiet har paa grund av manglende midler ikke set sig istand til at drive nogen nævneværdig agitation i aaret.

K. Tvetter, formand.

Bamble Kredsparti.

Vi har ikke magtet at cifre saa meget paa agitation iaar som ifjor, som jo var valgaar. Det synes desværre som at kamplysten ikke er som tidligere.

Tre foreninger er sovnet av, nemlig Tørdal Skog- og Jordbr.arbeiderforening, Sannidals Arbeiderparti og Nysten Grubearbeiderforening. Den sidste paa grund av at gruberne er nedlagt og arbeiderne fraflyttet. Til gjengjæld er indmeldt Tørdal Arbeiderlag og Langesunds Arbeiderparti samt Herre Fagforening, som bestaar av 75 medlemmer, men som endnu ikke har sendt os kontingent.

Medlemsantallet er nogenlunde det samme som ifjor, ca. 250.

Paa aarsmøtet i Drangedal møtte sekretær Tranmæl som centralstyrets re-

præsident. I forbindelse med aarsmøtet afholdtes arbejderstevne, hvor Tranmæl holdt flere foredrag for tildels overfyldt hus. Stevnet var i alle dele vellykket.

Kredsen er forresten tungvindt at arbejde i, da her er saa lange afstande og man alle steds er henvist til landeveien.

Vi har arbejdet med at faa en filial av «Bratsb. Demokraten» i Kragerø, og dette blir vistnok forsøkt fra vaaren av.

Tor A. Lundtveit, formand.

Gjerpens Kredsparti.

Der er nu 7 foreninger i kredsen med et samlet medlemsantal av 214. Der-til kommer 2 foreninger, som er indmeldt, men som ikke har betalt kontingenten. Aaret 1919 har gjort et vældig indhug i Gjerpens kreds. Porsgrunds byutvidelse berøvet os i realiteten 3 foreninger. Dertil Ytre Gjerpens Arbejderparti, som maa rapporteres nedlagt paa grund av kontingentrestance. De skylder nu kontingent til kredsen for ca. 2 aar. Alt ialt maa det sies at interessen for det politiske er inde i en bagevej hvad nu end grunden kan være. Av principielle saker er i Solum gjennomført kommunal alderdomspension kombinert med invalidepension, og med satser som hører til de bedste i landet. I Gjerpens er der likeledes paa vor gruppes initiativ nedsat en komité til at utrede spørsmålet og komme med forslag. Denne komité har til formand valgt en av vore partifæller hr. Karl Karlson. Kredsen arbeidskraft samler sig nu væsentlig om partiets presseorgan i fylket, «Bratsberg-Demokraten». Trods det lille antal medlemmer gik kredsen allikevel paa aarsmøtet hen og bevilget 10.000 — ti tusen — kroner. Bøvilger alle andre organisationer som er interessert i bladet i forhold hertil blir den økonomiske side sikret.

Ingv. Sørensen.

Aust-Agder fylke.

2 kredspartier.

Nedenes Amtsarbejderparti.

Ved utgangen av 1919 bestod Nedenes Amtsarbejderparti av 45 foreninger med et medlemsantal av omkring 1200. I aarets løp er 5 foreninger, derav 3 ungdomslag som er nedlagt, gaat ut av partiet, mens 3 nye foreninger er kommet til — 2 politiske og 1 faglig. Medlemsantallet har i aarets løp været noget veksellende paa grund av den lange arbeidsstans paa Eydehavn, hvorved foreningernes medlemsantal dernede gik betydelig ned. Dette er dog nu igjen i stigning, og vil forhaabentlig snart bli normalt.

I begyndelsen av september holdt amtspartiet et ekstraordinært repræsentantmøte efter forlangende av oppositionen inden partiet her. I møtet deltok Emil Stang og A. Buen. Et forslag fra Guttorm Fløistad om tilslutning til oppositionen blev *forkastet*, idet 46 stemte mot og 35 for.

1. mai demonstrationen fandt sted i Arendal, Grimstad, Eydehavn og Tvedestrand med ca. 2800 deltagere tilsammen. I Arendal og nærmeste omegn deltok man ogsaa i generalstreiken 21. juli, men den fik ikke saa stor tilslutning som den burde.

Agitationen har væsentlig været drevet av stedlige kræfter. Flest foredrag er holdt av redaktør Hornli og formanden lærer Maurstad. Redaktør Berg, Skien, holdt et foredrag i Arendal foran kommunevalget. Amtspartiets organ «Tiden» har klart sig over forventning. Men selvfølgelig er den økonomiske stilling vanskelig, og bladet har ikke faat den utbredelse blandt arbejderklassen som man skulde ha grund til at vente. Fra 15. mars 1919 oprettedes efter anmodning fra Risør Arbejderparti et avelingskontor i Risør med Thv. Knutsen som redaktør. Foretagendet fik dog ikke den tilslutning som man haabet, og efter 6 maaneders drift maatte avelingskontoret ophæves, da styret ikke fandt det økonomisk forsvarlig at holde det gaende længer.

Fra 1. april d. a. vil en omorganisation av amtspartiet finde sted, idet Arendal og Grimstad paa grund av den nye valgordning blir nødt til at træ ut og danne hver sit selvstændige arbejderparti. Dette vil i ethvertfald for Arendals vedkommende være en fordel.

O. H. Maurstad, formand.

Sætersdalens Kredsparti.

Paa aarsmøtet Bygfjord 27. juni 1919 var der godt fremmøte. Det vigtigste som blev behandlet var stillingen til landsmøtets flertals- og mindretalsbeslutning. Der kom to forslag, et for flertals- og et for mindretalsbeslutningen. Ved votingen viste det forslaget for flertalsbeslutningen vedtokes.

Ved kommunevalgene fik vi 41 arbejderrepræsentanter mot i 1916 stillet 43. Forandringen ligger i at Hyllestads kommune fik ved forrige valg 12 repræsentanter: da var det flertalsvalg. Nu hadde man forholdstalsvalg, og vi fik bare 6 repræsentanter.

Foran kommunevalgene foretok redaktør Lykke en foredragsturné i kredsene. En ihærdig agitation forøvrig blev foretat inden hver kommune ellers.

T. Hillestad, sekretær.

Møre fylke.

5 kredspartier.

Romsdals Kredsparti.

I 1919 har ingen mundtlig agitation været utført i kredsene. Selv under kommunevalgene blev det kun de lokale kræfter paa hvert enkelt sted, der maatte utføre arbeidet.

Kommunerepræsentanternes antal økedes dog fra 6 til 14, hvilket for det meste skyldtes at der i aar blev forholdstalsvalg der, hvor det før har vist sig umulig at faa saadant istand. Det traditionelle stevne paa Ørskogfjeldet blev ogsaa i aar holdt, likesom et fylkesstevne paa Rattenfjordseidet samlet en masse mennesker.

Kredspartiet tæller for tiden 340 medlemmer fordelt paa 10 foreninger — en økning i medlemstallet av ca. 120 i dette aar.

Det er ingen tvil om at der med en del agitation vilde opnaaes stor tilslutning til vort parti, men den økonomiske side av saken har staat hindrende iveien.

Parti- og avisbladet «Folkets Ret» som har kommet regelmæssig i aaret har heller ikke kunnet utvikle sig, da de forhold det har arbeidet under har umuliggjort, at det kunde tilfredsstille endog noksaa beskedne krav.

Kredspartiet besluttet derfor at det skal stanse foreløbig fra nytaar 1920, og at man straks skal gaa igang med anskaffelse av eget trykkeri i Molde, hvorved det kan ha betingelse for at bli til gagn saavel for byen som landdistrikterne.

Vi har det bedste haab om at denne tanke kan bli realisert i løpet av 1920.

Jac. Dahl, formand.

Møre og Ruuma Kredsparti.

Partiet hadde ved aarets begyndelse 3 foreninger med 40 medlemmer. Ved aarets utgang 3 foreninger med 42 medlemmer.

Grundet daarlig økonomi har agitationen i kredsene været liten. Formanden har holdt 6 foredrag, desuten har Randolph Arnesen holdt et foredrag i Langevaag og redaktør Reiersen et i Gjelbovik. Ved kommunevalget deltok vi for første gang og fik 5 mand i kommunestyret, derav 3 i Borgund.

For 1920 planlægger vi en mere omfattende agitation, hvorved vi haaber at faa et gjennombrud ogsaa i denne kreds, hvor hittil konservatismen har været eneraadende.

Olav Oksvik, formand.

Indre Nordmør Kredsparti.

Indre Nordmør Kredsparti har i 1919 ikke gjort noget hop fremover, men partiet kan ogsaa iaar glæde sig over vokster og fremgang.

Nogen ny forening er ikke kommet til i aaret. Medlemstallet er øket med ca. 100 saa det nu er henimot 700 medlemmer i partiet. Men hvad som er av like saa stor betydning for socialismens sak som den talmæssige fremgang er partiets indre kraft og solidaritetsbevissthet. Og naar man ser paa Indre Nordmør Kredsparti — f. eks. paa dets repræsentantmøter — lyser det rødt og det aander av liv og begeistring for og tro paa socialismen.

Av erobringer kan nævnes at i 2 bygder, Halså og Stronnensnes, har partiet i år for første gang, gaat til kommunevalg paa egen liste og formaad at sætte tre mand ind i hvert av **kommunestyrene**. Og partiforeningerne i Stangvik har fravristet de borgerlige akkurat halvdelen av repræsentanterne. Arbeiderpartiet er nu repræsenteret i 8 av valgkredsens 13 herreder. Endnu en frugt av det socialistiske arbeide i distriktet kan nævnes at en frisindet ungdomsforening i Rindal er gaat over til den socialistiske ungdomsbewægelse.

Rudolf Kamstrøm, formand.

Ytre Nordmørs Kredsparti.

Partiet har i aaret hat en del fremgang, idet 2 nye foreninger er stiftet og tilsluttet partiet.

Partiet bestaar nu av 12 foreninger med et samlet medlemstal av 350. Der har været avholdt 22 foredrag, hvorav centralstyret har arrangeret 11 med Skaardal som agitator; resten er arrangeret av partiet og de lokale foreninger. Av de kræfter som er benyttet kan nævnes P. Alsvik. Det vigtigste arbeide inden partiet i 1919 er kommunevalgene, hvorved vort parti deltok i 4 kommuner med egen liste. Partiet erobret derved 19 pladser. Det kommunale arbeide er litt vanskelig for vort parti, da vi ikke har flertal i nogen av kommunestyrene. Der av Ytre og Indre Nordmør kredspartier nedsat et fælles arbeidsutvalg for at utrede spørsmaalet om dannelse av et fylkeparti i Møre fylke.

«Tidens Krav», Kristiansund N, som nu utkommer som dagblad, er det parti-blad som er utbredt i distriktet. Den har nedlagt et stort arbeide for bewægelsens utbredelse.

• *J. Kvendset, formand.*

Sør-Trøndelag fylke.

Utrøndelagens Arbeiderparti

Amtspartiet har i 1919 foranlediget avholdt 2 arbeiderstevner og en række agitationsmøter. Som talere ved disse møter og stevner har været benyttet K. O. Thornæs, S. Skaardal, J. Nygaardsvold, Alfred Madsen, Ole O. Fremo, A. Svedal, O. Kregnes, Karl Tømmeraaas og Martin Foss.

I alt har amtspartiet i 1919 anvendt til agitation kr. 2149.85. I fællesskap med Trondhjems og Indtrøndelagens arbeiderpartier er avholdt et kommunal-møte i Trondhjem.

Desuten er der paa initiativ av de lokale foreninger holdt en række agitationsmøter.

Medlemstallet ved utgangen av 1919 er 730 kvinder og 3153 mænd tilsammen 3883 i 102 foreninger.

I 1919 deltok vort parti ved kommunevalget i 31 herreder og fik ialt valgt 164 repræsentanter. Partiet har flertal i Røros, Aalen, Støren og Malvik og har besat ordførerpladserne foruten i disse herreder i Singasaas og Tiller. I Selbu har vort parti like mange repræsentanter som borgerne.

Av partiblade har vi i amtet «Ny Tid», «Utrøndelagens Socialdemokrat» og «Arbeidets Ret».

John Aae, formand.

M. Foss, forretningsfører.

Nord-Trøndelag fylke.

2 kredspartier.

Indtrøndelagens Arbeiderparti.

Siden aarsmøtet som avholdtes paa Namdalseid den 24. mai 1919 er avholdt 2 styremøter og 5 møter i forretningsutvalget. Grundet den store uttælling til repræsentation til landsmøtet og ekstrakontingent til bladet «Indtrøndelagens Socialdemokrat» og likeledes en sen indbetaling av kontingent fra foreningerne,

har derfor partiet ikke kunnet utføre nogen omfattende agitation. Foreningerne har væsentlig selv kostet sin agitation. Amtspartiet har sammen med Trondhjems og Uttrøndelagens arbeiderpartier avholdt kommunalmøte i Trondhjem i september maaned; møtet hadde bra tilslutning fra distriktet. Forretningsutvalget var paa distriktsorganisationsmøtet den 24.—25. januar 1920 repræsenteret av formanden.

John Aalberg, formand.

Harris Gjermstad, forretningsfører.

Nordland fylke.

6 kredspartier.

Søndre Helgelands Kredsparti.

I Søndre Helgeland er 11 tilsluttede foreninger med et medlemstal paa 323 medlemmer.

Som det sees av forrige beretning, saa er medlemstallet gaat tilbake. Men til gjengjæld gik vort parti frem ved sidste kommunevalg. Vort parti hadde en fremgang paa ca. 13 representanter tilsammen i alle kommuner. Hvad foredrag angaar, saa har her været avholdt ca. 6 foredrag, 3 av Trammæl og 3 av Kristian Aune. Som det sees saa er det smaat bevendt med opplysningsarbeide. Skal vi tænke at erobre kredsene, saa maa her mere gjøres angaaende opplysningsarbeidet. Med det lille medlemsantal vi har, magter vi ikke at faa foredragsholdere til at reise og holde foredrag. Lokalforbindelsen er saa daarlig, at det er en ren umulighet at planlægge en foredragsturné uten at anskaffe en motorbaat til turneen. Nogen partiavis har vi heller ikke. Vi har søkt samarbeide med Nordre Helgeland om at slaa os sammen og starte et partiorgan for begge kredser, men det opplyses at det er mange røster mot en slik plan.

Konrad Skogmo, formand.

Nordre Helgelands Kredsparti.

Kredspartiet har i aaret 1919 hat en væsentlig fremgang, idet 3 nye foreninger er blit tilmeldt, nemlig Mosjøens og Omegns Arbeidsmandsforening med 160 medlemmer, Øvre Svingdalens socialdemokratiske Arbeiderparti med 55 medlemmer samt Hemnesbergets Arbeiderforening med 18 medlemmer.

Kredspartiet bestaar nu av 21 foreninger med tilsammen 1327 medlemmer, derav 155 kvindelige.

5.—6. juli avholdtes kredspartimøte i forbindelse med arbeiderstevne i Mosjøen, hvor sekretær Trammæl og J. Medby var tilstede og holdt flere foredrag. Stevnet var meget vellykket og virket sterkt agitatorisk for kredsene i almindelighet og for Mosjøen og omegn i særdeleshet. Det som sinker og vanskeliggjør partiarbeidet mest, er at vi mangler kredsorgan, ti med de besværlige kommunikasjonsmidler og de lange avstande vil det bli en kostbar affære at opprettholde den for partiarbeidet nødvendige forbindelse.

John Halden, formand.

Vesteraulens Kredsparti.

Kredspartiet hadde i 1919 11 tilsluttede foreninger med 209 medlemmer, hvorav 45 kvinder. Aaret har været noksaa stille paa det politiske omraade. Foran kommunevalgene og forbudsavstemningen reiste hr. redaktionssekretær Vegheim gjennom kredsene og holdt flere foredrag. Forøvrig har partiet ikke set sig raad til at skaffe andre fremmede talere. I Sortland kommune gik vort parti tilbake ved kommunevalget, i Hassel derimot hadde vi god fremgang og fik 13 av 36 representanter. I de øvrige kommuner beholdt vi stillingen og vel saa det. Den faglige bevegelse begynder nu i vor kreds at faa fotfæste, baade blandt fiskerne og industriarbeiderne. Dette skulde jo love godt ogsaa for partiet. Man savner fremdeles noget organ for Lofoten og Vesteraalen, men arbeides der nu med saken.

Haakon Ramberg, formand.

Troms fylke.

4 kredspartier.

Trondenes Kredsparti.

Den 1. januar 1920 bestod Trondenes Kredsparti av 12 avdelinger med et samlet medlemstal av 500. Partiet har i aarets løp avholdt 3 styremøter og 4 kredsømøter, hertil kommer 1 stævne og 1 masseømøte, som partiet har arrangert. Paa disse møter er ialt behandlet 39 saker. Det lykkedes kredsstyret at faa oppløret en hel del misligheter som var begaaet av Venstres valgagenter under stortingsvalget høsten 1918. Det resulterte i at valget blev styrtet og misdæderne fik fra 200 til 500 kroners mulkt og en fik 30 dages fængsel. Vistnok tapte vi ved omvalget i 1919, men det skyldtes udelukkende slet fremømøte til valget. Folk var øiensynlig lei av de mange valg. Agitationen har i 1919 været mere omfattende end nogen gang før. Der er i aarets løp avholdt ca. 60 foredrag. Som talere har man benyttet Sigurd Simensen, Alfr. Skar, Naftali Nilsen og Simonsen-Sparboe. Men endnu har vi i kredsens avsidesliggende distrikter, hvor der saagodtsom ingen agitation har været. Økonomien har ikke tillatt os at drive agitationen i den utstrækning som har været nødvendig.

Naftali M. Nilsen, formand.

Fra byerne.

Aalesund arbeiderparti.

Ved aarets begyndelse var der et samlet medlemsantal av 681. I aarets løp er indmeldt følgende 2 foreninger: Elektriske Montørers Forening og Kaiarbeidernes Forening. Partiets samlede medlemsantal ved aarets utgang er 1025.

Styret har i aarets løp holdt 37 møter og behandlet 124 saker.

Der har været holdt 8 medlemsmøter, den 30. mars til behandling av den resolution i 8 punkter som blev vedtat paa distriktkonferansen i Kristiania med A. Alvestad som indleder. 4. april holdtes fortsat møte om samme sak, hvor det av Tranmæl paa ovennævnte konferanse fremsatte forslag vedtoges med 12 mot 10 stemmer. 23. mai holdtes møte til behandling av dagsorden til Det norske Arbeiderpartis landsmøte, samt valg av representanter til samme. Landsstyrets flertals- og mindretalsforslag (Lians dissens) optokes. For Lians dissens stemte 22, for landsstyrets forslag 13 stemmer. A. Alvestad og H. Roth Hansen valgtes som representanter til landsmøtet. 20. juni holdtes møte til referat fra landsmøtet. Repræsentanternes stilling paa landsmøtet til de forskjellige saker blev tildels noksaa skarpt kritisert av endel og forsvaret av andre, nogen votering blev ikke foretat. 15. august holdtes møte til behandling av forslag fra A. Alvestad om tilslutning til Det norske Arbeiderpartis oppositionsgruppe.

Partistyrets flertal indstillet paa forkastelse av det indsendte forslag og foreslog tilslutning til de paa landsmøtet vedtagne beslutninger.

Ved voteringen fik styrets forslag 34 st. og Alvestads forslag 26 st. Paa samme møte besluttedes at delta i omvalget paa stortingsmand med egen kandidat.

Tilslutningen til 1. maidemonstrationen var trods det mindre gode veir større end før, særlig til de voksnes tog, hvor kvinderne begynder mer at ta plads i rækkerne end før. I Ertresvaag talte for barnetoget og A. Alvestad talte for de voksnes tog, da den fra Kristiania lovede taler ikke kom. De med dagen forbundne arrangements bragte et overskud stort kr. 3021.28.

I paaskehelgen holdtes efter indbydelse av Aalesunds Arbeiderparti et kommunalmøte, hvor der møtte representanter fra Møre fylkes byer og landdistrikter. Det norske Arbeiderparti var repræsenteret ved Reinert Torgeirson. Møtet varte i 2 dage og der holdtes en række foredrag om forskjellige kommunalpolitiske saker. Det ene foredrag, lærer Kolsruds om skolespørsmålet, er senere utgit som brosjyre.

21. juli arrangerte partiet og samorganisationen i forbindelse med proteststreiken et friluftsmøte bak Aksla med Nils Gjerseth, Ludv. Hansen og Carl Øien som talere. I byen var omtrent alt arbeide stoppet og en masse mennesker hadde sat hinanden stevne paa møtepladsen og paa hørte foredragene.

Taler nr. 1 behandlet forholdet til Rusland, nr. 2 sosialiseringsspørsmålet og nr. 3 kravet om ny valgordning.

I fællesskap med Molde og Kristiansunds arbeiderpartier samt Romsdals og Nordmøres kredspartier holdtes et fylkesstevne paa Battenfjordeidet 13. juli. Stevnet var meget vellykket og deltagelsen var god undtagen for Aalesunds vedkommende.

Foredrag holdtes av Oksvik, Tranmæl, Forbord og Røe. Stevnet var det første i sit slags i Møre fylke.

Foran kommunevalget holdt lærer Per Kviberg og A. Alvestad hver sit foredrag, desuten et foredrag av Kviberg og barneforsorgen.

Efter landsmøtet i pinsen holdt desuten Kr. Aune et foredrag om situationen efter landsmøtet.

30. oktober holdtes valg paa forlikskommissær. Vårt parti besluttet at stille A. Alvestad, og resultatet blev at A. Alvestad valgtes med ca. 50 st. overvegt.

Der har ogsaa iaar været arbeidet endel med at samle midler til partiets bladfond. Den ifjor igangsatte utlodning er avsluttet med et pent overskud. Flere foreninger har ogsaa iaar samlet ind penger til fondet uten at man endnu har oversigt over beløpets størrelse.

Styret sendte ogsaa paa forsommeren ut en hel del innsamlingskort til bladfondet, som der ogsaa er indkommet endel paa, og i høst holdtes en markedsuke ogsaa til samme formaal, denne gav dog ikke noget overskud.

Styret har desuten lagt i underhandling med «Tidens Krav», Kristiansund, om opprettelse av en avdeling av bladet her i byen og fik ogsaa istand et forslag til ordning, men dette er blit endel forandret nu, saa styret ikke lenger kan anbefale det til vedtagelse.

Tiltrods for at der i dette aar har været saker oppe, om hvilke meningene har været svært delte, og hvor den enkelte kanskje i stridens hete har gjort skarpe utfald mot den anden kant, har man dog i det store og hele forstaat begrænsningens kunst, saa at linjen utad er ubrutt og samarbeidet indad ogsaa har været det bedste. Dette er det i første række som er aarsaken til at man har opnaadd de vundne resultater. Kan det fortsætte paa samme maate vil meget kunne utrettes.

Lars Hathbak, sekretær.

Bergens arbeiderparti.

tæller for tiden 6709 medlemmer fordelt paa 54 foreninger. En tilvekst i aarets løp paa 4 foreninger og ca. 700 medlemmer.

Agitationen har været viet al mulig opinerksomhet. Møter med foredrag om aktuelle spørsmåal er blit avholdt saa ofte det har latt sig gjøre.

1. mai blev vellykket, tiltrods for at regnet den hele dag faldt tætt og ustandselig. Det største og mest imponerende barnetog man har set nogen 1. mai skulde vel ogsaa være egnet til at kaste glans over dagen. Paa festpladsen talte journalist H. M. Olofson til barna, som gav indtryk av at befinde sig udmerket.

Demonstrationstoget talte ca. 60 faner og mærker, og antallet av demonstranter kan vel anslaaes til ca. 6—7000. Paa festpladsen, Klostret, talte redaktørerne Berg og Krogh fra hver sin talerstol. Stemningen var den hele tid udmerket.

Generalstreiken den 21. juli blev stort set effektiv og almindelig. Demonstrationstoget, som i fællesskap arrangertes av partiet og samorganisationen, maa ogsaa efter omstændighetene sies at være tilfredsstillende. Sommerferien og ruskeveiret foraarsaket selvfølgelig at tilslutningen blev mindre end ønskelig; men trods dette tællet dog toget ca. 4000 deltagere ved indkomsten til festpladsen, hvor professor Bull talte. En resolution i anledning dagen blev fremsat og vedtatt enstemmig.

I anledning 2-aarsdagen for den russiske og 1-aarsdagen for den tyske revolution avholdtes stort mindemøte søndag den 9. november med redaktør Krogh som foredragsholder. Møtet hadde stor tilslutning.

Kommunevalget iaar krævet meget og intenst arbeide. Med praktisk talt helt ny representantliste gik partiet denne gang til valg, idet mesteparten av de gamle representanter ikke ønsket at være med lenger paa grund av at partiet denne gang krævet av sine representanter at de skulde være villige til at bøie sig for beslutninger vedtatt i lovlige former av gruppen, representantskapet og den høieste myndighet, medlemsmøterne.

Borgerpartierne, deriblandt huseierne, som denne gang opererte med egen liste, satte alt ind paa at holde Arbeiderpartiet stangen. Men bolignøden grinet en i møte allevegne fortællende om borgerpartiernes evneløshet og ansvarløse politik; og bolignøden krævet løsning av husspørsmåalet. Fra partiets side blev der utfoldet en livlig agitation. Der holdtes 11 valg møter med forskjellige talere. Oprop, der belyste valgets betydning for arbeiderne, omdeltes til vælgerne, samtidig som husagitorerne til stadighet var i virksomhet for at samle nye stem-

mer. Resultatet blev dog at Høire, som ventet, kom ind som det sterkeste parti. Arbeiderpartiet fik 24 av bystyrets 76 repræsentanter mot tidligere 27, og mistet saaledes 3 pladser. Men set paa bakgrunn av at tilbakegangen for byernes vedkommende ved dette valg var et almindelig fænomen, saa maa det opnaade resultat sies at være tilfredsstillende.

Derimot blev skolestyrevalget, der paagik dagen efter, noget av en skuffelse. Høire opererte ved denne anledning med 2 lister, riksmaalslisten og de kristelige organisationers liste, og resultatet blev, at Høire kom ind som nr. 1 og med absolut flertal i skolestyret. Av skolestyrets 17 medlemmer fik Arbeiderpartiet 4 mot tidligere 8, en tilbakegang paa 4 medlemmer.

Av indhøstet erfaring undlot partiet denne gang at stille ordfører.

Av de spørsmåal partiet i aarets løp har arbeidet med skal skattespørsmålet, kommunal handelsvirksomhet, byens brændselsforsyning og boligspørsmålet nævnes i første række.

Angaaende skattespørsmålet blev der fra partiets side utarbeidet fuldt detaljert forslag til eftergivelse av skat for de lavere indtægtsklasser. Forslaget oversendtes de kommunale myndigheter, som imidlertid fandt at loven ikke hjemler adgang for kommuner at vedta forslag som omhandlede. Departementet, som fik sig saken forelagt, var av samme formening. Tiltrods for at man ikke kunde godta denne fortolkning av skatteloven, fandt man det bedst at indstille al videre aktion for spørsmålets gjennomførelse, da den skattefrie indtægtsgrænse ifølge lov for Bergens vedkommende blev forhøiet og sat til lovens maksimum 50 pct. Den kommunale handelsvirksomhet og brændselsforsyningen søkes nu fra partiets side bragt ind i faste permanente former. Der er nedsat komiteer for at utrede disse spørsmåal, og vore repræsentanter har allerede til de kommunale myndigheter indgit sine indstillinger.

Bolignøden er stor i Bergen. Og branden i 1916 gjorde stillingen endda værre. Fra vort partis side er gjort alt mulig for at avhjelpe nøden. I boligraadet har vore repræsentanter nedlagt et godt arbeide ved at paaskynde den kommunale byggevirksomhet, og i bystyret har gruppen til stadighet stillet krav om størst mulig bevilgning til opførelse av boliger og til nedskrivning av eiendommene, slik at leierne kan sitte med en husleie de magter at betale. Det at leierne skal betale leie efter sin økonomiske evne holder nu paa at bli et knæsat princip og er et meget stort fremskridt. Boligrattonering er for tiden et meget aktuelt spørsmåal her i byen. Og det skal bli vanskelig for de borgerlige partier at vri sig fra den, endskjønt de forsøker alle mulige slags utveie. Efter forslag fra vor gruppe vedtok formandskapet i slutten av aaret at søke foretræde for statsmyndighetene ved en deputation og der forelægge det nødvendige materiel til gjennomførelse av boligrattonering for Bergens vedkommende. Partifælle D. Vatne blev medlem av deputationen.

I formandskapsmøte den 27. februar 1920 bevilgedes efter forslag fra vore repræsentanter et beløp stort 50,000 kroner for innkjøp av mediciner til de nødlidende i Petrograd.

Der har i beretningsaaret været avholdt 25 partistyre møter, 5 repræsentantskapsmøter og 6 medlemsmøter, som nu er partiets høieste myndighet. Bystyregruppen har hat 17 og formandskapsgruppen 9 møter.

Der er vedtat nye love for partiet.

Paa den skandinaviske arbeiderkongres i Stockholm haåde partiet 4 repræsentanter.

I. B. Aase, formand.

Lars O. Aasen, sekretær.

Bodø arbeiderparti

Aaret 1919 har for partiet været et merkeaar. Fremgangen rent nummerisk har været stor, den økonomiske side er betydelig bedre, takket være en større forstaaelse blandt medlemmerne. Der har været liv og virksomhet, endskjønt mange ting selvsagt kunde været bedre.

Aarets 1. maidemonstration var den største som har været avholdt her i byen. Barna deltok for første gang i toget, og det viste sig at tilslutningen var over al forventning. Talen for dagen holdtes av sekretær Strøm, for barna talte overlærer Saugestad.

Den 21. juli, generalstreikdagen, var en succes for byen. Alt arbeide hvilte. Hurtigruterne maatte gaa forbi med lasten, der var ingen som vilde arbeide den dag, der var søndagsstilhet over byen. Kun bladet «Nordland» kunde se sig istand til at komme med et halvt nummer sent utpaa aftenen. Red. H. Langhelle holdt foredrag paa dagen for ganske stor tilslutning.

Ved bystyrevalget fik partiet 6 av 28 repræsentanter, det var en fremgang med en. Det viste sig at der manglet socialistisk forstaaelse. Endel av de organiserte benyttet de borgerliges liste eller saa sat de hjemme.

Partiet har i aaret som gik avholdt 3 generalforsamlinger, 6 partimøter, 3 styremøter og 5 repræsentantskapsmøter.

Partiet bestaar nu av 8 foreninger med et samlet medlemstal av 651, det er en fremgang i aaret som gik med 405.

Fr. A. Strøm, formand.

Fredrikstad arbeiderparti.

Fredrikstad Arbeiderparti har i aarets løp utfoldet megen foredragsvirksomhet. Av større møter om aktuelle spørsmaal kan bemerkes: Foredrag av adv. Meyer om «Socialistisk bedriftsordning», av Tranmæl om «Verdensrevolutionen», av red. Madsen om «Industrielt selvstyre» og av Puntervold om «Sovjet-Rusland». Desuten er der i møte arrangert av partiet nedsat en situasjonskomité for Fredrikstad og omegn i anledning situasjonskravene ifjor. Denne komité har utfoldet endel foredragsvirksomhet.

1. mai feiredes ifjor under en tilslutning som aldrig før. De væsentlige demonstrationsmerker var «En retfærdig valgordning», «Nye valg iaar» og «Avskaffelse av militærvæsenet».

I anledning verdensgeneralstreiken 21. juli 1919, som var helt effektiv for Fredrikstads vedkommende, arrangerte partiet et masse møte i Arbeiderforeningens valg med tale av Ousland. Møtet satte sterkt i forgrunden kravet om retfærdig valgordning og ophævelse av blokaden mot Rusland.

Partiet deltok i Det norske Arbeiderpartis landsmøte i pinsen med følgende repræsentanter: S. Rikheim, P. Moe-Johansen, Joh. A. Johansen og Arthur Olsen. Disse repræsentanter stod paa partioppositionens grundlag med støtte av Fredrikstad Arbeiderparti.

Av andre store konferanser har der været sendt repræsentanter til distriktsmøtet i Sarpsborg og leieboermøtet i Kristiania.

16. juli indkjøptes eiendommen Myhrvold paa Hvaler til feriehjem for partiet.

Desuten er der i Felkets Hus indredet en vakker kafé baseret paa søkning og som et samlingssted for partiets medlemmer.

Partiet deltok i forbudskampen ved utsendelse av en forbudsresolution.

Kommunevalgene viste desværre et daarlig resultat for partiets liste, dog stod Fredrikstad forholdsvis godt i forhold til de fleste andre av landets byer. Avholdspartiet optraadte med egen liste.

Arbeiderpartiet fik 17 repræsentanter mot før 20.

Ved skolestyrevalget blev av Arbeiderpartiets liste valgt 5 repræsentanter. Ved forlikskommissærsuppleantvalget seiret partiet.

Partiet er ved dette aars begyndelse gjenstand for en hel omorganisering, idet den faglige samorganisation er utskilt og partiet herefter kun kommer til at bestaa av indenbys medlemmer.

Et forslag fra partiet om fri middelskole fra 1920 er trods det spændte budget blit vedtat av bystyret. En anden av vore programposter, skat paa indbo og løssøre, er ogsaa gjennomført. Av andre saker i flugt med vort program er indløsning av elektricitetsverket. KonceSSIONENS 5 aars opsigelse er gjort gjældende fra ihøst og verket kan saaledes indløses fra 1924.

Fremme av boligsaken efter den linje som er opstykket av Staten med 20 pct. bidrag fra kommunens side, er ogsaa gjort gjældende for Fredrikstads vedkommende.

Det kan nævnes, at partiet har sendt ind forslag om kommunal alderdomspension, som antagelig blir behandlet iaar.

S. Rikheim, formand.

Arthur Olsen, sekretær

Hortens arbeiderparti.

I 1919 er holdt 30 styremøter, 1 generalforsamling, 8 medlemmøter og 3 fester samt 3 særlige foredragsmøter — foruten agitationen foran kommunevalget — samt et friluftstevne sammen med Borre Arbeiderparti. Talere har været: Ole O. Lian, Martin Tranmæl (2), Sverre Iversen (1. mai), Herm. Haugerud (17. mai), Henrik Berg (21. juli, A. Buen, Martha Tynæs, Edv. Bull, Ole Øisang, P. Trapness, Torgeir Vraa, K. J. Knudsen, Ole J. Bakke (3), tilsammen 16 foredrag, foruten møter eller fester med foredrag, arrangert av forskjellige partiforeninger.

Hortens Jern- og Metalarbeiderforening og Arbeiderpartiets Kvindeforening har i aarets løp feiret 10-aars jubilæum.

Ved direkte eller indirekte initiativ fra partiets side er dannet soldatforening, leieboerforening og Arbeiderpartiets Musikforening.

Partiet har i eventuelt byggeøiemed for partiet og «Daggry» kjøpt en eiendom, Langgt. 5.

Ved kommunevalget fik partiet 950 stemmer og 13 representanter (før 16). ved skolestyrevalget 870 stemmer og 3 representanter (av 9).

Ole J. Bakke, formand.

Kragerø arbeiderparti

Arbeiderpartiet har i det forløpne aar ført en kummerlig tilværelse. Hus-spørsmålet har indtil december forrige aar staat hindrende for utviklingen, saa partiet har praktisk talt ikke eksistert. Styret har forsøkt at holde partiet oppe, saa vi har da deltat i de forskjellige valg i byen. Partiet har holdt endel offentlige møter med foredrag, men nu haaber vi at faa litt fart i partiet, da hus-spørsmålet er bragt i havn. Ungdomslaget har besluttet at gaa ind i partiet.

Thor Kivle, viceformand.

Kristiansands arbeiderparti.

Der har i aarets løp været avholdt 30 almindelige styremøter, 7 representantskapsmøter, 4 medlemmøter, 3 møter sammen med samorganisationens styre og Sørlandets distrikt av Norges socialdemokratiske Ungdomsforbund i anledning et stevne i Mandal, 1 sammen med fælleskomiteen, samorganisationens og soldatforeningens styre, 1 sammen med avisens og samorganisationens styre i anledning oprettelse av en distriktssekretær stilling, amt en ekstraordinær generalforsamling.

1. mai feiredes iaar som de fleste andre aar med demonstrationstog om eftermiddagen til Egelunden, hvor talen for dagen holdtes av stortingsmand Christian Wollnick. Som vanlig var der føkefest i Turnhallen om kvelden.

I aar har der været avholdt 2 basarer.

Man har i sommer hat et stevne til Mandal hvor redaktør Berg holdt talen for dagen, likesom misikkorpsen og sangforeningen deltok i stevnet.

I aar har været avholdt forbudsavstemning hvor partiet besluttet at delta aktivt med forbudsforedrag og lignende agitation.

Likeledes har det været kommunevalg hvorved man agiterte efter bedste evne, likevel undgik man ikke her som andetsteds tap, idet vor gruppe reducirtes fra 16 til 14 representanter. I formandskapet har vi dog det samme antal som før.

Valg paa skolestyre har det ogsaa været. I aar foregik det for første gang paa samme maate som ved kommunevalget. Ogsaa der gik vi tilbake, idet kun en av vore representanter rak op, nemlig stortingsmand Chr. Wollnick.

I aar avholdtes sammen med Kristiansands faglige Samorganisation en distriktskonferanse, hvor der møtte representanter fra byen og fra landdistrikterne. Sekretær Martin Tranmæl var tilstede og holdt foredrag.

Et fælles medlemsmøte er avholdt av partiet og samorganisationen til valg av en representant til leieboerlandsmøtet i Kristiania. Som representant valgtes Gunnar Berntsen. Styret har hat under drøftelse spørsmålet om dannelse av en husleierforening.

Ved valg paa tilsynsvalg ved folkeskolerne seiret Arbeiderpartiet ved 3 av byens 4 skoler.

I aarets valgkampe har der været avholdt foredrag av pastor Herman Haugerud, redaktør Antonsen-Nøkleby, boligchef Magnus Karlsen, sekretær Randolf Arnesen, snekkermester Olav Brunvand m. fl., likesom ellers i aaret er avholdt agitationsforedrag bl. a. av sekretær Martin Tranmæl og professor Edv. Bull.

Der er i aarets løp indmeldt to nye foreninger, nemlig Krydsfinérfabrikkens Arbeiderforening og Kjører- og Lagerarbeiderforeningen.

Det samlede medlemstal er ved aarets utløp ca. 1000.

Olav Hovland, sekretær. . . .

Larvik arbeiderparti.

Partiet maa sies i det forløpne aar at ha arbeidet godt. Ved aarsskiftet tæller vi 18 foreninger med et samlet medlemsantal av 1199. I aarets løp har 2 foreninger meldt sig ind i partiet, nemlig den Typografiske Forening og Socialistforeningen; men saa er Malernes Forening og Murarbeiderne Forening utmeldt. 1. mai var i aar meget vellykket med et stort barnetog om formiddagen med tale av Oskar Andersen. I demonstrationen om eftermiddagen deltok ca. 4000 mennesker. Generalstreiken 21. juli forløp rolig. Alle industrielle bedrifter stod stille og de fleste butikker var stengt fra middag. Om eftermiddagen var man samlet i Bøkeskogen, hvor red. Andr. Hanssen holdt et greit foredrag over demonstrationsdagens hensigt og betydning. Tilslut vedtoges enstemmig en resolution som blev indsendt til Regjeringen. Ved kommunevalget gik vort parti frem med 3 representanter, saa vi nu har 23 av 52 i bystyret. Vort parti har ordføeren. Ved skolestyrevalget fik vi 3 av 8 representanter, og ved tilsynsvalget blev ogsaa vore representanter valgt. I november avholdtes marked, der bragte partiet god økonomisk støtte.

Johanne Flogelandt, sekretær.

Lillehammer arbeiderparti.

Ved aarets begyndelse hadde partiet 518 medlemmer i 13 foreninger. Nu tæller partiet 689 medlemmer i 15 foreninger.

I aarets løp er avholdt 4 offentlige foredrag indenbys for ca. 2300 tilhørere, desuten har partiet avholdt 6 foredrag utenbys for ca. 700 tilhørere.

Partiet har i forbindelse med Søndre og Nordre Gudbrandsdalens kreds-partier startet sit eget organ «Gudbrandsdalens Socialdemokrat» med O. Rossow som redaktør.

Den nødvendige kapital for bladets drift er skaffet tilveie ved frivillig andelstegning og en tvungen ekstrakontingent av 10 øre pr. uke pr. medlem, som indkræves indtil avisens økonomi er sikret.

Bladet trykkes nu i et oplag av 2500 eksemplarer.

Ved kommunevalget deltok partiet og samlet 552 stemmer og fik 9 representanter av bystyrets 28. Partiet gik tilbake med 1 representant. Ved kommunevalget 1916 samlet partiet 557 stemmer, tilbakegang 5 stemmer. Ved skolestyrevalget fik partiet 1 representant av 6.

Julius Pettersen, formand.

Molde arbeiderparti.

Partiets medlemsantal var ved aarets utgang 285, fordelt paa 7 fagforeninger og 1 politisk forening. I aarets løp har været holdt 9 styremøter og 13 medlemsmøter. 1. mai demonstrationen maa efter de ugunstige forhold som komiteen arbeidet under sies at være vellykket. Talen holdtes av ingeniør Skrødder Nilsen. Partiet har deltatt i et kommunalmøte, som holdtes i Aalesund i paasken av Aalesunds Arbeiderparti, Kristiansunds Arbeiderparti og Romsdals socialdemokratiske Kredsparti, likeledes har partiet deltatt i to stævner, et paa Battenfjordseidet, hvor taler blev holdt av Martin Tranmæl m. fl., og et paa Ørskogfjeldet, hvor taler blev holdt av Oksvik m. fl. Partiet hadde representanter i

fællesutvalgets forbudskomiteé. I slutten av oktober maaned aapnet partiet for egen drift kafé i Folkets Hus, som viser forholdsvis gode resultater.

Vi er nu kommet til enighet om, at Molde Arbeiderparti skal overta Folkets Hus med forkjøpsret for kredspartiet, saa ledes at Molde Arbeiderparti overtar kreds partiets gjæld paa huset, kr. 16,000.00, samt utbetaler kreds partiet kontant kr. 25,000.00. I aarets løp har været avholdt en basar til indtægt for valg arbeidet m. m. Nettoindtægt kr. 1800.00. Partiet deltok ivrig i sidste bystyrevalg, saaledes utgav partiet to nummer valgavis, likeledes har det lagt stort arbeide i husagitationen, som viste sig at være meget heldig. I det heletat var det gjort alt mulig og resultatet var udmerket, idet partiet fik 7 repræsentanter i bystyret mot sidst 3. I det heletat staar arbeiderbevægelsen i Molde for øieblikket forholdsvis bra.

A. G. Kvendseth, formand.

Moss arbeiderparti.

Der har i aarets løp været avholdt 1 ordinær og 2 ekstraordinære generalforsamlinger, 11 hovedstyre- og 25 partistyre møter, likesom partiet har arrangert 12 foredrag av inden- og utenbys foredragsholdere.

Paa generalforsamlingen i februar ifjor blev der nedsat en situasjonskomiteé, som har behandlet forskjellige saker, hvoriblandt dannelse av soldatforening. Dette har nu resultert i, at der er nedsat et antimilitært utvalg, som skal arbeide videre med saken.

Der blev i aar sendt henstilling til samtlige foreninger om at holde hel fridag 1. mai, hvilket blev besluttet i de fleste foreninger.

Der er i aar dannet en faglig samorganisation, hvortil samtlige foreninger paa 2 nær har tilsluttet sig.

Paa den ekstraordinære generalforsamling til behandling av landsmøtets dagsorden, blev der vedtat et forslag om at partiet slutter sig til landsstyrets flertalsindstilling i taktikspørsmålet med 39 mot 32 stemmer.

Der har været avholdt en utlodning, som indbragte kr. 1214.50 i partikassen.

Kommunevalget har optat en stor del av partiets arbeide. Der blev valgt en agitasjonskomiteé med Søren Olsen som formand og det maa sies at denne komiteé utførte et godt arbeide, til trods for at partiet gik tilbake i repræsentantantal fra 20 til 16.

Ved skolestyrevalget som iaar for første gang foregik ved direkte valg, gik de borgerlige partier sammen paa liste; vort parti fik 2 og de borgerlige 3 repræsentanter.

Partistyret har i flere møter behandlet spørsmålet om partiets overtagelse av «Moss Socialdemokrat», og man er kommet til det resultat at der skal søkes samarbeide med Rygge og Jeløy arbeiderpartier om overtagelsen.

Medlemsantallet er i aarets løp øket fra 592 til 746 en forøkelse av 148 medlemmer.

3 nye foreninger har iaar meldt sig ind i partiet, nemlig Moss og Omegns Arbeidsmandsforening, Barbersvendenes forening og Kjører- og Chaufføreforeningen.

Paa den ekstraordinære generalforsamling ihøst fik huskomiteen fuldmagt til at opta et laan til indredning av 3. etage i Folkets Hus, dette arbeide er nu paa det nærmeste færdig.

Der er avholdt et distriktsmøte i Sarpsborg, hvor partiet var repræsentert ved Søren Olsen og Andreas Nilsen.

E. Magnussen, sekretær.

Narvik arbeiderparti.

Antallet av foreninger som staar tilsluttet partiet er det samme som ifjor, nemlig 11.

I beretningsaaret har været avholdt ialt 45 møter fordelt saaledes: Partistyre møter 17, partistyret og repræsentantskapet 10, Partistyret, repræsentantskapet og bystyregruppen 6, partistyret og samorganisationens styre 1, Fællesmøter 5, aarsmøter 1 og andre møter 5.

Blandt de mange saker, som har været behandlet er spesielt en sak av overordentlig stor betydning, nemlig lotterisaken som til dato er uavgjort.

Lotterikomiteen som bestaar av Hans Kisen, Birger Benjaminsen og under tegnede, arbeider videre med saken og som til en viss grad vil bli tilendebragt i indeværende aar. Som bekjent har man gaaende en landsutlodning, og hvad resultat denne vil bringe er paa nuværende stadium umulig at uttale sig om. Paa resultatet av denne utlodning staar og falder Folkets Hus spørsmålet.

Komiteen har desuten igangsat en frivillig landsindsamling i form av bidrag fra partiforeningerne til Folkets Hus; men dette foretagende har bragt et forbausende negativt resultat, ihvertfald indenbys.

Komiteen har ogsaa ifølge bemyndigelse søkt Landsorganisationen om laan av Folkets Hus fondet, som er indvilget med 5000 kroner.

Forhandlingerne som har været ført med metodistmenigheten om kjøp av Metodistkirken er strandet paa grund av at salget er blitt indstillet. Husspørsmålet er saaledes fremdeles en hemske paa partiets utvikling.

1. mai feiredes i aar som tidligere aar med demonstrationer og fester. Barnetog med fest paa formiddagen med tale av pastor Steensen. Demonstrationstoget paa eftermiddagen for voksne avsluttedes med tale for dagen av J. Karlgreen. Om aftenen var arrangert folkefest paa Statens lokomotivstald, hvor var samlet henimot 1000 mennesker. Festtalen holdtes av A. Førde. Overskuddet av 1. mai festlighetene, ca. 900.00 kroner, bevilgedes til avskrivning paa «Fremover's» ekstraordinære budjet.

Kommunevalget blev ogsaa denne gang en seier for Arbeiderpartiet, idet vi holdt stillingen som før med 15 av bystyrets 28 repræsentanter. Som ordfører er gjenvalgt vor partifælle Jul. B. Olsen og som viceordfører pastor Skjeseth.

Agitationskomiteens formand var Martin Jensen, som fortjener sammen med de øvrige i komiteen al ære og tak for sit arbeide.

Foredragsholdere var under valgkampen følgende: Jul. B. Olsen, fru Jeanethe Olsen, Bjørkmand og A. Førde. Foreningerne har ogsaa under dette valg ydet sin økonomiske støtte i form av pengebidrag.

Partibladet «Fremover» utkommer fra midten av november 1919 3 gange ukentlig. Bladets økonomiske stilling har været ganske tilfredsstillende, til trods for de stadig stigende utgifter. Forretningen har saa at si ved egen hjælp opnaad at skaffe balance i regnskapet. Nuværende redaktør Aksel Olsen, forretningsfører Hans Fjelde og faktor Bjørgum.

Med hensyn til bladets utbredelse staar meget tilbake at ønske. Opgaven maa være at faa «Fremover» mere utbredt i distriktet, i Ofoten og Tysfjord. Man har i den retning ogsaa gjort et forsøk og man agter at fortsætte paa den bane.

Partiet har endel midler som skal anvendes til politisk og faglig agitation ute i distriktet og samtidig er det meningen at virke for bladets utbredelse. Av disse midler har Narvik faglige Samorganisation bevilget 200.00 kroner, som for endel er benyttet i Ballangen og Bogen.

O. A. Glasø, formand.

Porsgrunds arbeiderparti.

Medlemsantallet var ved aarets begyndelse 183, 3 foreninger. Ved aarets slut 211 medlemmer, 4 foreninger, idet Øvre Eidagner Arbeiderparti er indmeldt.

Porsgrund har paa grund av den foretatte byutvidelse intet kommunevalg hat i 1919, idet dette efter flere gjenvordigheter er blitt utsat til høsten 1920. Det samme gjælder ogsaa skolestyrevalget. Paa trods av at partiet ikke har været optat med valg, har det efter omstændighetene arbeidet bra og gaar jevnt fremover. I aaret er avholdt 17 medlemsmøter.

1. mai demonstrationen maa betegnes som meget vellykket. I demonstrationen deltok ca. 700. Stortingsmand Bentzens tale blev paahørt av ca. 2000 tilhørere. Et vellykket barnetog blev ogsaa arrangert.

21. juli demonstrationen arrangeres i samarbeide med den faglige samorganisation med pastor Haugerud som taler. Dagen blev vellykket.

Paa Det norske Arbeiderpartis ekstraordinære landsmøte var partiet repræsentert ved Arthur Andersen.

Ved forlikelseskommissærvalget opstillet partiet egne kandidater. Resultatet blev en sørgelig fjasko for partiet.

Partiet tok del i forbudskampen. Etpar foredrag blev avholdt, som var godt besøkt.

I anledning av at en partifælle blev idømt 120 dages fængsel for militærnegtelse, arrangertes et godt besøkt protestmøte med Eivind Reiersen som taler. En komité har siden arbeidet med saken.

Desuten er avholdt etpar andre offentlige foredrag, som dog kunde været bedre besøkt.

Partiet har ogsaa i det forløpne aar støttet sin presse økonomisk og arbeidet for dets utbredelse.

Ved leieboernes landsmøte var partiet repræsenteret ved Jonas Bjaaland.

Kommunegruppen har ikke hat nogen større saker av prinsipiell art til behandling.

Den finansielle stilling er betydelig bedret, idet et marked er avholdt som indbragte en netto av ca. 1300.00 kroner.

Aaret avsluttedes med partiets traditionelle nytaarsfest, som dennegang blev særlig vellykket.

Vi har det haab at partiet nu efter den foretatte byutvidelse stadig vil gaa frem, og da det ogsaa blandt grænseboerne er mange interesserte folk, vil det nok nu bli liv og fart i arbeidet — mere end nogensinde.

Vi spaar et arbeidsrikt aar 1920.

Andreas Kjellevold, formand.

Anders Haug, sekretær.

Sarpsborg arbeiderparti.

Partiet har i det forløpne aar øket sit medlemstal med over 200. Ved aarets begyndelse var medlemstallet 966 mandlige og 60 kvindelige i 23 foreninger og ved aarets slut var det øket til 1220 mandlige og 65 kvindelige medlemmer fordelt paa 24 foreninger. En ny forening er indmeldt og ingen utmeldt.

Ved kommunevalget fik partiet 27 repræsentanter av 52, mot 28 i forrige periode. Der blev ikke avholdt noget valgforedrag, men valgarbeidet med rodemandskap og husagitation blev drevet intens.

Partiet deltok ogsaa i den avholdte forbudsavstemning med foredrag av red. P. Moe Johansen og Kr. Aune, samt ved oprop til medlemmerne.

Ved skolestyrevalget fik partiet 7 av 15. Nogen speciel agitation ved dette valg blev ikke drevet.

1. mai feiredes med god tilslutning. Talen holdtes av pastor Haugerud.

Proteststreiken som arrangertes 21. juli i fællesskap med Sarpsborg og omegns samorganisation blev helt effektiv, idet alle bedrifter stod. Der arrangertes et friluftsmøte hvor Oscar Torp holdt foredrag under stor tilslutning.

Ellers er der i aaret holdt foredrag av Alfred Madsen om «Industrielt selvstyre», Arvid G. Hansen: «Den russiske revolution», Haavard Langseth: «Socialiseringsproblemet», og desuten er her paa initiativ av partiet avholdt en distriktskonferanse for Østfold, hvor distriktets fleste foreninger var repræsenteret.

OgSaa i indeværende budgetaar har kommunen bevilget til avhjælp av dyrtiden, idet der er avsat 100.000 kroner. Dette benyttes til brændselsrabat og til bidrag til fabrikmelken. Der er i perioden bevilget 50.000 kroner til det kooperative byggeselskap og 50.000 kroner som tilskudd til enkeltpersoner til avhjælp av bolignøden, under betryggende garanti mot spekulation. Desuten er besluttet at overlate 3 av kommunens huse til statsbanerne som funktionærboliger. Kjøpesummen kr. 160.000.00 overlotes til det kooperative byggeselskap, da man derved vil skaffe mest husrum. Boligformidling er besluttet indført. Alderdomspensionen er nu færdigutredet og vil bli indført fra nytaar 1920.

Partiet har ordfører- og viceordførerstillingen, som beklædes av Karl B. Olafsen og Joh. L. Andersen. Byens stortingsmand er borgermester Ludv. Enge og varamand Ant. Andersen, som begge er valgt av vort parti.

Oscar Torp, formand.

Nils Gjerseth, sekretær.

Skiens arbeiderparti.

Partiet bestaar for tiden av 7 foreninger med et samlet medlemsantal av 360.

1. maidemonstrationen var en av de mest fyldige som hitindtil har været i Skien. Henvend 5000 tilhørere. Red. Bakke, Horten, talte.

Kommunevalget foregik her som over alt i kong alkohols tegn. Dette var vel ogsaa grunden til at vi gik et par repræsentanter tilbage. Forøvrig har baade den gamle og den nye gruppe av Arbeiderpartiet vist at gjøre sig gjældende. Vi kan i denne forbindelse peke paa at de gik til demonstration i bystyret ved at alle forlot salen som protest mot den maate som ordføreren ledet møtet paa og den stilling som de borgerlige repræsentanter i det hele tat tok til elektricitetstreiken.

Husleienævnden har været i stadig virksomhet og har været til stor hjælp for de eiendomsløse.

For skolestyrevalget blev det fra partiets side drevet en ihærdig agitation, men vælgerne var valgleie og overlot til høre at ta ledelsen i folkeskolen.

Til gjengjæld for det daarlige resultat i skolestyret besatte vi samtlige pladser i skoletilsynet.

Forøvrig maa det sies at partiet i 1919 har hat et godt aar. Der er nedsat en række forskjellige komiteer til utredning av flere vigtige spørsmal, derav kan nævnes. En huskomité som i fællesskap med Skiens faglige Samorganisation arbeider for anskaffelse av et nyt Folkets Hus, da det vi har forlængst er sprængt, en komité arbeider for oprettelse av en tobak-, bok- og papirhandel hersteds, lekeledes kan nævnes at der er nedsat en kooperativ komité til utredning og undersøkelse av muligheten for igjen at oprette en kooperativ handel i Skien, da efterat den kommunale handel er nedlagt er forbrukerne ganske prisgit den private kjøbmand.

Agitationen er som følge av de mange valg vi har hat i 1919 mest gaat ut paa at gi massen forstaaelsen av dens pligt og ret som proletarer i et kapitalistisk samfund, men i denne forbindelse maa nævnes at det er avholdt en række forelæsningskvelder, som utvilsomt har sat merker efter sig.

Edv. Arnesen, formand. Erling Kristiansen, sekretær.

Tromsø arbeiderparti.

Partiet bestaar for tiden av 8 foreninger med et samlet medlemsantal av 458. Der er i aaret avholdt 1 generalforsamling, 5 partimøter og 18 styremøter.

1. mai feiredes paa vanlig maate med demonstration, der avsluttedes med tale for dagen av sekretær Simensen, om aftenen fest.

Partiet var representert paa landsmøtet av fru Jønson og Erik Vangberg.

Partiet deltok i forbudskampen med offentlig foredrag.

Partiet deltok i kommunevalget med ftre drag av P. Kaasmoli, H. Pedersen og Erik Vang. Partiet fik 9 av 44 ind i kommunestyret. Deltok ogsaa i skolestyrevalget, hvor partiet fik 1 av 9 medlemmer.

Partiets organ «Nordlys» utkom 3 ganger ukentlig. Fra slutten av mars 1920 som dagblad. Oplag 2500.

Olav Olsen, sekretær.

Trondhjems arbeiderparti.

Partiets medlemsantal i 1919 utgjør gjennemsnitlig 4770 mænd og 1108 kvinder, tilsammen 5878, som fordeler sig paa 62 foreninger. Ved utgangen av 1918 var det samlede medlemstal 5088. Stigningen i 1919 utgjør saaledes 790 plus Postbudenes sociald. Forening.

Den 18. juli avholdtes partimøte, hvor der avgaves referat fra partiets landsmøte i Kristiania. Partimøtet gav sin enstemmige tilslutning til landsmøtets beslutninger.

Den 20. november holdtes likeledes et partimøte, hvor der avgaves referat fra leieboerlandsmøtet i Kristiania og fra Stockholmskongressen. Møtet gav sin fulde tilslutning til partiets stilling til den 3. Internationale.

Møtet gav ogsaa sin tilslutning til ikke at delta i Kjøbenhavnkongressen, da man fandt at adgangen var allerede stængt for samarbeide om en fælles skandinavisk arbeiderkongres, bygget paa de grundlag som en socialistisk kongres maa forudsættes at være bygget paa.

1. mai var meget vellykket. 8 timers dagen var allerede sikret da, og feststemningen bar som følge derav bud om at 1. maidemonstrationerne i aarens løp ikke har været forgjæves. Baretøget talte ca. 3000 deltagere. Stud. real. B. Ribsskog talte for barna. De voksnes tog talte paa Illevolden ca. 10,000 deltagere. Red. Madsen holdt talen før dagen.

Den nedsatte 9-mandskomité av partiet, samorganisationen og arbeiderraadet holdt møte den 7. juli og besluttet — overensstemmende med beslutninger i tidligere møter angaaende samme spørsmål — at befølge det oprop som var utsendt fra centralstyret og Landsorganisationen om arbeidsstans den 21. juli som protest mot de kapitalistiske regjeringers kamp mot sovjetstyrerne i Russland og Ungarn.

Arbeidsstansen blev ganske effektiv.

Arbeidernes ordensvern fungerte som politi, da disse ogsaa tok arbeidshvile. Arbeidsstansen virket som et rødt klæde paa borgerpartierne, og de søker nu at straffe opvigerne. Resultatet vil foreligge senere.

Arbeidernes fælleskomité proklamerte ogsaa arbeidsstans den 23. oktober i anledning militærnegteren Martia Bergs fængsling. Berg optok paany sultestreiken i fængslet og man agtet at tvinge myndighetene til at slippe ham fri.

Imidlertid kom der melding om at Berg hadde tat næring til sig, og arbeidsstansen blev som følge derav indstillet.

Partiet tok ogsaa aktiv del i forbudsavstemningen, og det viste sig at dette arbeide bragte gode frugter.

Den norske nation har uttalt sin dom over rusdrikken.

Aarets kommunevalg bragte iaar et meget daarlig resultat. Men det rammet ikke bare Trondhjems Arbeiderparti.

Vi tapte iaar 10 pladser i bystyret. Men dermed er ikke alle Harald-sønnerne døde. Man møtes paa næste korsvei.

Valgarbeidet begyndte med et foredrag av O. K. Ribsskog. Endvidere foredrag av P. Kviberg fra Kristiania, docent Edgar Scheldrop, red. Madsen, overl. I. Skjaanes, lærer O. Thun og red. sekretær O. T. Vegheim fra Trondhem. Disse møter var arrangert av partistyret, valgkomiteen og kredsstyrene.

Partiet opnaadde ikke store resultater ved skolestyrevalget. Vort parti fik 4 repræsentanter, de konservative 6, de frisindede 1 og venstre 1. Vort parti fik desuten 1 medlem valgt av formandskapet ind i skolestyret.

Nogen nye kommunale bedrifter er ikke oprettet i det sidste aar og ifølge vor stilling i formandskap og bystyre er det vel liten utsigt til at faa oprettet nogen nu. I heldigste fald maa man søke at befæste dem som er oprettet.

Leieboerforeningen arbeider nu med spørsmålet om ekspropriation av ledige leiligheter, men det møter selvfølgelig motstand. Spørsmålet om «aktion» har ogsaa været drøftet i organisationen. Dyrtidsbidrag til melk og brændsel er ydet i 1919.

Boligformidlingen har utført et meget stort arbeide, idet den har skaffet hus til mange husvilde familier, men en følelig mangel er tilstede endnu.

Den igangsatte boligbyggevirksomhet fortsætter, men paa grund av pengesvanskeligheter er det ikke mulig for øieblikket at faa gjennomført nye bevilgninger.

Hvad denne 3-aarsperiode vil bringe partiet som saadan av fordele eller nederlag kan ikke forutsies idag, men der er tegn som tyder paa, at de borgerlige partier er forsigtige.

G. Eliassen.

Tønsberg arbeiderparti.

Partiet består av 24 foreninger med et samlet medlemsantal av 1398 — en økning fra forrige aar av 181 medlemmer.

Den største interesse har selvfølgelig iaar koncentrert sig om kommunevalget. Forholdene laa saaledes an, at der var al sandsynlighet for tilbakegang. Dette skyldes i første række vor fremgang under dyrtidssituationen ved forrige

valg og Høires utprægede «glidepolitik». Men ved valget opnaade Arbeiderpartiet at faa sat ind det samme antal repræsentanter som sidst, nemlig 16 (av 44). Ved skolestyrevalget, som foregik samme dag, fik vort parti 4 (av 9) repræsentanter.

Ved behandlingen av dagsordenen for det ekstraordinære landsmøte i pinsen blev landsstyrets forslag til taktikkuttalelse vedtatt med 74 mot 24 stemmer. Efter denne avgjørelse blev der git mindretallet anledning til en protokolltilførsel, som indeholdt mindretallets reservationer. — I likhet med andre steder er der ogsaa her dannet en oppositionsgruppe med Ant. Jenssen som formand. — En aktieindbydelse fra A/S Socialdemokratisk Oppositionsblad er av partistyret enstemmig henlagt.

1. mai blev iaar en vellykket dag. For første gang var barna fri skolen og deltok i eget barnetog. Kommunens flag var heist. For barna talte Thv. B. Olsen og ved demonstrationen om eftermiddagen Johan Jacobsen.

Generalstreiken 21. juli var her i byen meget effektiv; men de planlagte arrangementer blev mindre heldige paa grund av regnveiret. Om eftermiddagen blev der holdt demonstrationsmøte i Stenmolen med foredrag av Elias Volan.

Ved forbudsavstemningen arrangerte partiet møte med Martin Tranmæl som taler. — I anledning toaarsdagen for den russiske revolution blev der avholdt et mindemøte med foredrag av Olav Scheffo. — Av andre foredrags- og diskussionsmøter kan nævnes: Otto Luihn: «Avholdssak og klassekamp», Ole Øisang: «Bolschevismen», Thv. B. Olsen og Ole Øisang: «Socialismens grundlag», Johan Øydegard: «Samfundets forvaltning».

Partiet — i fællesskap med samorganisationen — var repræsentert paa den skandinaviske arbeiderkongres i Stockholm og sendte 3 repræsentanter til leieboerlårsmøtet i Kristiania. — Indbydelsen til deltagelse i Kjøbenhavnerkongressen blev enstemmig henlagt.

Av den største betydning for vort parti er det, at «Vestfold Arbeiderblad», som iaar kunde feire sit 10-aarsjubelæum, har faat etablert sig med eget trykkeri og utkommer nu i flersidig moderne format. Bladet, som har sine lokaler og kontorer i det nye Folkets Hus, er nu fylkets største arbeideravis.

I aarets løp er der — efter foredrag av redaktør Ole Øisang — stiftet to partiforeninger i landdistrikterne — en paa Nøterø og en paa Sem. For første gang gik Arbeiderpartiet til valg paa egen liste i Sem og Slagen — og fik valgt 4 repræsentanter. Paa Nøterø, hvor partiet tidligere i en periode har hat etpar repræsentanter, blev der indvalgt 3 av vore mænd. Og i Stokke, hvor partiet for første gang gik til valg paa egen liste, fik vi 1 repræsentant. — For at orientere disse nyvalgte repræsentanter blev der straks over nytaar holdt et kommunalt distriktsmøte, hvori deltok de valgte repræsentanter med varamænd fra de ovenfor nævnte steder samt fra Tønsberg. Foredrag blev holdt av Ant. Jenssen og H. C. Smitt. Møtet var godt besøkt og vil sikkert faa stor betydning for vort partis arbeide i kommunerne.

Vor bystyregruppe har i sidste aar fortsatt sit arbeide med boligsakens løsning. Efter partiets forslag har bystyret besluttet at fortsætte bygningen av beboelseshus, som skal overtages av Tønsberg kooperative Boligselskap. Beslutningen gik ut paa bygning av ca. 50 leiligheter. For at faa en rimelig husleie i disse gaarde maa kommunen nedskrive byggeomkostningerne med ganske store beløp. Kommunen utfører alle sine arbeider ved egen byggeleder.

Ved budgetbehandlingen i bystyret blev der efter forslag av vor gruppe avsatt 120,000 kroner til dyrtidsforanstaltninger. Magistraten hadde ikke fundet plads til noget beløp til dette formaal, og fra formandskapet forelaa der heller ikke noget forslag.

Johan Øydegard, formand.

Kommunevalgene 1919.

Landdistrikterne.

Kommunens navn	Repræsen- tanter ialt	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder	
		1913	1916	1919		
<i>Østfold fylke:</i>						
Trøgstad	16	—	—	2	—	
Askim	20	4	5	6	—	
Spydeberg	28	—	—	1	—	
Skiptvedt	20	—	3	4	—	
Eidsberg	32	2	7	4	—	
Rødenes	16	2	4	3	—	
Eidsberg kredsparti						
Aremark	16	—	—	3	—	
Ømark	16	4	5	7	—	
Id	32	8	11	8	—	
Berg	28	3	5	9	—	
Hvaler	20	1	1	1	—	
Id og Marker kredsparti						
Rakkestad	36	5	8	4	—	
Skjeberg	36	13	16	17	—	
Varteig	—	—	2	—	—	
Tune	24	12	12	12	—	
Rolvsåy	16	7	9	6	—	
Degerud	16	—	—	2	—	
Tune kredsparti						
Borge	28	9	16	13	—	
Torsnes	16	7	7	6	—	
Glemmen	28	13	16	14	—	
Kraakerøy	16	6	9	7	—	
Glemmen kredsparti						
Onsøy	24	3	10	7	—	
Rygge	20	3	5	5	—	
Jeløy	16	9	10	9	—	
Vaaler	20	—	—	2	—	
Hobøl	20	2	4	5	—	
Rygge kredsparti						
		560	113	165	157	—
<i>Akershus fylke:</i>						
Vestby	24	—	—	4	—	
Aas	28	7	6	9	—	
Nesodden	16	5	6	8	—	
Oppegaard	24	—	10	12	—	
Bærum	40	12	12	14	—	
Asker	24	9	9	6	1	
Frogn	16	—	—	3	—	
Aker	48	20	22	16	—	
		220	53	65	72	1
Transport						

Kommunens navn		Repræsen- tanter ialt	Arbeiderpartiets Repræsentanter			Derav kvinder
			1913	1916	1919	
	Transport	220	53	65	72	1
Kraakstad	Nedre Romerikes kredsparti	32	1	3	2	—
Urskog		20	12	12	10	—
Høland		40	11	15	10	—
Setskogen		12	3	2	1	—
Enebak		24	1	12	9	—
Fet		24	14	14	12	—
Sørum		24	5	4	2	—
Blaker		16	—	—	6	—
Skedsmo	Mellem-Romerikes kredsparti	24	13	12	11	—
Lillestrøm		28	19	19	17	—
Nittedal		20	8	8	7	—
Lørenskog		12	4	4	7	—
Ullensaker		44	13	16	12	—
Nannestad		36	4	5	7	—
Eidsvold	Øvre Romerikes kredsparti	48	13	20	18	—
Hurdal		24	6	6	5	—
Nes		40	—	5	12	—
		688	180	222	220	1
	<i>Hedmark tylke:</i>					
Ringsaker	N. Hedemarken kredsparti	48	5	12	11	—
Nes		24	4	5	6	—
Furnes		20	1	6	4	—
Vang	S. Hedemarken kredsparti	28	14	14	13	—
Løiten		24	7	9	11	—
Romedal		20	8	11	9	—
Stange		28	7	12	12	—
Sør-Odal	Eidsskog, Vinger og Odals kredsparti	32	7	19	19	—
Nord-Odal		20	4	10	10	—
Vinger		24	8	11	13	—
Eidskog		28	—	9	13	—
Brandval	Solør kredsparti	16	8	10	9	—
Grue		24	11	12	13	—
Hoff		16	7	9	8	—
Aasnes		28	17	19	17	—
Vaalder		16	9	9	6	—
Elverum	S. Østerdalens kredsparti	32	10	16	14	—
Trysil		24	3	8	11	—
Aamot		20	—	6	9	—
Stor Elvdal		20	4	9	11	—
	Transport	492	134	216	219	—

Kommunens navn	Repræsen- tantal	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder	
		1913	1916	1919		
Transport	492	134	216	219	—	
Ytre Rendal	16	4	8	8	—	
Øvre Rendal	16	2	5	5	—	
Alvdal	12	2	4	3	—	
Foldal	12	3	4	3	—	
Tynset	16	2	2	2	—	
Tolgen	32	—	8	3	—	
Kvikne	12	2	2	3	—	
Engerdal	12	—	—	1	—	
	620	149	249	247	—	
<i>Oplands fylke:</i>						
Dovre	16	—	—	4	—	
Lesja	16	—	—	1	—	
Vaagna	20	—	—	5	—	
Sell	16	—	1	4	—	
Nordre Fron	24	—	2	3	—	
Søndre Fron	12	—	—	4	—	
Ringebu	28	—	—	5	—	
Øier	12	—	—	1	—	
Vestre Gausdal	20	—	—	1	—	
Faaberg	24	—	—	1	—	
Vardal	16	1	1	4	—	
Østre Toten	20	—	3	5	—	
Vestre Toten	20	—	2	5	—	
Lunner	16	—	7	7	—	
Jevnaker	16	9	8	8	—	
Brandbu	24	1	5	7	—	
Gran	16	—	—	2	—	
Fluberg	12	—	1	3	—	
Søndre Land	16	—	5	7	—	
	344	11	35	77	—	
<i>Buskerud fylke:</i>						
Østre Hole	20	9	4	6	—	
Vestre Hole	12		7	6	—	
Norderhov	36		13	20	19	1
Aadalen	28		5	7	6	—
Modum	40	16	19	20	4	
Nes	—	—	1	—	—	
Flaa	12	2	1	3	—	
Gol	16	—	2	2	—	
Sigdal	24	1	3	2	—	
Krødsherred	16	4	6	6	—	
Nedre Eiker	20	10	13	13	—	
Lier	40	17	16	21	—	
Røyken	20	12	13	12	—	
Hurum	20	10	9	12	—	
Transport	304	99	121	128	5	

Kommunens navn	Repræsentanter ialt	Arbeiderpartiets representanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919	
Transport	304	99	121	128	5
Øvre Eiker } Øvre Sandsvær } Ytre Sandsvær }	32 16 24	12 6 4	15 7 9	14 7 9	— — —
Numedals kredsparti	376	121	152	158	5
<i>Vestfold fylke:</i>					
Skoger } Sande } Hof } Botne } Vaale }	36 24 12 20 32	13 8 4 6 1	16 9 5 9 2	17 9 4 8 6	— — — — —
Skoger kredsparti					
Borre } Sem } Nøtterø }	20 28 28	— — 3	3 — —	6 4 3	— — —
Jarlsberg kredsparti					
Sandherred	40	6	7	7	—
Tjølling } Fredriksvørn } Brunlanes } Hedrum } Lardal }	28 16 24 24 16	5 2 — — —	6 2 — 4 —	11 3 4 2 3	— — — — —
Brunla kredsparti	348	48	63	87	—
<i>Telemark fylke:</i>					
Drangedal } Sannikedal } Skaatøy } Bamle }	32 20 20 28	3 — — —	9 4 4 —	12 3 4 3	— — — —
Bamle kredsparti					
Eidanger } Gjerpen } Solum }	24 40 48	2 10 23	8 13 25	3 8 20	— — 1
Gjerpen kredsparti					
Bø } Sauherad } Heddal } Tinn } Hovin } Gransherred } Seljord }	24 28 32 44 16 20 24	4 7 4 4 — — 11	6 8 10 9 — — 6	8 6 16 17 3 4 4	— — — — — — —
Øst-Telemarkens kreds.					
Kviteseid } Nissedal } Fyresdal } Mo } Laardal } Vinje } Lunde } Holla }	20 24 — 24 24 24 24 32	3 — 1 — 3 — — —	3 — — — 3 — — —	6 10 — 6 3 6 2 6	— — — — — — — —
Vest-Telemarkens kreds.	572	75	108	150	1

Kommunens navn	Repræsentanter ialt	Arbeiderpartiets representanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919*	
<i>Aust-Agder fylke:</i>					
Vegaardshei	16	3	4	5	—
Gjerstad	—	1	—	—	—
Søndeled	24	—	—	1	—
Holt	20	5	4	8	—
Aamli	16	9	8	8	—
Østre Moland	16	5	12	5	—
Tromø	16	2	5	3	—
Hisø	16	—	—	3	—
Øiestad	24	8	9	7	—
Heirefoss	12	—	3	3	—
Froland	16	8	9	3	—
Fjære	24	6	8	4	—
Vestre Moland	—	5	5	—	—
Stokken	16	—	—	11	—
Tovdal	12	—	—	6	—
Mykland	12	—	4	5	—
Vegusdal	12	—	—	3	—
Iveland	16	3	4	4	—
Hornes	20	7	8	8	—
Evje	16	5	6	6	—
Bygland	16	5	7	5	—
Valle	12	2	—	4	—
Hyllestad	12	—	12	6	—
Bykle	12	—	2	—	—
	356	74	111	108	—
<i>Vest-Agder fylke:</i>					
Tveit	—	—	1	—	—
Oddernes	16	5	5	4	—
Randø Sund	12	—	—	1	—
Søgne	16	3	—	2	—
Greipstad	12	—	2	2	—
Vennesla	16	8	10	8	—
Øvrebø	12	—	2	2	—
Hægeland	12	—	2	2	—
Bjelland	12	2	2	2	—
Søndre Undal	16	2	3	2	—
Liknes	24	—	—	2	—
Nes	12	—	—	2	—
	160	20	27	29	—
<i>Hordaland fylke:</i>					
Samnanger	—	—	3	—	—
Fane	24	—	3	5	—
Askøen	—	9	17	4	—
Aarstad ¹⁾	—	10	—	—	—
Transport	24	19	23	9	—

* Indlemmet i Bergen.

Kommunens navn		Repræsentanter ialt	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder
			1913	1916	1919	
	Transport	24	19	23	9	—
Haus	} Voss kredsparti	28	6	7	7	—
Bruvik		32	4	5	6	—
Voss		28	4	2	3	—
Odda	} Hardanger kredsparti	32	8	10	15	—
Ulvik		16	—	—	3	—
Kvam		16	—	—	1	—
Ullensvang		—	—	1	—	—
Strandvik	Indre Søndhordland kredsparti	12	—	—	1	—
		188	41	48	45	—
<i>Rogaland fylke:</i>						
Høiland	} Jæderens kredsparti	12	7	9	4	—
Gjesdal		16	3	3	5	—
Hetland	Hesbø og Hafrsfjord kredsparti	32	2	4	4	—
Sauda	} Ryfylke kredsparti	12	—	—	2	—
Hjelmeland		16	—	—	2	—
Skaare		12	—	—	2	—
		100	12	16	19	—
<i>Sogn og Fjordane fylke:</i>						
Hafslo	} Indre Sogn kredsparti	28	—	—	4	—
Aardal		16	—	—	6	—
Lerdal		24	—	—	9	—
Aurland		16	—	—	2	—
Leikanger	} Ytre Sogn kredsparti	36	—	—	7	—
Vik		36	—	—	1	—
Eid	} Nordfjord kredsparti	24	—	—	1	—
Gloppen		28	—	—	1	—
		208	—	—	31	—
<i>Møre fylke:</i>						
Ørsten	Indre Søndmøre kredsparti	20	—	2	3	—
Sylte	} Romsdals kredsparti	12	1	2	3	—
Vestnæs		24	—	1	1	—
Vold		—	1	—	—	—
Grytten		20	1	1	2	—
Veøy		20	—	1	1	—
Bolsøy		28	1	1	7	—
Borgund	} Møre og Rauma kredsparti	24	—	—	3	—
Frænen		16	—	—	1	—
Sandøy		12	—	—	1	—
	Transport	176	4	8	22	—

Kommunens navn	Repræ- sen- tanter ialt	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919	
Transport	176	4	8	22	—
Strømsnes	16	—	—	3	—
Sundal	16	—	—	3	—
Stangvik	24	—	9	12	—
Aasskard	12	—	—	4	—
Surendal	16	—	—	6	—
Rindal	16	—	—	5	—
Valsøyfjord	16	6	6	7	—
Halsa	16	—	—	3	—
Bremsnes	20	—	—	4	—
Kornstad	16	—	—	5	—
Hopen	16	—	—	6	—
Aure	20	—	—	4	—
	380	10	23	84	—
<i>Sør-Trøndelag fylke:</i>					
Utrøndelagens arbeiderparti:					
Hitteren	16	—	—	2	—
Heim	12	—	—	3	—
Hevne	20	2	4	3	—
Rissa	20	1	4	4	—
Lenvik	12	—	3	2	—
Stadsbygden	—	—	6	—	—
Orkedalen	28	8	9	8	—
Meldalen	24	8	8	9	—
Rennebu	16	—	1	3	—
Opdal	24	—	2	2	—
Røros	20	10	11	10	—
Aalen	16	10	11	11	—
Holtaalen	12	4	4	5	—
Singsaas	16	4	6	6	—
Budalen	12	5	5	5	—
Støren	16	9	10	9	—
Soknedal	16	4	4	3	—
Horg	16	6	7	6	—
Høilandet	12	1	—	2	—
Flaa	12	2	3	2	—
Melhus	20	6	6	6	—
Børsa	16	3	5	3	—
Gjeitstrand	12	—	4	2	—
Buvik	12	3	3	4	—
Leinstrand	12	—	2	3	—
Strinda	36	8	16	15	—
Malvik	16	8	7	9	—
Klæbu	12	5	6	5	—
Tilder	12	3	5	4	—
Selbu	24	9	11	12	—
Tydalen	12	—	5	4	—
Børsskogen	16	—	—	2	—
	520	119	168	164	—

Kommunens navn	Repræ- sen- tanter ialt	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919	
<i>Nord-Trøndelag fylke:</i>					
Indtrøndelagens kredsparti:					
Meraker	16	10	11	11	—
Hegre	20	—	—	4	—
Skatval	20	—	4	4	—
Stjørdalen	24	6	8	6	—
Laanke	16	—	—	4	—
Frosta	20	2	4	5	—
Aasen	16	—	3	5	—
Skogn	20	6	7	7	—
Frol	20	3	5	6	—
Værdalen	36	7	13	12	—
Ytterøy	12	—	—	2	—
Mosviken	12	—	5	3	—
Værran	12	2	5	7	—
Inderøya	24	2	8	5	—
Røra	12	3	5	3	—
Sandvollan	—	—	2	—	—
Sparbu	20	8	7	4	—
Ogndal	12	—	—	3	—
Egge	12	5	4	5	—
Beitstaden	16	1	1	2	—
Malm	12	4	5	6	—
Namdalseid	12	—	—	3	—
Kvam	12	1	1	1	—
Snaasen	20	1	2	2	—
Grong	24	2	4	3	—
Høilandet	12	2	3	4	—
Overhalla	16	—	5	5	—
Vemundvik	12	2	6	6	—
Klingen	12	3	6	5	—
Fosnes	12	—	—	3	—
Flatanger	16	—	—	3	—
Vikten	16	—	—	1	—
Kolvereid	12	3	4	6	—
Foldereid	12	—	—	5	—
	540	73	128	151	—
<i>Nordlands fylke:</i>					
Bindalen	12	—	4	2	—
Vik	16	4	8	4	—
Brønnøy	16	—	3	5	—
Vega	16	—	—	5	—
Velfjord	12	—	2	3	—
Stamnes	12	2	—	3	—
Leirfjord	12	—	4	3	—
Transport	96	6	21	25	—

Kommunens navn	Repræsentanter ialt	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919	
Transport	96	6	21	25	—
Vefsen	24	4	4	6	—
Hatfjelldalen	16	—	—	6	—
Nesna	16	—	—	4	—
Hemnes	16	2	—	4	—
Mo	24	10	14	12	—
Korgen	12	—	—	4	—
Meløy	20	—	—	5	—
Beiarn	16	6	13	8	—
Bodin	20	—	1	1	—
Skjærstad	16	—	4	4	—
Fauske	40	20	23	18	—
Saltdalen	16	—	7	6	—
Sørfold	16	—	9	8	—
Nordfold	16	—	8	3	—
Tysfjord	—	—	1	—	—
Ankenes	20	3	6	5	—
Evenes	24	—	5	6	—
Hadsel	36	—	5	13	—
Bø	16	8	3	3	—
Sortland	16	4	11	3	—
Dverberg	28	—	3	2	—
Vangen	—	1	2	—	—
	504	64	140	146	—
<i>Troms fylke.</i>					
(Da organisationen i kredspartier i dette fylke er høist usikker, opføres kommunerne i rækkefølge uten at man henfører dem i noget kredsparti. Opgavene er ikke fuldt paalidelige, idet det for fleres vedkommende er opført tal som er hentet fra aviserne.)					
Kvæfjord	20	1	1	1	—
Trondenes	36	9	13	11	—
Ibbestad	28	14	16	15	—
Lavangen	16	11	13	11	—
Salangen	20	15	17	13	—
Sørreisa	16	—	7	7	—
Hellesøy	—	2	—	—	—
Lenvik	24	8	11	9	—
Maalselven	24	—	19	11	—
Bardu	16	9	7	7	—
Malangen	16	13	3	—	—
Balsfjord	20	18	18	9	—
Tromsøysund	24	24	15	16	—
Lyngen	28	10	—	12	—
Sørfjord	12	10	10	12	—
Transport	300	144	150	134	—

Kommunens navn	Repræsen- tanter ialt	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919	
Transport	300	144	150	134	
Karlsøy	16	14	16	6	—
Helgøy	12	12	12	12	—
Skjervøy	20	6	—	4	—
Nordreisa	12	11	11	12	—
Kvænangen	16	—	11	—	—
	376	187	200	168	—
<i>Finmarks fylke:</i>					
Kjelvik	20	—	—	10	—
Sydvaranger	28	—	13	14	—
	48	—	13	24	—

Byene.

Kommunens navn	Antal repræsen- tanter	Arbeiderpartiets repræsentanter			Derav kvinder
		1913	1916	1919	
Aalesund	52	10	7	22	3
Arendal	52	11	15	10	—
Bergen	76	26	27	24	2
Bodø	28	2	5	6	—
Brevik	20	—	—	5	—
Drammen	60	24	25	24	2
Drøbak	20	5	8	8	1
Ekersund	28	6	8	5	—
Flekkefjord	20	2	2	3	—
Florø	20	—	—	5	—
Fredrikshald	52	19	21	21	2
Fredrikstad	60	14	20	17	1
Gjøvik	28	7	9	11	—
Grimstad	—	—	1	—	—
Hamar	36	13	14	13	2
Hammerfest	20	11	12	11	—
Harstad	20	—	7	5	1
Haugesund	52	13	19	16	—
Holmestrand	20	2	6	7	—
Horten	44	14	16	13	2
Hønefoss	20	8	8	8	1
Kongsberg	36	7	14	14	—
Kongsvinger	36	3	3	3	—
Kopervik	—	6	—	—	—
Kragerø	28	3	5	5	—
Kristiania	84	36	42	37	3
Kristiansand	60	14	16	14	1
Kristiansund	52	15	15	19	—
Larvik	52	11	20	23	—
Langesund	20	—	—	2	—
Levanger	20	5	7	9	—
Lillehammer	28	8	10	9	—
Mandal	28	1	3	6	—
Molde	20	2	3	7	—
Mosjøen	20	—	3	7	—
Moss	44	17	20	16	—
Namsos	20	7	9	7	1
Narvik	28	15	15	15	1
Notodden	36	16	17	18	—
Porsgrund ¹⁾	—	4	8	—	—
Risør	28	—	4	5	—
Sandefjord	36	4	9	9	—
Sandnes	20	3	7	8	—
Sarpsborg	52	27	28	27	—
Skien	52	11	21	18	—
Stavanger	68	18	30	19	—
Stjenkjær	20	5	5	7	—
Svelvik	20	—	7	6	—
Svolvær	20	—	—	3	—
Tromsø	44	9	10	9	1
Trondhjem	68	26	32	22	2
Tvedestrand	20	—	3	3	—
Tønsberg	44	12	16	16	2
Vadsø	—	8	7	—	—
Vardø	28	10	16	12	—
Tilsammen	1 860	490	635	609	28

1) Valg i 1920.

Oversigt over kommunevalgene.

Fylke	Arbeiderpartiets repræsentanter			Tibake- gang 1919	Frem- gang 1919
	1913	1916	1919		
Østfold	113	165	157	8	—
Akershus	180	222	220	2	—
Hedmark	149	249	247	2	—
Opland	11	35	77	—	42
Buskerud	121	152	158	—	6
Vestfold	48	63	87	—	24
Telemark	75	108	150	—	42
Aust-Agder	74	111	108	3	—
Vest-Agder	20	27	29	—	2
Rogaland	12	16	19	—	3
Hordaland	41	48	45	3	—
Sogn og Fjordane	—	—	31	—	31
Møre	10	23	84	—	61
Sør-Trøndelag	119	168	164	4	—
Nord-Trøndelag	73	128	151	—	28
Nordland	64	140	146	—	6
Troms	187	200	168	32	—
Finmark	—	13	24	—	11
Byene	490	635	609	26	—
Tilsammen	1 787	2 503	2 674	80	251

Fremgang i 1919 171 repræsentanter.

Det norske Arb.partis regnskap for 1919.

Indtægt.

Kassebeholdning fra forrige aar	kr. 1 162.61
Agitation	5 285.73
Overskud i maisalg	2 717.89
Kontingent	50 398.00
Bokhandelen: Overskud	kr. 2 000.00
Arb.kal. og «Arb.s jul»	4 129.05
	6 129.05
Tilfældige indtægter	19.40
Arbeiderbanken (uttat)	384.81
	kr. 66 097.49

Utgift.

Arbeiderbevægelsens arkiv (rest 1917, 1918, 1919)	kr. 1 800.00
Arbeiderpartiets kvindeforbund	1 000.00
Repræsentation	100.00
Landsstyremøte	3 255.70
Landsmøtet	5 494.25
Komitéarbeide	2 358.98
Skandinavisk samarbeide	66.00
Agitation	16 144.65
Inventar	241.00
Hus, lys, varme og renhold	2 163.86
Porto, kontorsaker, telefon	2 661.20
Tryksaker	1 890.15
Tilfældige utgifter	739.70
Sykekassekontingent	91.69
Lønninger: Sekretæren	kr. 6 900.00
Randolf Arnesen	6 253.63
Trygve Lie	625.00
S. Ruud-Johansen	3 580.00
Vikararbeide	200.00
	17 558.63
Revision 1918	200.00
Reiser til kongresser	5 815.78
Visergutarbeide	162.00
Soldatraadenes landssammenslutning	500.00
Hjelpekasse	320.00
Leieboerlandsmøtet	500.00
Balance (kassebeholdning)	3 033.90
	kr. 66 097.49

Status pr. 1. januar 1920.

	<i>Aktiva:</i>	<i>Passiva:</i>
Kassebeholdning fra forrige aar	kr. 3 033.90	
Indsat i Arbejderbanken	kr. 9 902.00	
+ renter for 1919	433.68	
	- 10 335.68	
Aktieutbytte:		
Beholdning pr. 1. januar 1920	- 7 916.47	
Inventar:		
Pr. 1. januar 1919	kr. 2 742.61	
+ tilkommet i aaret	241.00	
	kr. 2 983.61	
÷ 10 pct. afskrivning	- 274.26	
	- 2 709.35	
Avsat til Den røde motorbaat		kr. 5 000.00
Disponibel formue		- 18 995.40
	kr. 23 995.40	kr. 23 995.40

Martin Tranmæl.*Olga Mørk.*

Gjennemgaaet og fundet iorden.

Kristiania den 19. mars 1920.

Joh. Regnéll. P. A. Pettersen.
Revisorer.

Utdrag av Pressefondets regnskap 1919.

Indtægt:

Beholdning fra forrige aar	kr.	524.68
Bidrag	-	3 005.00
Laan	-	16 000.00
Renter og Avdrag	-	718.16
Ekstrakontingent	-	21 975.00
Arbejderbanken (uttat)	-	1 000.00
	Kr.	43 222.84

Utgift.

Bratsberg-Demokraten (laan)	kr.	10 000.00
1. Mai (laan)	-	17 163.76
Hardanger Socialdemokrat	-	3 000.00
Pressekontoret	-	6 050.00
Arbeidets Ret	-	1 000.00
Landsorganisationen:		
Betalt laan	kr.	5 000.00
+ renter	-	178.15
		5 178.15
Balance	-	830.93
	Kr.	43 222.84

Status pr. 1. januar 1920.

	<i>Aktiva.</i>	<i>Passiva.</i>
Kassebeholdning fra forrige aar	kr. 830.93	
Indest. i Arbejderbanken	kr. 542.52	
+ renter	138.43	
	680.95	
Diverse debitorer	- 106 507.94	
Gjæld (div. kreditorer)		kr. 54 685.12
Formue		- 53 334.70
	Kr. 108 019.82	kr. 108 019.80

Martin Tranmæl.

Olga Mørk.

Gjennemgaaet og fundet i orden.

Kristiania 23. mars 1920.

Joh. Regnéll. *P. A. Pettersen.*
Revisorer.

Partiets aktiekonto.

Saldo pr. 1. januar 1918	kr. 7 915.77	
Herav utestaar hos Pressefondet		kr. 7 900 00
Renter 1919	0.70	
Balance (i bank).		16.47
	Kr. 7 916.47	kr. 7 916.47

Antimilitaristfondets regnskap for 1919.

Saldo fra forrige aar.	kr. 259.03	
Bidrag	147.00	
Utbetalt bidrag (understøttelse)		kr. 347.00
Arbeiderbanken (indsat)		- 59.03
	Kr. 406.03	kr. 406.03

Status pr. 1. januar 1920.

	<i>Aktiva:</i>	<i>Passiva:</i>
Indsat i bank	kr. 1 266.83	
+ Renter for 1919	56.50	
Balance		kr. 1 323.33
	Kr. 1 323.33	kr. 1 323.33

Martin Tranmæl.

Olga Mørk.

Regnskapet gennemgaaet og fundet i orden.

Kristiania den 19. mars 1920.

Joh. Regnéll.

P. A. Pettersen.

Det norske arbeiderpartis forlag.

Balancekonto. — Status pr. 1, januar 1920.

Aktiva:

Kassebeholdning pr. 1. jan. 1920	kr.	1 153.10
Varebeholdning	-	28 093.15
Diverse debitorer	-	37 739.54
Inventar	-	1 500.00
Beholdning av arbeiderkalendere pr. 1. jan.	-	8 000.00
		Kr. 76 485.79

Passiva:

Diverse Kreditorer	kr.	53 719.67
Kapitalkonto, formue pr. 1. jan. 1919	kr.	21 082.97
Balance, nettooverskud	-	1 683.15
		- 22 766.12
		Kr. 76 485.79

Gevinst- og tapskonto pr. 31. 12. 1919,*Indtægt:*

Varekonto, bruttooverskud	kr. 13 203.31
Overskud paa Maidagen	1 517.86
Do. » Arb.s Jul	5 417.10
Do. » Arb.-Kal..	4 000.65
	Kr. 24 138.92

Utgitt:

Avskrevet paa inventar	kr. 374.65
Omkostningskonto	3 624.14
Eksp.utgiftskonto	2 846.43
Lønningskonto	9 830.00
Husleiekonto	1 330.00
«Det 20de Aarhundrede»s underskud.	4 450.55
Balance, nettooverskud	1 683.15
	Kr. 24 138.92

Kristiania, 4. mars 1920.

Reinert Torgeirson.

Ovenstaaende regnskap bekræftes at være overenstemmende med bøgerne. Regnskaperne for 1919 er revidert av os.

Kristiania, 6. mars 1920.

Sven Svensson. Anders Øie.

Regnskap for Arbeider- Gevinst- og

Omkostningskonto:

Lønninger	. kr.	3 199.30	
Husleie		714.00	
Rengjøring		154.00	
Skatter og assur.		471,15	
Annoncer		60.00	
Lysforbruk		32.90	
Diverse		102.24	
Avskrivning paa inventar		500.00	
			kr. 5 233.89
Overskud: Partikassen	. kr.	3 000.00	
Formuekonto		1 941.93	
			9 941.93
			Kr. 10 175.82

Balance-

Aktiva:

Varebeholdning	. kr.	8 867.05	
Kassebeholdning		265.70	
Inventar		1 613.34	
Diverse debitorer		1 279.94	
			Kr. 12 026.03
			Kr. 12 026.03

partis bokhandel 1919.**tapskonto.**

Varekonto, bruttfortjeneste. kr. 10 175.82

Kr. 10 175.82**konto.***Passiva:*

Diverse kreditorer	kr. 1 794.72
Formue	10 231.31

Kr. 12 026.03

Kristiania, 26. januar 1920.

Nils Ugelstad.

Regnskapet gjennemgaaet og er i orden.

Kristiania den 26. januar 1920.

Joh. Regnell. Olaf Brustad. A. E. Gundersen.

Kvindeforbundets regnskap for 1919.

Indtægt:

Kassebeholdning 31. december 1918	kr.	102.05
Indkommen kontingent	-	2 272.57
Bevilgning fra D. n. arbeiderparti	-	1 000.00
Bevilgning fra Landsorganisationen	-	1 000.00
Mottat fra Katti Anker Møller	-	450.00
	Kr.	<u>4 824.62</u>

Utgift:

Partikontingenten	kr.	747.90
Agitationen	-	981.40
Husleie og brændsel	-	365.25
Tryksaker	-	129.50
Telefonavgift	-	148.00
Lysavgift	-	15.40
Kredssykekassen	-	46.44
Abonnement	-	49.00
Avertissementer	-	83.10
Porto og telegrammer	-	108.65
Rengjøring	-	170.00
Kontorrekvisita og forskjelligt	-	94.23
Sekretærens løn	-	1 612.50
Kassebeholdning 31. december 1919	-	273.25
	Kr.	<u>4 824.62</u>

„Kvinden“s regnskap for 1919.

Indtægt:

Kassebeholdning 31. december 1918	kr.	279.89
Kontingent	-	2 799.44
Løssalg	-	715.53
Annoncer	-	124.00
Bevilgninger	-	215.00
Ekstrakontingent	-	1 579.00
	Kr.	<u>5 712.86</u>

Ugift:

Trykning av 12 nr.	kr.	4 808.89
Postporto	-	88.90
Visergutter	-	33.50
Porto	-	6.40
Sekretærens løn	-	600.00
Kassebeholdning	-	175.17
	Kr.	5 712.86

Sigrid Syvertsen,
forretningsfører.

Regnskapet revidert og fundet i orden.

Kristiania, 31. januar 1920.

Anna Pleym, *Alette Lundeberg,*
revisorer.

„Social-Demokraten“s regnskap 1919.

Indtægter:

Indenbys kontingent	kr.	344 932.87
Utenbys kontingent	-	166 804.66
Løssalg	-	79 984.73
Makulatur	-	3 326.39
Renter	-	6 511.24
Annonser	-	469 613.74
Balanse	-	89 097.69

Kr. 1 160 271.30

Utgifter:

Trykning	kr.	323 635.02
Papir	-	352 228.62
Redaktion	-	142 265.73
Klicheer	-	21 864.31
Pressekontoret	-	10 000.00
Ekspedition	-	73 471.89
Budløn	-	130 965.07
Annonceprovision	-	16 202.56
Kontingentprovision	-	12 000.00
Porto og fragt	-	27 383.26
Husleie og brændsel	-	9 496.60
Telefon, lys og renhold	-	7 179.16
Revision	-	1 500.00
Kontorrekvisita	-	12 059.81
Diverse	-	2 906.45
Assuranse og skat	-	11 747.69
Reklame	-	1 705.16
Indløste aktier	-	500.00
Avskrivninger:		
Budtap	kr.	247.13
Inventar	-	2 622.84
Annonser	-	300.00
		3 169.97

Kr. 1 160 271.30

Status pr. 1. januar 1920.

Aktiva:

Inventarikonto: beholdning	kr.	13 634.33
Kassakonto		5 132.08
Løssalg (Narvesens Kioskkompani)		8 000.00
Aktiekonto (Telegrambureauet)		7 040.00
Diverse debitorer:		
Pressekontoret		23 500.00
Stavanger Arbeiderparti		1 310.11
Pressefondet		12 485.12
Spareskillingsbanken		892.41
Norges koop. Landsforening		4 097.89
Kr.a Handels- & Industribank		16 654.54
A/S Andresens Bank		197.70
Annonsereestanser		63 133.47
	Kr.	<u>156 077.65</u>

Passiva:

Utenbys kontingent for 1. halvår 1920.	kr.	8 500.00
Bøhnsdalens Mills Ltd.		31 993.00
Arb. Aktietrykkeri		19 377.87
Formue.		96 206.78
	Kr.	<u>156 077.65</u>

Kristiania, 31. december 1919.

Nils Ugelstad,
forretningsfører.

Olga Støttum,
kasserer og bokholder.

Kristiania, 1. mars 1920.

Regnskapet revidert og fundet i orden.

Joh. Regnell.

A. E. Gundersen.
revisorer.

Olaf Brustad.

Det Social-Demokratiske pressekontors regnskap 1919.

Gevinst- og tapskonto 31. decbr. 1919.

Debet:

Lønninger	Kr.	31 584.91
Utenlandske telegrammer	-	10 637.44
Telefongebyrer	-	3 491.10
Telefonavgift	-	590.97
Husleie og renhold	-	1 136.91
Avishold	-	483.92
Refusion	-	773.05
Telefon- og teleg.k.	-	614.65
Kontorhold, porto osv.	-	3 983.08
Telegramgebyrer	-	1 954.57
Honorarer	-	2 805.10
Norsk Telegrambyraa	-	1 524.99
Trondhjemsfilialen	-	3 158.31
Jordbruksspalten	-	809.00
Overskud	-	1 837.83
	Kr.	65 385.83

Kredit:

Partibladene	. kr.	43 885.83
Social-Demokraten	-	20 000.00
Arb. fagl. Landsorganisation	-	1 500.00
	Kr.	65 385.83

Status pr. 1. januar 1920.

Aktiva.

«Arbeidet»	Kr.	382.67
«Ny Tid»	-	170.54
«1ste Mai»	-	1 493.96
«Fremtiden»	-	1 006.71
«Bratsberg-Demokraten»	-	1 018.00
«Sørl. Social-Demokrat»	-	782.18
«Smaalenenes Social-Demokrat»	-	250.00
«Demokraten»	-	255.33
	Overføres kr.	5 359.39

	Overtført	kr.	5 359.39
«Daggry»	-	-	175.01
«Vestfold Arbeiderblad»	-	-	123.33
«Nybrott»	-	-	703.33
«Haugesunds Folkeblad»	-	-	120.00
«Østerdalens Social-Demokrat»	-	-	596.07
«Folkets Ret»	-	-	148.51
«Akershus Sosial-Demokrat»	-	-	325.15
«Nordlands Social-Demokrat»	-	-	883.25
«Arbeidets Ret»	-	-	328.55
«Fremover»	-	-	554.98
«Folkeviljen»	-	-	279.69
«Nordlys»	-	-	155.15
«Glomm. Social-Demokrat»	-	-	549.98
«Finmarken»	-	-	461.90
«Vestfinmarkens Social-Demokrat»	-	-	667.75
«Tidens Krav»	-	-	1 024.05
«Indtrøndelagens Social-Demokrat»	-	-	235.80
«Tiden»	-	-	499.20
«Ny Dag»	-	-	206.66
«Helgelands Fremtid»	-	-	539.03
«Namdalens Social Demokrat»	-	-	104.80
«Folkets Frihet»	-	-	927.45
«Solidaritet»	-	-	131.25
«Hardanger Social Demokrat»	-	-	150.00
«Folkets Røst»	-	-	125.00
«Uttrøndelagens Social-Demokrat»	-	-	117.50
«Follo Social-Demokrat»	-	-	20.00
Inventar konto	-	-	420.00
Kassa konto	-	-	1 149.65
Underbalance (i 3½ aar).	-	-	11 767.58
		Kr.	28 850.00

Passiva.

«Social Demokraten» (laan)	Kr.	23 500.00
Det norske Arbeiderparti (laan).	-	5 350.00
	Kr.	28 850.00

Chr. Hilt.

Gulla Schjerve-Pedersen.

Revidert og fundet i orden.

*Joh. Regnéll.**A. E. Gundersen.**Olaf Brustad.*

Ekstrakt av „Arbeiderbevægelsens Arkiv“s regnskap for 1919.

Indtægt:

Kassebeholdning pr. 1. januar 1919	kr.	79.50
Mottat av partiet for 1918	kr.	700.00
— » — » 1919		700.00
		1 400.00
Mottat av Landsorganisationen for 1919		400.00
Renter for 1919		10.22
		Kr. 1 889.72

Utgift:

Husleie og brænde	kr.	425.00
Rengjøring		144.00
Elektrisk lys		56.26
		kr. 625.26
Indbinding av aviser		551.00
Arkivarløn		400.00
		Kr. 1 576.26
Kassebeholdning 31. december. 1919.		313.46
		Kr. 1 889.72

Ludvig Hansen.

Regnskapet revidert og er i overensstemmelse med forefindende bilag.

Kristiania den 6. februar 1920.

Joh. Regnéll. N. Mittet.

Skolestyrevalgene:

Kommunens navn:	Folkev. repræ- sentan- ter ialt	Derav Arb.- partiet	Kommunens navn:	Folkev. repræ- sentan- ter ialt	Derav Arb.- partiet
Aalesund	10	4	Transport	228	72
Arendal	7	1	Larvik	8	3
Bergen	17	4	Langesund	—	—
Bodø	6	1	Levanger	9	4
Brevik	6	2	Lillehammer	6	1
Drammen	9	3	Mandal	6	1
Drøbak	8	3	Molde	6	2
Ekersund	9	1	Mosjøen	10	3
Flekkefjord	—	—	Moss	5	2
Florø	5	1	Namsos	5	2
Fredrikshald	7	2	Narvik	9	6
Fredrikstad	10	5	Notodden	12	6
Gjøvik	10	4	Porsgrund*)	—	—
Grimstad	—	—	Risør	5	1
Hamar	11	4	Sandefjord	9	1
Hammerfest	11	8	Sandnes	10	4
Harstad	8	2	Sarpsborg	15	7
Haugesund	12	2	Skien	11	3
Holmestrand	5	2	Stavanger	15	4
Horten	9	3	Stenkjær	6	2
Hønefoss	8	3	Svelvik	5	2
Kongsberg	9	4	Svolvær	7	1
Kongsvinger	4	1	Tromsø	9	1
Kragerø	6	1	Trondhjem	12	4
Kristiania	24	7	Tvedestrand	—	—
Kristiansand	8	1	Tønsberg	9	4
Kristiansund	9	3	Vardø	10	3
Transport	228	72	Tilsammen	427	144

*) Valg 1920.

Fortegnelse over kontingent-

Organisationernes navn	1. kvartal				2. kvartal			
	Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb
	Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt	
Aalesund arbeiderparti	100	802	902	170.40	100	800	900	170.00
Akers arbeiderparti	419	948	1367	231.50	429	1049	1478	252.71
Bamle kreds arbeiderparti	—	188	188	37.60	—	223	223	44.60
Bergens arbeiderparti	312	5635	5977	1165.20	409	5866	6275	1214.10
Bodø arbeiderparti	59	315	374	68.90	148	411	559	97.00
Brevik arbeiderparti	59	216	275	49.10	42	188	230	41.80
Brunla kreds arbeiderparti	113	320	433	75.30	113	320	433	75.30
Buskerud kreds arbeiderparti	315	1211	1526	273.70	425	1100	1525	262.50
Bærum og Follo kreds arb.parti	228	927	1155	208.20	—	—	—	—
Dalernes kréds arbeiderparti	28	110	138	24.80	23	98	121	21.90
Drammens arbeiderparti	303	1492	1795	328.70	261	1651	1912	356.30
Drøbak arbeiderparti	141	172	313	48.50	—	—	—	—
Egersund arbeiderparti	—	—	—	—	—	—	—	—
Eidsberg kreds arbeiderparti	21	211	232	44.30	62	662	724	138.60
	38	476	514	99.00				
Florø sociald. forening	—	50	50	10.00	—	—	—	—
Flekkefjord sociald. forening	—	35	35	7.00	—	32	32	6.40
Fredrikshald arbeiderparti	193	620	813	143.30	173	642	815	145.70
Fredrikstad arbeiderparti	100	1450	1550	300.00	—	—	—	—
Førde sociald. forening	—	10	10	2.00	—	10	10	2.00
Gjerpens kreds arbeiderparti	15	305	320	62.50	15	305	320	62.50
Gjøvik arbeiderparti	178	469	647	111.60	216	523	739	126.20
Gjemmen valgkredsorganisation	155	648	803	145.10	137	595	732	132.70
Hadeland og Lands kreds arb.parti	140	810	950	176.00	140	810	950	176.00
Hamar arbeiderparti	150	800	950	175.00	153	850	003	185.30
Hammerfest arbeiderparti	71	163	234	39.70	71	163	234	39.70
Hallingdal kreds arbeiderparti	48	278	326	60.40	48	278	326	60.40
Hardanger kreds parti	35	803	838	164.10	35	805	840	164.50
Haugesund arbeiderparti	40	900	940	184.00	50	1000	1050	205.00
Hesbø og Hafrsfjords kreds parti	—	—	—	—	—	—	—	—
Holmestrand sociald. forening	—	30	30	6.00	—	30	30	6.00
Hortens arbeiderparti	127	894	1021	191.50	66	937	1003	194.00
Hønefos arbeiderparti	48	91	139	23.00	37	95	132	22.70
Honningsvaag soc.dem. for. (1/7 19)	—	—	—	—	—	—	—	—
Idde og Markers kredsparti	23	239	262	50.10	—	—	—	—
Indtrøndelagens arbeiderparti	300	1250	1550	280.00	226	890	1116	200.60
Indre Nordmør kredsparti	50	400	450	85.00	50	400	450	85.00
Indre Sogns kredsparti	19	162	181	34.30	27	171	198	36.90
Indre Søndmør (S) kredsparti	—	92	92	18.40	—	92	92	18.40
Jarlsberg kreds arbeiderparti	25	187	212	39.90	23	191	214	40.50
Jæderen kreds arbeiderparti	98	384	482	86.60	31	365	396	76.10
Kristiania arbeiderparti	5430	22578	28008	5058.60	5492	21946	27438	4938.40
Kristiansand S. arbeiderparti	70	900	970	187.00	70	910	980	189.00
Kristiansund N. arbeiderparti	50	993	1043	203.60	—	—	—	—
Kinn soc.-dem. kredsparti	8	27	35	6.20	8	27	35	6.20
Kongsberg arbeiderparti	93	222	315	53.70	86	219	305	52.40
Kongsvinger samorganisation	19	58	77	13.50	—	—	—	—
Kragerø arbeiderparti	—	—	—	—	—	—	—	—
Larvik arbeiderparti	169	818	987	180.50	—	—	—	—
Transport	9790	49709	59499	10493.80	9166	44654	53830	10077.47

indbetalingen for 1919.

3. kvartal				4. kvartal				Tilsammen i aaret	Ekstrakontingenten til Pressefondet		
Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb		Medl.- tal	Øre	Beløb
Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt					
99	828	927	175.50	93	937	1030	196.70	712.60	902 à 0.50	451.00	
387	1118	1505	262.30	—	—	—	—	746 51	869 à 0.50	434.50	
—	194	194	38.80	—	222	222	44.40	165.40	188	94.00	
393	5761	6154	1191.50	293	5730	6023	1175.30	4746.10	—	—	
182	459	641	110.00	189	462	651	111.30	387.20	120	60.00	
22	232	254	48.60	22	211	233	44.40	183.90	—	—	
113	320	433	75.30	—	—	—	—	225.90	307 à 0.50	153.50	
425	1100	1525	262.50	425	1100	1525	262.50	1061.20	1508	754.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	208.20	—	—	
36	82	118	20.00	36	82	118	20.00	86.70	148 à 0.50	74.00	
224	1653	1877	353.00	251	1876	2127	400.30	1438.30	1989	994.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	48.50	313 à 0.50	156.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
62	662	724	138.60	63	666	729	139.50	560 00	554 à 0.50	277.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	10.00	—	—	
—	25	25	5.00	—	25	25	5.00	23.40	35 à 0.50	17.50	
189	654	843	149.70	179	687	866	155.30	594.00	686	343.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	300.00	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	4.00	10 à 0.50	5.00	
24	190	214	40.40	24	190	214	40.40	205.80	320 à 0.50	160.00	
211	541	752	129.30	224	563	787	135.00	502.10	647	323.50	
130	707	837	154.40	130	707	837	154.40	586.60	565	282.50	
140	810	950	176.00	140	810	950	176.00	704.00	950 à 0.50	475.00	
155	848	1003	185.10	148	856	1004	186.00	731.40	—	—	
71	163	234	39.70	71	163	234	39.70	158.80	—	—	
48	278	326	60.40	48	278	326	60.40	241.60	329 à 0.50	164 50	
35	438	473	91.10	35	603	638	124.10	543.80	—	—	
55	1100	1155	225.50	40	1100	1140	224.00	838.5	1035 à 0.50	517.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	30	30	6.00	—	30	30	6.00	24.00	30 à 0.50	15.00	
70	895	965	186.00	70	895	965	186.00	757.50	998 à 0.50	499.00	
35	31	66	9.70	36	31	67	9.80	65.20	56 à 0.50	28.00	
1	40	41	8.10	1	40	41	8.10	16.20	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	50.10	262 à 0.50	131.00	
188	995	1183	217.80	258	1093	1351	244.40	942.80	361 à 0.50	180.50	
50	400	450	85.00	50	400	450	85.00	340.00	258 à 0.50	129.00	
27	156	183	33.90	—	—	—	—	105.10	—	—	
—	89	89	17.80	—	75	75	15.00	69.60	90 à 0.50	45.00	
26	195	221	41.60	26	187	213	40.00	162.00	176 à 0.50	88.00	
31	365	396	76.10	—	—	—	—	238.80	438 à 0.50	219.00	
5912	23084	28996	5208.00	6533	24190	30723	5491.30	20696.30	—	—	
70	910	980	189.00	70	910	980	189.00	565.00	28 à 0.50	14.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	203.60	981	490.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	53.40	—	—	
18	196	214	41.00	—	—	—	—	214.16	35 à 0.50	17.50	
91	242	333	57.50	90	210	300	51.00	13 50	315 à 0.50	157.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	180.50	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1180 à 0.50	590.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9520	45791	55311	10110.30	9545	45325	54874	10020.30	40701.77	16683	0.50	8341.50

Fortegnelse over kontingent-

Organisationernes navn	1. kvartal				2. kvartal			
	Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb
	Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt	
Transport	9790	49709	59499	10493.80	9166	44654	53820	10077.47
Lillehammer arbeiderparti	131	547	678	122.50	78	584	662	124.60
Lyngdal	—	—	—	—	—	—	—	—
Lofotens kreds arbeiderparti	18	218	234	45.00	11	135	146	28.10
Mandalens kreds arbeiderparti	46	279	325	60.40	—	—	—	—
Mellem Romerikes kredsparti	117	888	1005	189.30	187	809	996	180.50
Midthordlands kredsparti	—	—	—	—	—	—	—	—
Molde arbeiderparti	—	271	271	54.20	—	274	274	54.80
Moss arbeiderparti	78	514	592	110.60	108	584	692	127.60
Møre og Rauma kredsparti	—	40	40	8.00	—	40	40	8.00
Namdalens kreds arbeiderparti	160	779	939	171.80	159	797	956	175.30
Narvik arbeiderparti	67	380	447	82.70	63	239	302	54.10
Nedenes amts arbeiderparti	86	1014	1100	211.40	86	1014	1100	211.40
Nedre Romerikes kredsparti	124	443	567	101.00	124	443	567	101.00
Nordre Gudbrandsdalens kredsparti	110	290	400	69.00	19	333	352	68.50
Nordre Hedemarkens kredsparti	108	434	542	97.60	144	440	584	102.40
Nordre Helgelands kredsparti	232	760	992	175.20	—	—	—	—
Nordre Saltens kredsparti	58	286	344	63.00	16	342	358	70.00
Nordre Østerdalens kredsparti	66	237	303	54.00	66	237	303	54.00
Notodden arbeiderparti	60	475	535	101.00	60	475	535	101.00
Numedals kreds arbeiderparti	248	702	950	165.20	159	710	869	157.90
Nes soc.-dem. forening (pr. Fl.fjord)	—	27	27	5.40	—	28	28	5.60
Nordfjordeid	—	13	13	2.60	—	13	13	2.60
Oddernes kredsorganisation	13	140	153	29.30	—	—	—	—
Porsgrund arbeiderparti	75	135	210	34.50	91	170	261	43.10
Revnistranden soc.-dem. ungdomslag	2	20	22	4.20	2	20	22	4.20
Risør arbeiderparti	17	70	87	15.70	17	75	92	16.70
Ringerikes kredsparti	248	1166	1414	258.00	242	1252	1494	274.60
Romsdals kredsparti	4	300	304	60.40	4	300	304	60.40
Rygge kreds arbeiderparti	164	450	614	106.40	165	450	615	106.50
Ryfylke kredsparti	8	62	70	13.20	—	50	50	10.00
Rafos soc.-dem. forening	14	36	50	8.60	8	31	39	7.00
Senjen (nye) kredsorganisation	62	169	231	40.00	73	227	300	52.70
Sandefjord og Sandeherreeds arb.p.	54	652	706	135.80	54	652	706	135.80
Sarpsborg arbeiderparti	50	1000	1050	205.00	50	1000	1050	205.00
Skaare	—	35	35	7.00	—	35	35	7.00
Skiens arbeiderparti	122	189	311	50.00	156	257	413	67.00
Skoger kredsparti	100	600	700	130.00	113	600	713	131.30
Solør kreds arbeiderparti	80	600	680	128.00	80	600	680	128.00
Stavanger arbeiderparti	—	—	—	—	—	—	—	—
Sætersdalens kredsparti	107	250	357	60.70	90	345	435	78.00
Søndre Gudbrandsdalens kredsparti	83	317	400	71.70	83	317	400	71.70
Søndre Hedemarkens kredsparti	182	822	1004	182.60	148	567	715	128.20
Transport	12884	65317	78201	13924.80	13924	59099	73023	13232.07

* Fra Mandalens kredsparti kr. 50.00 som frivillig bidrag.

indbetalingen for 1919.

3. kvartal				4. kvartal				Tilsammen i aaret	Ekstrakontingenten til Pressefondet		
Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb		Medl- tal	Øre	Beløb
Kv.	Mænd	falt		Kv.	Mænd	falt					
9520	45791	55811	10110.20	9545	45329	54874	10020.30	40701.77	16683	8841.50	
124	570	694	126.40	86	1014	1100	211.40	584.90	{ 34 643	{ 17.00 321.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	135	135	27.00	6	184	190	37.40	137.50	40	à 0.50 20.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	60.40	325	* 162.50	
81	642	723	136.50	—	—	—	—	506.30	{ 150 790	{ 75.00 395.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	279	279	55.80	—	285	285	57.00	221.80	271	— 135.50	
108	638	746	138.40	108	628	736	136.40	513.00	592	à 0.50 296.00	
—	42	42	12.90	—	42	42	12.90	41.80	40	à 0.50 20.00	
138	787	925	171.20	156	789	945	173.40	691.70	{ 45 702	{ 22.50 351.00	
71	286	357	64.30	—	—	—	—	201.10	—	—	
86	1014	1100	211.40	86	1014	1100	422.80	1057.00	775	— 387.50	
170	348	518	86.60	163	256	419	67.50	356.10	—	—	
43	445	488	93.30	48	472	520	99.20	330.00	—	—	
125	495	620	111.50	124	429	553	98.20	409.70	415	à 0.50 207.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	175.20	—	—	
66	209	275	48.40	86	349	435	78.40	259.80	219	à 0.50 109.50	
66	237	303	54.00	—	—	—	—	162.00	304	— 152.00	
60	475	535	101.00	60	475	535	101.00	404.00	435	à 0.50 217.50	
116	550	666	121.60	116	551	667	121.80	566.50	—	—	
—	28	28	5.60	—	25	25	5.00	21.60	25	à 0.50 12.50	
—	13	13	2.60	—	13	13	2.60	10.40	13	à 0.50 6.50	
—	—	—	—	—	—	—	—	29.30	—	—	
80	150	230	38.00	61	125	186	31.10	146.70	210	à 0.50 105.00	
2	20	22	4.20	2	20	22	4.20	16.80	22	à 0.50 11.00	
17	75	92	16.70	17	75	92	16.70	65.80	92	— 46.00	
196	1199	1395	259.40	206	1208	1414	262.20	1054.20	{ 355 852	{ 177.50 426.00	
4	300	304	60.40	4	300	304	60.40	241.40	614	— 307.00	
173	496	619	106.50	—	—	—	—	319.40	—	—	
—	43	43	8.60	—	32	32	6.40	38.20	51	à 0.50 25.50	
10	31	41	7.20	10	31	41	7.20	30.00	41	à 0.50 20.50	
22	86	108	19.40	32	152	184	33.60	145.70	—	—	
54	685	739	142.40	54	692	746	143.80	557.80	—	—	
50	1000	1050	205.00	50	1000	1050	205.00	820.00	1050	à 0.50 525.00	
—	—	—	—	—	—	—	—	14.00	35	— 17.50	
91	187	278	46.50	95	182	277	45.90	209.40	—	—	
113	606	719	132.50	113	606	719	132.50	526.00	—	—	
80	600	680	128.00	80	600	680	128.00	512.00	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
90	320	410	73.00	80	330	410	74.00	285.70	—	—	
93	326	419	74.50	83	276	359	63.50	281.40	—	—	
113	762	875	163.70	153	739	892	163.10	637.60	{ 68 912	{ 34.00 456.00	
11962	59870	71832	13854.70	11624	58223	69847	13024.90	54036.47	26813	0.50 13406.50	

Fortegnelse over kontingent-

Organisationernes navn	1. kvartal				2. kvartal			
	Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb
	Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt	
Transrort	12884	65317	78201	13924.80	13924	59099	73023	13232.07
Søndre Helgeland kredsparti	34	321	355	67.60	—	—	—	—
Søndre Saltens kredsparti	264	1004	1268	227.20	183	695	878	157.30
Søndre Østerdalens kredsparti	60	640	700	134.00	—	—	—	—
Tromsø arbeiderparti	65	257	322	57.90	65	263	328	59.10
Trondhjem arbeiderparti	946	4449	5395	984.40	907	4494	5401	989.50
Trondenes (nye) kredsorganisation	90	330	420	75.00	90	330	420	75.00
Totens kreds arbeiderparti	34	485	519	100.40	26	340	366	70.60
Tune kreds parti	30	220	250	47.00	25	220	245	46.50
Tønsberg arbeiderparti	300	1000	1300	230.00	364	1091	1455	254.60
Utrøndelagens amtsparti	640	3034	3674	670.80	730	3153	3883	703.60
Vardø arbeiderparti	21	199	220	41.90	38	336	374	71.00
Valdres kreds parti	—	60	60	12.00	—	60	60	12.00
Vesteraalens kredsparti	71	238	309	64.70	42	151	193	34.40
Vest Telemarkens kredsparti	—	230	230	46.00	—	230	230	46.00
Vinger og Odalens kredsparti	154	836	990	182.60	138	717	855	157.20
Voss kreds arbeiderparti	25	399	424	82.30	21	395	416	81.10
Øst Finmarkens kredsparti	—	—	—	—	—	—	—	—
Øst Telemarkens kredsparti	51	953	1004	195.70	85	1088	1173	226.10
Øvre Romerikes kredsparti	98	354	452	80.60	—	—	—	—
Ytre Nordmør kredsparti	19	187	206	39.30	12	197	209	40.60
Ytre Sogns kredsparti	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum	15786	80513	96299	17264.20	16650	72859	89509	16256.67

Organisationens medlemstal.

Ved utgangen av 1919 bestod partiet av 2 amtspartier, 61 kreds-partier, 38 byorganisationer og 7 enkeltstaaende foreninger.

Tilsammen har disse organisationer 1879 foreninger. Idet be-retningen gaar i trykken staar 33 partiorganisationer tilrest med kontingenten, et større tal end nogensinde før. For disses vedkom-mende er der regnet med den sidst indbetalte kontingent.

Det samlede medlemstal vil efter dette utgjøre 105348. Stig-ningen i 1919 er saaledes 11183.

indbetalingen for 1919.

3. kvartal				4. kvartal				Tilsammen i aaret	Ekstrakontingenten til Pressefondet		
Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb		Medl.- tal	Kr.	Beløb
Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt					
11962	59870	71832	13854.70	11624	58223	69847	13024.90	54036.47	26813	0.50	13406.50
—	—	—	—	—	—	—	—	67.60	—	—	—
202	570	772	134.20	200	468	668	113.60	677.00	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	134.00	434	à 0.50	217.00
69	360	429	78.90	78	380	458	83.80	279.70	322	à 0.50	161.00
1034	4670	5704	1037.40	97	4653	5623	1027.60	4038.90	4932	—	2466.00
90	400	490	89.00	90	400	490	89.00	328.00	420	à 0.50	210.00
37	543	580	112.30	27	532	559	109.10	432.00	473	—	236.50
25	220	245	46.50	25	220	245	46.50	186.50	—	—	—
346	1134	1480	261.40	289	1109	1398	250.70	996.70	1300	à 0.50	650.00
730	3153	3883	703.60	730	3153	3883	703.60	2781.60	2723	à 0.50	1361.50
25	317	342	65.90	—	—	—	—	178.80	224	—	112.00
—	55	55	11.00	—	55	55	11.00	46.00	55	—	27.50
—	—	—	—	—	—	—	—	99.10	—	—	—
—	230	230	46.00	—	230	230	46.00	184.00	—	—	—
154	704	858	156.20	128	663	791	145.40	641.40	—	—	—
21	395	416	81.10	21	395	416	81.10	325.60	416	—	208.00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
85	1088	1170	226.10	85	1138	1223	236.10	884.00	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	80.60	452	à 0.50	226.00
12	199	211	41.00	17	161	178	33.90	154.80	206	à 0.50	103.00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14792	73908	88700	15945.30	13411	71780	85191	16002.30	65468.47	38770	0.50	19385.00

Oversigt over medlemsantallet 1915—1919.

Aar	Foreninger	Kvinder	Mænd	Ialt	Tilvekst i medlemstal
1914.	972	7606	46260	53866	+ 4366
1915.	1347	8300	56642	62952	+ 9086
1916.	1459	10063	56994	67057	+ 4105
1917.	1479	11977	65464	77441	+ 10384
1918.	1704	14711	79454	94165	+ 16724
1919.	1879	16891	88457	105348	+ 11183

FRANK

1871

DE

